

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2011

587/2011

Vesilaki

Annettu Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

- 1) edistää, järjestää ja sovittaa yhteen vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä niin, että se on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä;
- 2) ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja; ja
- 3) parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan vesitalousasioihin. Vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan, joka ei edellytä tämän lain mukaista lupaa, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetään.

Tätä lakia sovellettaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), muinaismuistolaisissa (295/1963) ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään.

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään ympäristönsuojelulaissa, vesihuolosta vesihuoltolaissa (119/2001), patoturvallisuudesta patoturvallisuuslaissa (494/2009), terveyshaittojen ehkäisemisestä terveydensuojelulaissa (763/1994) ja vesienhoidon järjestämisestä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa (1299/2004).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *vesitalousasialla* vesitaloushankkeiden toteuttamista sekä muuta vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä ja hoitoa;
- 2) *vesialueella* muutoin kuin tilapäisesti veden peittämää 5 §:n mukaisesti rajautuvaa aluetta;
- 3) *vesistöllä* järveä, lampea, jokea, puroa ja muuta luonnollista vesialuetta sekä tekojärveä, kanavaa ja muuta vastaavaa keinotekoista vesialuetta; vesistönä ei kuitenkaan pidetä noroa, ojaa ja lähdetä;
- 4) *joella* virtaavan veden vesistöä, jonka valuma-alue on vähintään sata neliökilometriä;
- 5) *purolla* jokea pienempää virtaavan veden vesistöä;
- 6) *norolla* sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista;

7) *pohjavedellä* maa- tai kallioperässä olevaa vettä;

8) *pohjavesiesiintymällä* kyllästyneeseen vyöhykkeeseen yhtenäisenä vesimassana varastoitunutta pohjavettä;

9) *vesitaloushankkeella* vesi- tai maa-alueella toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttämistä, joka voi vaikuttaa pinta- tai pohjaveteen, vesiympäristöön, vesitalouteen tai vesialueen käyttöön;

10) *hankkeesta vastaavalla* luvan hakijaa tai haltijaa taikka muuta tahoja, joka vastaa vesitaloushankkeen valmistelusta, toteuttamisesta, käytöstä tai kunnossapidosta taikka toiminnan harjoittamisesta;

11) *vesivoimalla* keskivirtaaman ja sitä vas-taavan putouskorkeuden mukaan tietylle vesistönsalle laskettavaa tehoa;

12) *vesivoimalaitoksella* vesistön vesivoiman hyödyntämiseksi rakennettua laitosta siihen kuuluvine rakennelmineen;

13) *yleisellä kulkuväylällä* vesistössä olevaa väylää, joka tämän lain mukaan on määrätty julkiseksi kulkuväyläksi tai yleiseksi paikallisväyläksi;

14) *yksityisellä kulkuväylällä* muuta kuin 13 kohdassa ja 6 §:ssä tarkoitettua vesistössä olevaa väylää;

15) *erityiseen käyttöön otetulla alueella* tonttia, rakennuspaikkaa, puutarhaa, varastopaikkaa, uimarantaa, satama-alueita tai muuta vastaavaa maa- tai vesialuetta;

16) *vesihuoltolaitoksella* vesihuoltolaissa tarkoitettua yhdyskunnan vesihuollosta huolehtivaa laitosta; ja

17) *ruoppausmassalla* vesialueen pohjasta poistettua maa-ainesta ja lietettä.

Mitä tässä laissa säädetään kalasta ja kalastuksesta, koskee myös nahkiaista ja rapua sekä niiden pyyntiä.

4 §

Aluevedet ja talousvyöhyke

Mitä tässä laissa säädetään vesistöistä, sovelletaan myös Suomen aluevesiin ja talousvyöhykkeeseen.

5 §

Vesialueen raja

Tätä lakia sovellettaessa pidetään vesialueen rajana maata vastaan keskivedenkorkeuden mukaista rantaviivaa.

Jos vedenkorkeus tai vesi- ja maa-alueen keskinäinen asema muuttuu tai on muuttunut, vesialueen raja määräytyy muutoksen jälkeisten vedenkorkeuksien mukaan.

Meren ja maa-alueen rajana on Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 3 §:n mukainen aluevesien maanpuoleinen raja.

6 §

Valtaväylä

Joessa on syvimmällä kohdalla väylä veden vapaata juoksua, kulkemista, puutavaran uittoa ja kalan kulkua varten (*valtaväylä*). Mitä tässä laissa säädetään valtaväylästä, koskee myös sellaista vesistössä olevaa salmea tai kapeikkoa, jossa säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai jossa kala yleensä kulkee.

Valtaväylä on kolmannes keskivedenkorkeuden mukaisesta joen leveydestä. Kun vesistössä säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai uittoa, valtaväylän leveys on kuitenkin vähintään seitsemän metriä.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta vahvistaa valtaväylän leveyden ja sijainnin. Jos tärkeät syyt sitä vaativat, valtaväylä voidaan määrätä leveämmäksi tai kapeammaksi tai sen sijainti muualle kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

7 §

Viranomaiset

Aluehallintovirasto toimii tässä laissa tarkoitettuna lupaviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ojitustoimituksen toimivallasta ojitusasioissa säädetään 5 luvussa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (*valtion valvontaviranomainen*) ja kunnan

ympäristönsuojeluviranomainen toimivat tässä laissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina.

Tässä laissa tarkoitettuna kalatalousviranomaisena toimii se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualue, jolle kalatalousasiat kuuluvat.

2 luku

Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset

1 §

Veden omistus ja vallinta

Vesisäiliössä sekä kaivossa ja muussa vedenottamossa olevan veden omistaa se, jolle säiliö, kaivo tai vedenottamo kuuluu. Lähteessä ja tekolammikossa olevan veden omistaa pohjan omistaja. Muuta avopintaista vettä sekä pohjavettä vallitsee tässä laissa säädettyin rajoituksin se, jolle kysymyksessä oleva vesi- tai maa-alue kuuluu, jollei toiselle kuuluvasta oikeudesta muuta johdu.

Joessa tai purossa, joka kuuluu puoliksi kahteen eri kiinteistöön tai kahteen kiinteistöjen yhteiseen alueeseen, kummankin puolen omistajalla on oikeus yhtä suureen osaan siinä virtaavasta vedestä.

2 §

Eräät oikeudet ja velvollisuudet

Vesi- tai maa- aluetta koskevat tässä laissa säädettyt oikeudet ja velvollisuudet kuuluvat alueen omistajalle, jollei jäljempänä tai erikseen toisin säädetä.

Yhteisen alueen osakkaan oikeudesta käyttää hyväkseen yhteistä aluetta säädetään yhteisaluelaisissa (758/1989).

3 §

Vesistöissä liikkuminen

Jollei laissa toisin säädetä, jokaisella on oikeus tarpeetonta vahinkoa, haittaa tai häiriötä aiheuttamatta:

- 1) kulkea vesistöissä ja sen jäällä;
- 2) ankkuroida tilapäisesti vesistöissä;

3) uittaa puutavaraa vesistöissä;

4) uida vesistöissä; ja

5) tilapäisesti siirtää valtavyylässä tai yleisessä kulkuväylässä olevia pyydyksiä ja muita irtaimia esineitä, jotka haittaavat kulkemista tai puutavaran uittoa, sekä sellaista väylän ulkopuolella olevaa irtainta esinettä, joka kohtuuttomasti haittaa kulkemista tai estää puutavaran uiton.

Mitä 1 momentissa säädetään vesistöistä, koskee myös 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettun vesialueen rajan ulkopuolella olevaa aluetta, milloin se on veden peittämä.

4 §

Veden ottaminen

Jokaisella on oikeus muutoin kuin pysyvästi ottaa vettä tai jäätä henkilökohtaista tarvetta varten vesistöistä ja 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettun vesialueen rajan ulkopuolella olevalta alueelta, milloin se on veden peittämä. Jokaisella on myös oikeus satunnaisesti ottaa vähäisessä määrin vettä tai jäätä toiselle kuuluvasta norosta tai sellaisesta lähteestä, joka ei ole sen omistajan tai hänen luvallaan muun henkilön vakituksessa käytössä. Muusta veden ottamisesta säädetään 4 luvussa.

Veden tai jään ottamisesta 1 momentin nojalla ei saa aiheutua alueen omistajalle tai muille oikeuden haltijoille haittaa tai vähäistä suurempaa häiriötä.

5 §

Rakennelman sijoittaminen toisen vesialueelle

Rannan omistajalla tai haltijalla on yksityistä tarvettaan varten oikeus sijoittaa rannan edustalle vesistöön, vaikka hän ei ole vesialueen omistaja tai osakas, veneen kiinnityspaalu tai -poiju taikka rakentaa rantaansa toisen vesialueelle ulottuva laituri, venevaja tai muu näihin verrattava rakennelma. Oikeuden edellytyksenä on, että rakennelman tekeminen tai käyttäminen ei edellytä 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla lupaa ja se voi tapahtua tuottamatta vesialueen omistajalle vahinkoa tai huomattavaa haittaa. Tällaista oikeutta ei kuitenkaan ole erityiseen käyttöön otetulla vesialueella.

6 §

Haitan poistaminen ja ruoppausmassan sijoittaminen

Lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta kärsivä saa ilman vesialueen omistajan suostumusta suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Oikeuden edellytyksenä on, että toimenpide ei 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla edellytä lupaa eikä työn suorittamisesta aiheudu omistajalle huomattavaa haittaa tai ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella. Sama koskee ruoppausmassan sijoittamista toisen vesialueelle.

Ruoppausmassan sijoittaminen toisen maa-alueelle edellyttää maanomistajan suostumusta. Lupaviranomainen voi kuitenkin myöntää oikeuden ruoppausmassan sijoittamiseen, jos sen sijoittamisesta ei aiheudu alueen käytölle sanottavaa haittaa ja sijoittamiseen ei tarvitse hakea ympäristönsuojelulaisissa tarkoitettua ympäristölupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä ja työn suorittamistavasta on ilmoitettava vesialueen omistajalle vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen suorittamista. Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakunnalle ilmoitus voidaan toimittaa yhteisaluelain 26 §:n 3 momentin mukaisesti tai toimittamalla ilmoitus kaikille tiedossa oleville osakkaille. Toimenpiteestä on myös ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle siten kuin tämän luvun 15 §:ssä säädetään.

7 §

Yleiset velvollisuudet vesivarojen ja vesialueiden käytössä

Vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna.

8 §

Saamelaisten oikeudet

Saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan.

9 §

Rakennelman kunnossapito ja poistaminen

Vesistöön tehdyn rakennelman omistajan on pidettävä rakennelma sellaisessa kunnossa, ettei siitä aiheudu vaaraa taikka yleistä tai yksityistä etua loukkaavia vahingollisia tai haitallisia seurauksia.

Ilman lupaviranomaisen lupaa ei saa poistaa rakennelmaa, joka vaikuttaa vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että rakennelman poistaminen ei merkittävästi loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Rakennelman poistamista koskevaan päätökseen on liitettävä yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Poistamisesta johtuva edunmenetys on korvattava. Sillä, joka ei ole osallistunut hankkeen kustannuksiin, ei kuitenkaan ole oikeutta saada korvausta poistettavasta rakennelmasta johtuneen edun menettämisestä.

10 §

Veden juoksun muuttaminen norossa ja ojassa

Noron, ojan tai altaan omistaja ei saa estää tai muuttaa veden vapaata juoksua uomassa alapuolella olevan vahingoksi ilman tämän suostumusta. Suostumusta ei tarvita, jos uoman tai altaan omistajan oma käyttötarve vaatii hankkeen toteuttamista. Jos alempana oleva ottaa uomasta vettä kiinteistökohtaista talouttaan varten, ei ylempänä oleva kuitenkaan saa käyttää sitä muuhun tarkoitukseen siinä määrin, että alempana olevan kiinteistökohtaista taloutta varten tarvittavan veden

saanti estyy. Ojitukselta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä säädetään 5 luvussa.

11 §

Eräiden vesiluontotyyppien suojelu

Luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin kiellosta, jos momentissa mainittujen vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Jos 1 momentissa tarkoitettu seuraus aiheutuisi hankkeesta, johon on haettu tämän lain mukaista lupaa, lupa-asian yhteydessä on viran puolesta tutkittava kysymys poikkeuksen myöntämisestä. Poikkeuksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä lupaviranomaisen luvasta säädetään.

12 §

Oikeus toisen alueeseen

Hankkeesta vastaavalle voidaan myöntää oikeus toiselle kuuluvaan alueeseen sillä olevine rakennuksineen tai muine rakennelmineen, jos alue on toteutettavan vesitaloushankkeen vuoksi tarpeen:

- 1) laitetta, rakennusta tai muuta rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten;
- 2) uuden 1 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen vesialueen tai uuden uoman pohjaksi;
- 3) poistettavan maan sijoittamiseksi; tai
- 4) yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tarvittavaa laitetta tai rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Oikeus myönnetään pysyvänä tai erityisestä syystä määräaikaisena. Aluetta saadaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten oikeus on myönnetty.

Oikeuden myöntämistä koskevan asian ratkaisee lupaviranomainen lupa-asian yhteydessä tai erillisestä hakemuksesta. Oikeuden myöntämisestä aiheutuva edunmenetys on korvattava siten kuin 13 luvussa säädetään.

13 §

Oikeuden myöntämisen edellytykset

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu oikeus toisen alueeseen tai rakennelmaan voidaan myöntää, jos 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty edellytykset vesitaloushankkeelle ovat olemassa ja hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella enempää kuin puolta tarvittavasta alueesta. Jos kysymys on hakijalle ja muille yhteisesti kuuluvasta alueesta, oikeuden myöntäminen edellyttää, että toimenpiteen kohteeksi joutuva alue ei ole sanottavasti suurempi hakijan osuutta vastaavaa osaa yhteisestä alueesta.

Edellä 1 momentissa säädettyistä edellytyksistä riippumatta voidaan, jos 3 luvun 4 §:n 1 momentissa mainitut edellytykset ovat olemassa, myöntää oikeus:

- 1) tehdä vähäinen rakennelma vesistöön toiselle kuuluvalle tai yhteiselle alueelle vesistöä huomattavasti muuttamatta;
- 2) tilapäisesti nostaa vettä toiselle kuuluvalle alueelle;
- 3) suorittaa toisen alueella perkaustyötä;
- 4) vähäisessä määrin oikaista tai leventää uomaa; tai
- 5) sijoittaa poistettavaa maata toisen maan tai vesialueelle, ei kuitenkaan erityiseen käyttöön otetulle alueelle.

Jos vesitaloushanke on yleisen tarpeen vaatima ja luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa, hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen siinäkin tapauksessa, että 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset puuttuvat.

14 §

Oikeus toisen rakennelmaan

Jos toiselle kuuluva rakennus, laitos tai muu rakennelma, jonka poistaminen ei sisälly 12 ja 13 §:n nojalla myönnettyyn oikeuteen, estää vesitaloushankkeen toteuttamista, lupaviranomainen voi 3 luvun 4 §:ssä säädettyin edellytyksin myöntää oikeuden sen poistamiseen, muuttamiseen tai hyväksi käyttämiseen.

Päätöksessä, jolla hakija saa oikeuden toiselle kuuluvan rakennelman poistamiseen tai muuttamiseen, on rakennelman omistajalle, jos hän sitä vaatii, varattava mahdollisuus määräajassa itse suorittaa rakennelman poistaminen tai muuttaminen. Hakijan on tällöin korvattava rakennelman omistajalle toimenpiteestä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Jos omistaja haluaa poistaa rakennelman, jonka käyttämiseen toiselle on myönnetty lupa ja jota käyttäjä edelleen tarvitsee, lupaviranomainen voi hakemuksesta myöntää viimeksi mainitulle oikeuden lunastaa sen itselleen. Lunastushinta määrätään rakennelman silloisen arvon mukaan ottaen huomioon, mitä rakentamiskustannuksista mahdollisesti on jo omistajalle suoritettu, sekä haitta, joka rakennelman pysyttämisestä toisen alueella ehkä aiheutuu.

15 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Hankkeesta vastaavan on vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista kirjallisesti ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle:

- 1) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimenpiteestä;
- 2) maa-ainesten ottamisesta vesistön pohjasta, jos ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa;
- 3) pinta- ja pohjaveden ottamisesta, kun otettava määrä on yli 100 m³/vrk ja ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa.

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta, sen toteuttamistavasta ja ympäristövaikutuksista. Jos ilmoitus koskee 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa, ilmoituksen tulee sisältää lisäksi tiedot muista vaikutusalueelle suunnitelluista vastaavista hankkeista, jotka ovat hankkeesta vastaavan tiedossa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen toimittamistavasta ja ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan kaikkiin vesitaloushankkeisiin, jollei erikseen toisin säädetä.

2 §

Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus

Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos:

- 1) aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyttä;
- 2) aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista;
- 3) melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä tai kulttuuriarvoja taikka vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön;
- 4) aiheuttaa vaaraa terveydelle;
- 5) olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä;
- 6) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille;
- 7) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vesiliikenteelle tai puutavaran uitolle;
- 8) vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen; tai
- 9) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos

edunmenetys aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa.

Lupaviranomaisen lupa tarvitaan myös:

1) sellaiseen noron tai ojan taikka sen vedenjuoksun muuttamiseen, josta aiheutuu vahinkoa toisen maalle, jos asianomainen ei ole antanut tähän suostumustaan eikä kyse ole 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta;

2) sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön, josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suostumustaan.

Lupa tarvitaan myös luvan saaneen vesitaloushankkeen muuttamiseen, jos muutos loukkaa 1—3 momentissa tarkoitettulla tavalla yleisiä tai yksityisiä etuja.

3 §

Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet

Edellä 2 §:ssä tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava lupaviranomaisen lupa:

1) valtavyölyän tai yleisen kulku- tai uittovyölyän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;

2) veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai vesihuoltolaitokselle vettä toimittavan tarpeisiin taikka siirrettäväksi muualla käytettäväksi sekä muu pohjaveden ottaminen, kun otettava määrä on yli 250 m³/vrk samoin kuin muu toimenpide, jonka seurauksena pohjavesiesiintymästä poistuu muutoin kuin tilapäisesti pohjavettä vähintään 250 m³/vrk;

3) veden imeyttäminen maahan tekopohjaveden tekemiseksi tai pohjaveden laadun parantamiseksi;

4) sillan tai kuljetuslaitteen tekeminen yleisen kulku- tai valtavyölyän yli sekä tunnelin, vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen tällaisen väylän ali;

5) maa-alueen muuttaminen pysyvästi vesialueeksi vesistön vedenkorkeutta nostamalla;

6) vesivoimalaitoksen rakentaminen;

7) vesialueen ruoppaaminen, kun ruoppausmassan määrä ylittää 500 m³, jollei kyse ole julkisen kulkuväylän kunnossapidosta;

8) ruoppausmassan sijoittaminen hyökkä-

mistarkoituksessa Suomen aluevesillä, kun kyse ei ole merkityksettömän pienestä määrästä ruoppausmassaa;

9) maa-aineksen ottaminen vesialueen pohjasta muuhun kuin tavanomaiseen kotitarve-käyttöön;

10) uiton vakinaisen toimintapaikan perustaminen.

Lupa tarvitaan myös 1 momentissa tarkoitettujen luvan saaneen laitoksen, rakennelman tai sen käytön muuttamiseen, jos muutos loukkaa yleisiä tai yksityisiä etuja.

4 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos:

1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua; tai

2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituihin menetyksiin.

Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Hakijalla on oltava oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Jos hakija ei omista aluetta tai hallitse sitä pysyväällä käyttöoikeudella, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle myönnetään oikeus alueen käyttämiseen siten kuin 2 luvussa säädetään tai että hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen järjestetään.

5 §

Suhde maankäytön suunnitteluun

Lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista.

Lupa-asiaa ratkaistaessa on katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan laatimista.

6 §

Yleisten hyötyjen ja menetyksen arvioiminen

Luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

7 §

Yksityisten hyötyjen ja menetyksen arvioiminen

Luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa vesitaloushankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu.

Hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon:

- 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet;
- 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä
- 3) muut hankkeeseen osallistumattomalle taholle ja tässä laissa tarkoitetulle ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

8 §

Luvan voimassaolo

Lupa myönnetään toistaiseksi tai erityisistä syistä määräajaksi.

Toistaiseksi voimassa olevassa luvassa on määrättävä aika, jonka kuluessa vesitalous-

hanke on toteutettava ja toteuttamiseen ryhtyttävä. Määräaika hankkeen toteuttamiselle saa olla enintään kymmenen vuotta ja toteuttamiseen ryhtymiselle enintään neljä vuotta.

Lupaviranomainen voi erityisestä syystä ennen määräajan päättymistä hakemuksesta pidentää 2 momentissa tarkoitettua määräaikaa. Pidentämistä koskevassa päätöksessä voidaan tarkistaa tai täydentää luvan määräyksiä.

9 §

Luvan raukeaminen

Määräaikainen lupa raukeaa määräajan päättyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty.

Toistaiseksi voimassaoleva lupa raukeaa, jos lupapäätöksessä edellytetyt toimet ei olennaisilta osin ole toteutettu tai toteuttamiseen ryhdytty lupapäätöksessä määrättyssä ajassa tai 8 §:n 3 momentin nojalla pidennetyssä määräajassa.

Toisen omaisuuden kohdistuvat lupapäätöksessä myönnettyt käyttöoikeudet raukeavat toistaiseksi voimassaolevan luvan rauketessa. Sama koskee omaksi lunastamista, jollei omistusoikeus ole jo siirtynyt luvanhaltijalle.

10 §

Yleiset lupamääräykset

Lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset:

1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämisestä siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään;

2) maisemoinnista ja muusta työn jälkien poistamisesta; sekä

3) vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista.

Vesistön vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavan hankkeen lupapäätöksessä on lisäksi tarvittaessa annettava määräykset veden enimmäis- tai vähimmäiskorkeudesta ja veden juoksutuksen järjestämisestä.

Jos tämän lain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 3 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista

vesialueella tai sen vaaraa, lupamääräyksiä annettaessa on sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta.

Lupaan perustuvan oikeuden käyttäminen voidaan lupaa annettaessa rajoittaa määrättyyn tarkoitukseen.

11 §

Tarkkailuvelvoite

Luvassa on määrättävä luvanhaltija tarvittaessa tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Lupaviranomainen, tai sen määräyksestä valtion valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen, voi määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintonsa vaikutusta (*yhteistarkkailu*) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea myös ympäristönsuojelulakiin ja tähän lakiin perustuvaa tarkkailua. Tarkkailua koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus suorittaa tarkkailua koskevat toimenpiteet toisen alueella. Tarkkailusta aiheutuvat edunmenetykset on korvattava siten kuin 13 luvussa säädetään.

Luvanhaltija voidaan luvassa velvoittaa esittämään tarkkailusuunnitelma 1 momentissa tarkoitettun tarkkailun tarkemmasta järjestämisestä lupaviranomaisen tai sen määräämän viranomaisen hyväksyttäväksi niin ajoissa, että tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa tai muuna toiminnan vaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohdantana.

Yhteistarkkailua tai tarkkailusuunnitelman hyväksymistä koskevan päätöksen tehnyt viranomainen voi muuttaa päätöstä luvan voimassaolosta huolimatta. Asia voi tulla vireille tarkkailusta päättäneen viranomaisen omasta aloitteesta tai luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta. Yhteistarkkailua koskevaa päätöstä on muutettava aina, jos yhteistarkkailuun on määrätty osallistumaan uusi luvanhaltija.

Tarkkailuvelvoitetta määrättäessä on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tar-

koitetussa vesien tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Hankkeen tarkkailun tietoja voidaan käyttää vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman laadinnassa.

12 §

Tarkkailuvelvoitteen määrääminen

Yhteistarkkailua tai tarkkailusuunnitelman hyväksymistä taikka näiden muuttamista koskeva päätös on tehtävä noudattaen soveltuvin osin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään, jollei päätöstä tehdä lupaa myönnettäessä tai muutettaessa. Päätös annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin tämän lain 11 luvun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja tiedottamisesta. Päätöksestä tehtävästä oikaisuvaatimuksesta säädetään 15 luvun 1 §:n 3 momentissa.

13 §

Kulkuyhteydet

Valtaväylään tai yleiseen kulkuväylään vaikuttava hanke on lupapäätöksessä määrättävä toteutettavaksi niin, että liikennettä voidaan vesistöissä harjoittaa edelleen ilman huomattavaa haittaa.

Jos hanke toteutetaan sellaisessa vesistöissä, jolla on merkitystä uiton kannalta, hankkeesta vastaava on lupapäätöksessä velvoitettava tekemään tarvittavat laitteet ja rakennelmat puutavaran kulun turvaamiseksi sekä suojaamaan hankkeeseen liittyvät rakennelmat uitosta aiheutuvilta vahingoilta.

Jos hankkeen seurauksena on vesialueella, jäällä tai rannalla yleistä tai yksityistä käyttöä palvelevan kulkuyhteyden katkeaminen tai huomattava huonontuminen, hankkeesta vastaava on lupapäätöksessä velvoitettava tekemään tie tai vastaamaan sen tekemisen kustannuksista taikka ryhtymään muihin toimenpiteisiin kohtuulliset vaatimukset täyttävän kulkumahdollisuuden järjestämiseksi sen tarvitsijoille.

14 §

Kalatalousvelvoite ja kalatalousmaksu

Jos vesitaloushankkeesta aiheutuu kalakan-
noille tai kalastukselle vahinkoa, hankkeesta
vastaava on velvoitettava ryhtymään toimen-
piteisiin vahinkojen ehkäisemiseksi tai vä-
hentämiseksi (*kalatalousvelvoite*) taikka mää-
rittävä maksamaan tällaisten toimenpiteiden
kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu ka-
latalousviranomaiselle (*kalatalousmaksu*).

Kalatalousvelvoitetta, kalatalousmaksua tai
näiden yhdistelmää määrättäessä on otettava
huomioon hankkeen ja sen vaikutusten laatu,
muut haitta-alueella toteutettavat hoitotoi-
menpiteet ja kalastuksen järjestely. Kalatalo-
usvelvoitteen toimenpiteiden suorittamisesta
ei saa aiheutua niillä saavutettavaan hyötyyn
verrattuna hankkeesta vastaavalle kohtuutto-
mia kustannuksia.

Kalatalousvelvoite voi olla kalatie, kalata-
loudellinen kunnostustoimenpide, istutus tai
muu kalataloudellinen hoitotoimenpide
taikka näiden yhdistelmä. Kalatalousvelvoit-
teeseen voidaan tarvittaessa sisällyttää toi-
menpiteiden tuloksellisuuden tarkkailu sillä
vesialueella, johon hankkeen vahingollinen
vaikutus ulottuu.

Kalatalousmaksu käytetään 1 momentissa
tarkoitettujen toimenpiteiden suunnitteluun ja
toteuttamiseen sekä niiden tuloksellisuuden
seurantaan sillä vesialueella, johon hankkeen
vahingollinen vaikutus ulottuu. Lupaviran-
omainen voi antaa kalatalousviranomaiselle
määräyksiä maksun käytöstä.

15 §

*Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma
ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma*

Hankkeesta vastaavan on laadittava yksi-
tyiskohtainen suunnitelma luvassa määrätyn
kalatalousvelvoitteen toteuttamiseksi (*kalata-
lousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma*). Ka-
latalousviranomaisen hyväksyy kalatalous-
velvoitteen toteuttamissuunnitelman. Suunni-
telman laatiminen ei kuitenkaan ole tarpeen,
jos kalatalousvelvoite on vähäinen ja sen si-
sällöstä määrätään yksityiskohtaisesti lu-
vassa.

Kalatalousviranomaisen vahvistaa suunni-
telman, jossa yksilöidään kalatalousmaksulla
tehtävät toimenpiteet (*kalatalousmaksun
käyttösuunnitelma*). Saman vesialueen haitto-
jen ehkäisemiseksi määrättyjen kalatalous-
maksujen käytöstä voidaan laatia yhteinen
suunnitelma.

Päätös kalatalousvelvoitteen toteuttamis-
suunnitelman hyväksymisestä ja kalatalous-
maksun käyttösuunnitelman vahvistamisesta
on tehtävä noudattaen, mitä hallintolaissa
säädetään. Päätös annetaan julkipanon jäl-
keen ja siitä on tiedotettava siten kuin 11 lu-
vun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta
ja tiedottamisesta. Päätöksestä tehtävästä oi-
kaisuvaatimuksesta säädetään 15 luvun 1 §:n
3 momentissa. Päätöstä voidaan muuttaa vi-
ran puolesta taikka hankkeesta vastaavan,
valvontaviranomaisen, asiassa yleistä etua
valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa
kärsivän asianosaisen vaatimuksesta.

16 §

Valmistelulupa

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä
lupapäätöksessään oikeuttaa hakijan ryhty-
mään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tu-
lemista hankkeen toteuttamista valmisteleviin
toimenpiteisiin (*valmistelulupa*). Toimenpi-
teet on lupapäätöksessä tarpeellisilta osin yk-
silöitävä. Toisen aluetta saadaan käyttää
edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos
sellainen oikeus luvassa perustetaan tai oi-
keudenhaltijat siihen muuten suostuvat.

Valmistelulupa voidaan myöntää, jos:

1) valmistelevat toimenpiteet voidaan suo-
rittaa tuottamatta muulle vesien käytölle tai
luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa
haittaa; ja

2) kyseisten toimenpiteiden suorittamisen
jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palaut-
taa ennalleen siinä tapauksessa, että lupapää-
tös kumotaan tai luvan ehtoja muutetaan.

Valmistelulupa voidaan samoin edellytyk-
sin myöntää valitusajan kuluessa tai 14 päi-
vän kuluessa valitusajan päättymisestä erik-
seen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta
on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapää-
töksen muutosta hakeneita. Päätös on tämän
jälkeen tehtävä viivytyksettä. Myönnetystä

valmisteluluvasta on ilmoitettava välittömästi hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia valmistelulupaa koskevaa ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

17 §

Valmistelulupaa koskeva päätös

Valmistelulupaa koskevassa päätöksessä hakija on, jollei hakijana ole valtio, kunta tai kuntayhtymä, velvoitettava asettamaan ennen toimenpiteisiin ryhtymistä hyväksyttävä vakuus, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Vakuuden tulee kattaa niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaaminen, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuden vapauttamiseen sovelletaan, mitä 11 luvun 20 §:ssä säädetään.

Lupaviranomaisen tulee määrätä, onko lupapäätöksessä määrätyt korvaukset tai osa niistä suoritettava ennen valmisteluluvassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä. Korvaus saadaan nostaa hyväksyttävää vakuutta vastaan. Tässä momentissa tarkoitettuun lupaviranomaisen päätökseen ei saa haakea muutosta.

Valmistelulupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuin voi määrätä toimenpiteiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Valmistelulupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

18 §

Valmistumisilmoitus

Hankkeesta vastaavan on tehtävä lupaviranomaiselle ja valtion valvontaviranomaiselle ilmoitus vesitaloushankkeen valmistumisesta tai hankkeeseen kuuluvan rakennelman käyttöönottamisesta (*valmistumisilmoitus*).

19 §

Hankkeen keskeyttäminen

Keskivedenkorkeuden muuttamista tai ve-

stön säännöstelyä tarkoittava hanke on saatettava loppuun, jos hankkeen toteuttamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa luvan 1 momentissa tarkoitettun hankkeen keskeyttämiselle. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeen keskeyttäminen ei merkittävästi loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Hankkeen keskeyttämistä koskevassa päätöksessä on määrättävä hankkeesta vastaava ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin keskeytyksestä johtuvien vahinkojen ja haittojen estämiseksi sekä määrättävä keskeyttämisestä aiheutuvat vahingot korvattaviksi.

20 §

Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen

Toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskevassa lupapäätöksessä voidaan määrätä hankkeen vesiympäristöä ja sen käyttöä koskevat lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi.

Lupapäätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä luvanhaltijan on saatettava yksilöityjen lupamääräysten ajanmukaisuus lupaviranomaisen tutkittavaksi ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Lupaviranomaisen on käsiteltävä asia soveltuvin osin kuten lupahakemus. Jos luvanhaltija ei ole tehnyt hakemusta määräajassa, lupaviranomainen voi valtion valvontaviranomaisen taikka haittaa tai vahinkoa kärsivän hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa, ja antaa tällöin tarvittavat määräykset.

21 §

Lupamääräysten muu tarkistaminen ja uusien määräysten antaminen

Lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos:

1) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei muutoin voida riittävästi vähentää;

2) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuu olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia, joita ei muutoin voida riittävästi vähentää; tai

3) turvallisuusasiat tätä edellyttävät.

Jollei lupapäätöksessä toisin määrätä, hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi tai uusien määräysten antamiseksi 1 momentin 1 kohdan nojalla on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa 18 §:n mukaisen valmistusilmoituksen tekemisestä.

Lupamääräysten tarkistaminen tai uusien määräysten antaminen 1 momentin 2 tai 3 kohdan nojalla ei saa sanottavasti vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä. Tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta aiheutuvat muut kuin vähäiset edunmenetykset määrätään hakijan korvattaviksi noudattaen soveltuvin osin, mitä 13 luvussa säädetään.

Hakemuksen lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta voi tehdä haitallisen vaikutuksen kohteena olevan yksityisen edun haltija, kunta, valvontaviranomainen tai asiassa yleistä etua valvova viranomainen. Lupaviranomaisen on käsiteltävä asia soveltuvin osin kuten lupahakemus.

22 §

Kalatalousvelvoitetta tai -maksua koskevien määräysten tarkistaminen

Lupaviranomainen voi hakemuksesta muuttaa kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunut velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi lisäämättä.

Jos kalatalousmaksu on määrätty vuosittain suoritettavaksi ja sen perusteena oleva kustannustaso on muuttunut, kalatalousviranomainen perii maksun kustannustason nousua vastaavasti tarkistettuna. Tarkistus tehdään täysin kymmenin prosentein ja muutoin lupaviranomaisen määräämiä perusteita noudattaen.

Jos maksun tarkistuksesta syntyy erimielisyyttä, asia voidaan saattaa hakemuksella lupaviranomaisen ratkaistavaksi. Kalatalousvi-

ranomaisen on viipymättä palautettava se osa peritystä kalatalousmaksusta, joka ylittää lupaviranomaisen päätöksellä myöhemmin määrätyn maksun suuruuden.

23 §

Lupamääräysten muuttaminen luvanhaltijan hakemuksesta

Jos vesitaloushanketta toteutettaessa havaitaan tarkoituksenmukaiseksi muuttaa lupamääräyksiä, lupaviranomainen voi luvanhaltijan hakemuksesta muuttaa lupamääräyksiä. Muuttamisen edellytyksenä on, että muutos on merkitykseltään vähäinen eikä se sanottavasti koske toisen oikeutta tai etua. Lupaviranomaisen on käsiteltävä asia soveltuvin osin kuten lupahakemus.

24 §

Luvan määrääminen raukeamaan

Lupaviranomainen voi hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa, jos:

- 1) luvanhaltijaa ei enää ole taikka luvanhaltijaa ei voida hankaluudetta saada selville;
- 2) hanke on menettänyt alkuperäisen merkityksensä; tai
- 3) luvanhaltija sitä pyytää.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa luvanhaltijalle on, jos hän sitä vaatii, varattava tilaisuus hankkeeseen kuuluvien rakenteiden kunnostamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, jolla luvan myöntämisen perusteena ollut hankkeen hyöty voidaan olennaisin osin palauttaa. Toimenpide on määrättävä tehtäväksi kohtuullisessa ajassa uhalla, että lupa raukeaa ja 25 §:n nojalla määrättyt velvoitteet tulevat voimaan.

Hakemuksen vireillepano-oikeuteen 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa sovelletaan, mitä 14 luvun 14 §:ssä säädetään. Luvanhaltijan suostumuksella hakijana voi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa toimia myös muu asianosainen.

25 §

Luvan raukeamista koskeva päätös

Luvan raukeamista koskevassa päätöksessä

on annettava tarvittavat määräykset luvassa tarkoitettuun hankkeeseen kuuluvien rakenteiden poistamisesta ottaen huomioon, mitä 2 luvun 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä tämän luvun 24 §:n 2 momentissa säädetään. Poistamista koskevan määräyksen antamiseen sovelletaan lisäksi, mitä 14 luvun 4, 5 ja 8 §:ssä säädetään.

Edellä 24 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa hakijalle voidaan päätöksessä myöntää lupa rakenteen pysyttämiseksi sekä oikeus rakenteen lunastamiseen vastikkeetta. Vastaava lupa rakenteen pysyttämiseksi voidaan myöntää myös mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, jos rakenteen omistaja on luovuttanut rakenteen hakijalle.

Luvan raukeamista koskevassa päätöksessä on toisen omaisuuden kohdistuvat käyttöoikeudet määrättävä raukeamaan. Sama koskee omaksi lunastamista, jollei omistusoikeus ole jo siirtynyt luvanhaltijalle.

4 luku

Veden ottaminen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan pintaveden ja pohjaveden ottamiseen. Pintaveden ottamisella tarkoitetaan tässä luvussa veden ottamista vesistöistä sekä norosta ja ojasta.

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 7, 8 ja 28 §:ssä säädetään.

Otettaessa vettä vesistöistä yhdyskunnan tarpeisiin sovelletaan lisäksi, mitä vesihuoltolaissa ja sen nojalla säädetään.

2 §

Veden ottaminen omalta alueelta

Vesialueen omistaja tai haltija saa sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään, ilman lupaviranomaisen lupaa ot-

taa pintavettä tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten.

Jos vesistöä ei riitä vettä kaikille sitä 1 momentin mukaiseen käyttöön tarvitseville, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta päätöksellään rajoittaa vesialueen veden ottamista ottaen huomioon vettä käyttävien tarpeet. Päätöksessä on määrättävä, ovatko annetut määräykset voimassa toistaiseksi vai määräajan. Määräyksiä voidaan muuttaa olosuhteiden muuttuessa uudella päätöksellä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös soveltuvin osin alueen omistajan ja haltijan oikeuteen ottaa pohjavettä. Yhteisesti omistetun kiinteistön tai alueen osaomistajalla on oikeus tässä laissa säädetyin rajoituksin alueelta saatavan pohjaveden ottamiseen sillä tavoin, ettei se aiheuta muille osaomistajille haittaa tai häiriötä eikä estä näitä vastaavanlaisella tavalla käyttämästä alueelta saatavaa pohjavettä.

3 §

Pintaveden ottaminen toisen vesialueelta

Kiinteistön omistaja ja haltija saa ottaa pintavettä toisen vesialueelta tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten, jos ottamisesta ei aiheudu 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia. Ottamisesta ei saa aiheutua haittaa niille, jotka lupaviranomaisen luvan tai vesialueen omistuksen tai hallinnan perusteella ottavat vettä samalta vesialueelta. Laitteiden sijoittamiseen toisen alueelle tulee saada alueen omistajan tai haltijan suostumus.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun pintaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen toisen alueella.

4 §

Pohjaveden ottaminen toisen alueelta

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden pohjaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen toisen alueella, jos ottaminen ei edellytä 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan lupaa.

Oikeus pohjaveden ottamiseen voidaan antaa tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä, yhdyskunnan vesihuollon järjestämistä tai muuta yleistä tarvetta varten taikka sellaista teollista tai taloudellista toimintaa varten, jolle pohjaveden saaminen on erityisen tärkeää. Oikeuden antaminen edellyttää, että vettä riittää edelleen alueen omistajan tai haltijan omiin tarpeisiin sekä alueella asuvien ja siellä sijaitsevien yritysten sekä sinne odotettavissa olevan asutuksen tarpeisiin eikä toimenpiteestä aiheudu näille kohtuutonta häiriötä tai haittaa.

Oikeus veden ottamiseen toisen kaivosta tai ottamosta voidaan antaa vain omistajan suostumuksella.

5 §

Veden ottamistarpeiden yhteensovittaminen

Veden ottamista koskevaa lupa-asiaa ratkaistaessa on vesiesiintymään kohdistuvat veden ottamistarpeet sovittava yhteen.

Jos vettä ei riitä käytettäväksi kaikkiin tarpeisiin, noudatetaan näiden kesken seuraavaa etusijajärjestystä:

- 1) veden ottaminen käytettäväksi ottamispaikan lähistössä tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten;
- 2) veden ottaminen yhdyskunnan vesihuoltoa varten paikkakunnalla;
- 3) veden ottaminen paikkakunnan teollisuuden käyttöön tai muuten käytettäväksi paikkakunnalla sekä yhdyskunnan vesihuoltoa paikkakunnan ulkopuolella palveleva veden ottaminen;
- 4) veden ottaminen johdettavaksi tai kuljettavaksi muualla käytettäväksi muuta tarkoitusta kuin yhdyskunnan vesihuoltoa varten.

6 §

Veden ottamista koskeva päätös

Veden ottamista koskevassa päätöksessä on määrättävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka ja veden ottamisen enimmäismäärä.

Sen lisäksi, mitä 3 luvussa säädetään lupamääräyksistä, päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset veden johtamiseksi tarpeellisten rakenteiden tai ottamon sijoituspaikasta, vedenottomäärien seuraamisesta ja vesihuollon turvaamiseksi vedenhankinnan erityistilanteissa sallituista toimenpiteistä.

Jos veden ottamisen tarve on muutoin kuin ohimenevästi poistunut tai olennaisesti pienentynyt ja samaan vesiesiintymään on tarpeen myöntää toiselle oikeus veden ottamiseen, lupaviranomainen voi tarkistaa veden ottamista koskevan päätöksen määräyksiä. Asia on käsiteltävä noudattaen soveltuvin osin, mitä 11 luvussa hakemusmenettelystä säädetään.

7 §

Veden ottamista koskevan luvan voimassaolo

Yhdyskunnan häiriöttömän vesihuollon turvaamiseksi vedenottoa koskeva lupa voidaan kokonaan tai osittain myöntää ilman 3 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystä ajasta, jonka kuluessa veden ottaminen on aloitettava.

8 §

Vesijohdon ja laitteistojen sijoittaminen

Veden ottamista koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus sijoittaa ottamista palveleva vesijohto toisen alueelle. Vesijohto on sijoitettava toisen alueelle siten, että siitä aiheutuva haitta jää mahdollisimman vähäiseksi. Vesijohdon kohdalla olevaa aluetta ei saa käyttää siten, että vesijohto saattaa vahingoittua tai sen kunnossapito kohtuuttomasti vaikeutuu.

Vesijohdon sijoittamisesta muutoin kuin veden ottamista koskevan päätöksen yhteydessä on voimassa, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 161 a §:ssä säädetään.

Mitä tässä pykälässä säädetään vesijohdosta, koskee myös johtoon liittyviä vähäisiä laitteita ja rakennelmia, vesijohdon kanssa samaan kaivantoon samanaikaisesti sijoitettava viemäriä ja muita veden ottamista tai jäteveden johtamista palvelevia johtoja.

9 §

Veden ottamista koskevasta luvasta poikkeaminen

Veden ottamista koskevan luvan haltija saa vedenhankinnan erityistilanteissa ilman lupaviranomaisen lupaa toimittaa tilapäisesti vettä muuhunkin kuin luvassa tarkoitettuun käyttöön, jos tämä on tarpeen yhdyskunnan vesihuollon häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi taikka muusta tähän verrattavasta painavasta syystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle.

10 §

Veden ottamisen rajoittaminen

Jos pitkäaikainen kuivuus tai muu siihen verrattava syy aiheuttaa veden saannin huomattavan vähentymisen, lupaviranomainen voi hakemuksesta velvoittaa vedenottamon omistajan määrääjäksi rajoittamaan ottamosta otettavan veden määrää tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä tai yhdyskunnan vesihuoltoa varten tarvittavan vedenoton turvaamiseksi.

Jos rajoituksesta aiheutuu ottamon omistajalle tai luvan haltijalle kohtuutonta edunmenetystä, lupaviranomainen voi hakemuksesta määrätä edunmenetykset rajoituksen hakijan ja muiden rajoituksesta olennaista hyötyä saavien korvattaviksi.

11 §

Vedenottamon suoja-alue

Lupaviranomainen voi veden ottamista koskevassa päätöksessä tai erikseen määrätä pohjaveden ottamon ympärillä olevan alueen suoja-alueeksi. Suoja-alue voidaan määrätä, jos alueen käyttöä on tarpeen rajoittaa veden laadun tai pohjavesiesiintymän antoisuuden turvaamiseksi. Suoja-aluetta ei saa määrätä laajemmaksi kuin on välttämätöntä. Vaatimuksen tai hakemuksen suoja-alueen määrittämisestä voi tehdä hankkeesta vastaava, valvontaviranomainen tai asianosainen.

Suoja-alueeksi voidaan 1 momentissa sää-

detyin edellytyksin määrätä myös pintaveden ottamon ympärillä oleva alue.

Suoja-alueen määrittämisestä koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

12 §

Suoja-alueääräykset

Suoja-alueen määrittämisestä koskevassa päätöksessä on annettava vedenoton turvaamiseksi tarpeelliset määräykset suojatoimenpiteistä, muista suoja-alueen käytön rajoituksista ja määräysten noudattamisen valvonnasta (*suoja-alueääräykset*). Määräykset eivät saa olla ankarampia kuin on välttämätöntä. Määräyksistä toiselle johtuva edunmenetys on vedenottamon omistajan tai haltijan korvattava.

Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen suoja-alueääräyksistä. Poikkeuksen myöntämisestä ympäristölupa-asian yhteydessä säädetään ympäristönsuojelulain 39 §:n 4 momentissa.

Mitä 3 luvun 21 §:ssä säädetään lupamääräysten tarkistamisesta, koskee soveltuvin osin suoja-alueääräyksiä.

13 §

Lunastusoikeus suoja-alueella

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa vedenottamon omistajalle tai haltijalle oikeuden lunastaa omaksi suoja-alueella oleva alue, jos se on tarpeen vedenottoa palvelevia laitteita tai rakennelmia varten.

5 luku

Ojitus

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan ojituksen sekä ojan käyttämiseen ja kunnossapitoon. Ojituksella tarkoitetaan maan kuivatamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi toteutettavaa:

- 1) ojan tekemistä;
- 2) ojan, noron tai puron suurentamista tai oikaisemista; sekä
- 3) sellaista noron tai puron perkaamista, johon ei sovelleta 6 luvun säännöksiä.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös jäteveden johtamiseen siten kuin ympäristön-suojelulaisissa säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

- 1) *kuivatusalueella* maita, joille yhteinen ojitus tuottaa hyötyä;
- 2) *ojituksesta saatavalla hyödyllä* maan käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon maata käytetään tai olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää;
- 3) *hyödynsaajalla* ojituksesta hyötyä saavan kiinteistön omistajaa tai omistajia;
- 4) *yhteisellä ojituksella* ojitusta, jonka kuivatusalue muodostuu eri maanomistajille kuuluvista kiinteistöistä;
- 5) *aktiiviosakkaalla* hyödynsaajaa, joka on vaatinut ojitusta tai yhtynyt sellaiseen vaatimukseen taikka lisähyödyn saamiseksi vaatinut muutosta ojitussuunnitelmaan; sekä
- 6) *passiiviosakkaalla* hyödynsaajaa, joka ei ole aktiiviosakas.

Jos vesihuoltolaitoksen viemärissä, jonka tarkoituksena on huleveden tai perustusten kuivatusveden johtaminen, johdetaan vettä vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston ulkopuolelle, viemäriverkoston kattamaa aluetta tai sen osaa on käsiteltävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödynsaajaksi katsotaan tällöin vesihuoltolaitos.

3 §

Ojituksen luvanvaraisuus

Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa:

- 1) ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai
- 2) 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, jollei kysymys ole yksinomaan puron yläpuo-

lisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta.

4 §

Ojitustoimituksen tarpeellisuus

Ojitusta koskeva asia, joka ei 3 §:n mukaan edellytä lupaviranomaisen lupaa, on käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos:

- 1) ojitus aiheuttaa tulva-alueen poistamisen tai pienentämisen taikka vesien virtaamissuunnan huomattavaa muuttumista;
 - 2) ojitusta varten on tarpeen tehdä suoja-penger tai pumppuasema toisen maalle eikä asiasta sovita;
 - 3) oja on tehtävä maantien, rautatien, kaapelien, kaasuputken, vesijohdon, lämpöputken tai viemärin alitse eikä tienpitäjä, radanpitäjä tai kaapelin, kaasuputken, vesijohdon, lämpöputken tai viemärin omistaja ole antanut suostumustaan toimenpiteeseen;
 - 4) yhteisestä ojituksesta ei voida sopia ja hyödynsaajia on vähintään kolme; tai
 - 5) kyse on ojitustoimituksessa aikaisemmin päätetyn suunnitelman muuttamisesta, ojitussyhteisön perustamisesta tai purkamisesta taikka jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia yhteisössä koskevasta asiasta.
- Mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään uuden ojan tekemisestä, koskee myös olemassa olevan uoman suurentamista.

5 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta ojitusasiassa

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevan erimielisyyden, joka ei edellytä 3 §:n nojalla lupaa tai jota ei käsitellä 4 §:n mukaan ojitustoimituksessa, ja joka aiheutuu:

- 1) ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki;
 - 2) ojan suunnan muuttamisesta;
 - 3) veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon; tai
 - 4) muusta vastaavasta syystä.
- Erimielisyyttä koskevan asian käsittelyyn sovelletaan soveltuvin osin, mitä 11 luvussa säädetään hakemusmenettelystä.

6 §

Ojituksesta ilmoittaminen

Hankkeesta vastaavan on kirjallisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tehdä, jos ojituksesta on määrätty 3—5 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä, maantielaisissa (503/2005) tarkoitetussa tiesuunnitelmassa tai ratalaisissa (110/2007) tarkoitetussa ratasuunnitelmassa. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta vastaavasta, kuvaus hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä hankkeen vaikutusalueesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Valtion valvontaviranomaisen tulee tarvittaessa kehottaa hankkeesta vastaavaa hakemaan 3 §:ssä tarkoitettua lupaviranomaisen lupaa tai 4 §:ssä tarkoitettua ojitustoimitusta.

7 §

Ojituksen toteuttaminen

Ojituksessa on noudatettava, mitä 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään. Ojitus on lisäksi toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä. Jos vettyminen tai muu edunmenetys kuitenkin on huomattavasti pienempi kuin kustannus, joka hankkeesta vastaavalle aiheutuisi tällaisen seurauksen estämisestä, hankkeesta vastaava saa rahalla korvata edunmenetyksen.

Asianosaiset voivat sopia ojituskustannuksia vähentävän taikka ympäristönsuojelua tai tulvasuojelua edistävän kosteikkoalueen muodostamisesta tai laajentamisesta sekä näistä toimenpiteistä aiheutuvien edunmenetysten mahdollisesta korvaamisesta.

Järjestäytymättömälle yhteisalueen osakunnalle kuuluva alue tai sen osa voidaan ojitustoimituksen päätöksellä muodostaa kosteikkoalueeksi tai sen osaksi, jos toimenpiteestä ei aiheudu sanottavaa haittaa alueen käytölle.

8 §

Ojan kunnossapito ja käyttäminen

Hyödynsaajan tai hyödynsaajien on pidettävä oja kunnossa siten kuin 7 §:ssä säädetään. Kun ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhteisö, yhteisön on huolehdittava ojan kunnossapidosta.

Jos ojan kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan katsoa muuttuneen luonnontilaisen kaltaiseksi uomaksi, sovelletaan sen kunnossapitoon ja käyttöön 1 momentin estämättä, mitä tässä luvussa säädetään ojituksesta.

Kuivatus- tai jätevetä johtavan putken kohdalla olevaa maata ei saa käyttää siten, että putki saattaa vahingoittua tai sen kunnossapito kohtuuttomasti vaikeutua.

9 §

Oikeus ojittaa toisen alueella

Jos ojittamisesta toisen alueella ei sovita, hyödynsaajalle voidaan antaa oikeus:

- 1) johtaa vettä toisen ojaan;
- 2) tehdä oja taikka ojitusta varten tarpeellisen suojapenger tai pumppuasema toisen alueelle; tai
- 3) ryhtyä puron tai noron perkaukseen toisen alueella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan antaa, jos se on tarpeen alueen tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai 7 §:n 1 momentissa tarkoitettun seurauksen estämiseksi. Oikeus johtaa vettä toisen putkiojaan voidaan antaa vain, jos veden johtaminen pois muutoin ei ole mahdollista ilman kohtuuttomia kustannuksia. Oikeuden antamisesta päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, ellei ojitus edellytä lupaviranomaisen lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä.

Asemakaava-alueella 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun oikeuden antamista koskevaan asiaan sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 161 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, jollei:

- 1) kyse ole maankäyttö- ja rakennuslain 10 luvussa tarkoitettusta ranta-asemakaava-alueesta;

2) ojitus palvele asemakaavassa osoitetun maa- ja metsätalousalueiden maankuivatusta;

3) ojitus sijoitu suurimmalta osin asemakaava-alueen ulkopuolelle;

4) ojituksesta aiheutu haittaa tai veden johtamisen tarvetta kolmannen omistamalle kiinteistölle; tai

5) ojitus edellytä lupaviranomaisen antama lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä.

10 §

Ojituksen toteuttaminen toisen alueella

Toisen alueelle tehtävä oja on sijoitettava kiinteistön rajalle tai muutoin sellaiseen paikkaan, että siitä aiheutuu kiinteistön omistajalle mahdollisimman vähän haittaa. Avonaista ojaa, ellei se ole kiinteistön rajalla, ei saa ilman omistajan suostumusta tehdä toisen erityiseen käyttöön otetulle alueelle eikä myöskään, ellei se ole välttämätöntä, toisen salaojitetulle alueelle. Ojaan katsotaan kuuluvan uoman kummallakin puolella yhden metrin levyinen piennar, jollei sitä ole määrätty leveämmäksi tai maan laatu vaadi leveämpää piennarta.

Maanomistajalla on oikeus käyttää ojasta nostettu maa hyväkseen. Jos maanomistaja ei halua käyttää maata, hankkeesta vastaavan tulee panna maa ojan viereen tai muuhun sellaiseen paikkaan, jossa se ei aiheuta maanomistajalle haittaa eikä estä veden valumista ojaan tai aiheuta ojan luiskan sortumista, taikka viedä maa pois.

Toisen kiinteistön kuivatusta palvelevaa ojaa ei saa perusteettomasti tukkia tai veden juoksua ojassa estää. Kun oja on tehty toisen alueelle, alueen omistajalle voidaan antaa oikeus omalla kustannuksellaan muuttaa ojan asemaa ja suuntaa, jos muutos ei vähennä ojasta saatavaa hyötyä eikä aiheuta sanottavaa lisäkustannusta ojituksen hyödynsaajalle.

11 §

Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys

Asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai 9 §:n mukaiseen päätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle

ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta.

Jos ennestään yhden kiinteistön alueella oleva oja tulee kiinteistöjaotuksen muuttumisen vuoksi kulkemaan useamman kiinteistön alueella eikä toisin ole sovittu tai määrätty, ojaa pidetään sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä. Tällaiseen ojaan sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

Ojitusta koskevassa uudessa päätöksessä voidaan tehdä tämän luvun säännöksiin perustuvia muutoksia aikaisempiin päätöksiin tai muutoin ojitusta koskeviin oikeussuhteisiin.

12 §

Edunmenetyksen korvaaminen ja vastuu veden johtamisesta

Ojituksesta ja 9 §:n mukaisesta oikeudesta aiheutuva edunmenetys korvataan siten kuin 13 luvussa säädetään.

Jos vettä johdetaan toisen alueella olevaan puroon, maanomistajalla on oikeus saada korvausta käyttöön otettavasta alueesta vain siltä osin kuin purolle on tehty uusi uoma tai sen uomaa on huomattavasti laajennettu.

Vettä toisen ojaan tai perkaamaan puroon johtava on velvollinen suorittamaan korvausta ojan tekemisestä tai puron perkaamisesta aiheutuneista kustannuksista. Vettä johtava on lisäksi velvollinen osallistumaan ojan tarvittavaan laajentamiseen ja kunnossapitoon. Korvaus on määrättävä noudattaen, mitä tässä luvussa säädetään yhteisestä ojituksesta.

Jos putkiojaa on 9 §:n mukaiseen oikeuteen perustuvan veden johtamista varten suunnitettava, tämä on mahdollisine lisätöineen sen tehtävä, joka johtaa ojaan vettä.

13 §

Kulkuväylät ja johtolinjat

Jos ojituksen toteuttamiseksi on tarpeen tehdä uusi oja maantien, rautatien, kaapelin tai kaasuputken alitse, siirtää kaapelia tai kaasuputkea taikka suurentaa tien poikki johtavaa puroa tai ojaa, hankkeesta vastaavalla on oikeus vaatia tällaisen toimenpiteen suoritta-

mista niin, että tien, rautatien, kaapelin tai kaasuputken yläpuolella olevat maat voidaan kuivattaa 15 §:n 2 momentin mukaisesti määrättyyn syvyyteen.

Hankkeesta vastaavan on kustannuksellaan tehtävä 1 momentissa tarkoitettu oja ja suurennettava vesiuomaa. Tienpitäjän, radanpitäjän, kaapelin omistajan tai kaasuputken omistajan on kuitenkin kustannuksellaan tehtävä ja pidettävä kunnossa silta tai rumpu perustuksineen taikka siirrettävä kaapeli tai kaasuputki.

Jos 2 momentissa tarkoitettut kustannukset nousevat kohtuuttoman suuriksi ojituksesta saavutettavaan hyötyyn verrattuna, tienpitäjä, radanpitäjä taikka kaapelin tai kaasuputken omistaja ei ole velvollinen sillan tai rummun tekemiseen taikka kaapelin tai kaasuputken siirtoon. Hänen on kuitenkin korvattava edunmenetykset, joka aiheutuu tarpeellisena pidettävän maan kuivattamisen estymisestä, jollei edunmenetystä ole toisessa yhteydessä jo korvattu.

Jos tämän luvun mukaisen ojituksen toteuttamiseksi on tarpeen tehdä uusi oja yksityisen tien alitse tai suurentaa yksityisen tien poikki johtavaa puroa tai ojaa ja tämän vuoksi on tehtävä uusi silta tai rumpu taikka muutettava olemassa olevaa siltaa tai rumppua, työ on hankkeesta vastaavan kustannuksella tehtävä siten, että silta tai rumpu on työn jälkeen kunnoltaan vähintään entisen veroinen. Sillan tai rummun kunnossapidosta vastaa tienpitäjä.

14 §

Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivattamiseen

Jos asiasta ei sovita, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden johtaa vettä toisen ojaan muustakin syystä kuin alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi. Ympäristölupaan liittyvän asian yhteydessä oikeuden antaa kuitenkin ympäristönsuojelulain 31 §:ssä tarkoitettu viranomainen.

Oikeus voidaan antaa, jos veden johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Oikeutta ei kuitenkaan voida antaa veden johtamiseksi ojaan, joka kulkee toiselle kuuluvan erityiseen käyttöön otetun alueen kautta.

Oikeuden saaja on velvollinen suorittamaan veden johtamisesta aiheutuvat ojan suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt sekä huolehtimaan siitä, ettei toimenpiteistä aiheudu kohtuullisin kustannuksin välttävää vahinkoa tai haittaa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan liittää tarpeelliset määräykset työn suorittamisesta.

Jos 3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuu toiselle hyötyä, sovelletaan tämän velvollisuuteen osallistua toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin sekä menettelyyn määrättäessä osallistumisesta, mitä ojituksesta säädetään. Mikäli veden johtamisesta saatava hyöty on veden johtamisessa tapahtuneen muutoksen vuoksi lisääntynyt, voidaan kunnossapitovastuun jakautumista hyödynsaajien kesken tarkistaa muutunutta tilannetta vastaavaksi.

15 §

Ojitussuunnitelman laatiminen

Ojitussuunnitelma on laadittava, jos ojitus edellyttää lupaviranomaisen lupaa, ojitustoimituksessa annettua päätöstä tai asian laatu tai laajuus sitä muutoin edellyttää.

Ojitussuunnitelman tulee sisältää tiedot hankkeesta ja sen toteuttamistavasta sekä kuivatussyvyydestä, selvitys hankkeesta saatavasta hyödystä ja arvio hankkeen vaikutuksista. Kuivatussyvyyttä määrättäessä on otettava huomioon maan laatu, kaltevuussuhteet ja kuivatustarve. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ojitussuunnitelman sisällöstä, kuivatussyvyyden määrittämisestä ja kuivatusalueen jakamisesta osittelualueisiin.

Ojitussuunnitelman laatimisesta vastaa hakija tai muu hyödynsaaja. Lupaviranomaisen tai toimitusmiehen on ennen ojitussuunnitelman vahvistamista tehtävä siihen ne muutokset tai lisäykset, jotka tämän lain nojalla ovat tarpeen. Jos ojitussuunnitelma on 1 momentin mukaan laadittava eikä suunnitelmaa ole esitetty, toimitusmiehen tai lupaviranomaisen on huolehdittava ojitussuunnitelman hankkimisesta.

16 §

Ojitussuunnitelman vahvistaminen

Lupapäätöksessä tai ojitustoimituksen päätöksessä on vahvistettava ojitussuunnitelma, siihen liittyvä kustannusarvio ja kustannusten osittelun sisältävä jakoluettelo.

Kun ojitussuunnitelma vahvistetaan ojitustoimituksessa, päätökseen on liitettävä tarpeelliset määräykset hankkeen toteuttamisesta ja sen vaikutusten tarkkailusta noudattaen soveltuvin osin, mitä 3 luvun 10 §:n 1 momentissa ja 11 §:n 1 momentissa säädetään. Mitä 3 luvun 8 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään hankkeen toteuttamisen määräajasta ja sen pidentämisestä, koskee soveltuvin osin myös ojitustoimituksessa vahvistettavaa ojitussuunnitelmaa.

Ojitus saadaan panna toimeen vahvistetun ojitussuunnitelman mukaisesti. Vahvistetusta ojitussuunnitelmasta voidaan ojitusta toimeenpantaessa tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa suunnitelmaa muuttamatta, jos tämä ei merkittävästi vaikuta kustannuksiin ja ojituksesta saatavaan hyötyyn.

17 §

Osallistuminen yhteiseen ojitukseen

Kaikilla hyödynsaajilla on oikeus osallistua yhteiseen ojitukseen. Jokaisella hyödynsaajalla on oikeus vaatia ojituksen toteuttamista niin, että siitä ojituksen alkuperäistä tarkoitusta muuttamatta ja ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä tulee suurin mahdollinen hyöty hänen alueelleen.

Hyödynsaajan niin vaatiessa muut hyödynsaajat ovat velvollisia osallistumaan yhteiseen ojitukseen.

18 §

Ojitussuunnitelma yhteistä ojitusta varten

Ojitussuunnitelma yhteistä ojitusta varten on vahvistettava siinä laajuudessa, kuin se ojituksen toimeenpanemiseksi aktiiviosakkaiden osalta on tarpeen.

Aktiiviosakkaalla ei ojitustoimituksen lopukokouksen jälkeen ole oikeutta luopua hankkeesta. Ojitussuunnitelmaa ei saa kuiten-

kaan vahvistaa, jos kaikki aktiiviosakkaat luopuvat vaatimasta ojitusta.

19 §

Vastuu kustannuksista

Ojituskustannuksina pidetään kustannuksia, jotka aiheutuvat hankkeen:

1) suunnittelemisesta, asian käsittelystä ja varojen hankkimisesta;

2) toteuttamisen aikana ojitusyhteisön asioiden hoidosta;

3) toteuttamisesta sekä hankkeesta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta; sekä

4) muista näihin rinnastettavista toimenpiteistä.

Hyödynsaajat vastaavat saamansa hyödyn suhteessa yhteisen ojituksen ojituskustannuksista, jotka aiheutuvat kuivatusalueen tai osittelualueen maiden kuivattamisesta 15 §:n 2 momentissa tarkoitettuun syvyyteen taikka muussa tarkoituksessa tapahtuvasta veden johtamisesta, jos jäljempänä ei toisin säädetä. Hyödynsaajat voivat sopia kustannusten jakamisesta toisin kuin tässä luvussa säädetään.

Hyödynsaajat vastaavat kunnossapitokustannuksista 2 momentin mukaisesti, jolleivät erityiset syyt vaadi toisenlaista kustannusten osittelua. Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen tai olosuhteiden muun muutoksen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, hänet on vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin. Mikäli veden johtamisesta saatava hyöty on veden johtamisessa tapahtuneen muutoksen vuoksi lisääntynyt, voidaan kunnossapitovastuun jakautumista hyödynsaajien kesken tarkistaa muuttunutta tilannetta vastaavaksi.

Jos kuivatusalue on jaettu osittelualueisiin ja jonkin osittelualueen asema on sellainen, ettei yhteisen ojan tekeminen siihen ole tarpeen toisen osittelualueen kuivattamista varten, ojituskustannuksia ositeltaessa on määrättävä, miltä osin ja missä suhteessa tällaisen osittelualueen hyödynsaajat vastaavat kuivatusalueen kustannuksista.

20 §

Hyödynsaajien yhteisvastuu

Jos hyödynsaaja ei maksa osuuttaan ojituk-

sen kustannuksista, muut hyödynsaajat ovat velvolliset suorittamaan sanotun osuuden. Osuus on jaettava hyödynsaajien kesken samassa suhteessa kuin ojituskustannukset.

Jos maksunsa laiminlyöneeltä sittemmin saadaan perityksi hänen osuutensa, varat on jaettava samoin perusteiden niille, jotka ovat maksun suorittaneet.

21 §

Kustannusten enimmäismäärä

Aktiiviosakas vastaa yhteisen ojituksen kustannuksista enintään siihen määrään saakka, jonka hänen alueensa kuivattaminen erillisenä tulisi maksamaan. Jos kustannuksia hyödynsaajien kesken jaettaessa havaitaan yksittäisen hyödynsaajan osuuden nousevan tätä suuremmaksi, hänen osuutensa on rajattava tuohon määrään.

Passiiviosakas on velvollinen ottamaan osaa ojituskustannuksiin enintään sitä hyötyä vastaavalla määrällä, jonka yhteinen ojitus tuottaa hänen alueelleen. Passiiviosakas voidaan ojitusta koskevassa päätöksessä oikeuttaa maksamaan osuutensa enintään kymmenen vuoden määräajan kuluessa. Osakas on tällöin velvollinen suorittamaan maksamatta olevalle määrälle vuosittain korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista korkoa.

22 §

Ojitusyhteisö

Yhteisen ojituksen toteuttamista varten on perustettava ojitusyhteisö, kun hyödynsaajia on vähintään kolme ja:

- 1) ojitukseen tarvitaan lupaviranomaisen lupa;
- 2) sopimusta yhteisestä ojituksesta ei saada aikaan; tai
- 3) joku hyödynsaajista vaatii yhteisön perustamista, ja sitä on ojituksen toteuttamista, ojien kunnossapitoa tai muiden ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten pidettävä tarpeellisenä.

Ojitusyhteisö voidaan perustaa 1 momentissa säädetyin edellytyksin myös valvontaviranomaisen vaatimuksesta, jos hyödynsaajat

eivät ole ryhtyneet toimenpiteisiin yhteisön perustamiseksi ja sitä on ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten edelleen pidettävä tarpeellisenä.

23 §

Ojitusyhteisön jäsenet

Ojitusyhteisön jäseniä ovat hyödynsaajat.

Jos joku myöhemmin haluaa johtaa vettä ojitusyhteisön toimesta tehtyyn yhteiseen ojaan ja hänen voidaan katsoa saavan ojituksesta hyötyä, hänet on yhteisön kokouksen päätöksellä hyväksyttävä jäseneksi. Kokouksessa on määrättävä hänen osuutensa ojituskustannuksista.

Jos kiinteistöjaotus muuttuu yhteisen ojituksen kuivatusalueella, uuden kiinteistön omistajasta tulee ojitusyhteisön jäsen siltä osin kuin hänen kiinteistönsä aluetta sisältyy kuivatusalueeseen.

24 §

Ojitusyhteisön perustaminen ja säännöt

Ojitusyhteisö on perustettava ojitusasialla lupaviranomaisessa tai ojitustoimituksessa käsiteltävässä, jolleivät hyödynsaajat perustamisesta toisin sovi. Jos ojitusyhteisö perustetaan 22 §:n 2 momentin nojalla valvontaviranomaisen vaatimuksesta, asia ratkaistaan ojitustoimituksessa.

Ojitusasian ratkaisevan viranomaisen on vahvistettava yhteisön säännöt, jäsenten osuudet ojituskustannuksista ja äänivalta sekä valittava ensimmäiset toimitsijat.

25 §

Päätöksenteko ojitusyhteisössä

Ojitusyhteisössä on kullakin jäsenellä sellainen äänivalta, joka vastaa ojitussuunnitelmassa hänen maksettavakseen määrätyn osuuden suhdetta ojituskustannuksiin.

Päätös hankkeen raukeamisesta voidaan tehdä kokouksessa vain, jos kokouskutsussa on ilmoitettu asian käsiteltäväksi ottamisesta ja päätöstä kannattavat kaikki läsnä olevat aktiiviosakkaat.

26 §

Ojitusyhteisön purkautuminen

Jos ojitusyhteisö puretaan, ojat on saatettava olosuhteet huomioon ottaen luonnontilaisen kaltaiseen tilaan.

Ojitusyhteisön purkautumista koskeva asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa. Asian käsittelyssä on noudatettava soveltuvin osin, mitä 12 luvun 19 §:ssä säädetään yhteisön purkautumisesta.

27 §

Jäseniltä perittävät maksut

Ojitusyhteisön jäsenet ovat ojituksen kustannusten kattamiseksi velvollisia suorittamaan maksuja yhteisön kokouksen päätöksen mukaisesti.

Kun ojitus on pantu toimeen, toimitsijoiden on esitettävä tarkistettu laskelma kustannusten jaosta yhteisön kokouksen hyväksyttäväksi. Jos ojituksesta jäsenille aiheutuvan hyödyn jakaantumisen havaitaan tarkistetun laskelman perusteella huomattavasti poikkeavan siitä arviosta, jonka mukaan jäsenten osuus yhteisössä aikaisemmin oli määrätty, on kustannusten jakoa vastaavasti oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos ojitusyhteisöön hyväksytään uusi jäsen.

Edellä 23 §:n 3 momentissa tarkoitetun uuden kiinteistön omistaja on velvollinen osallistumaan ojituksen kustannuksiin sen jälkeen, kun hänen osakkuutensa on todettu yhteisön kokouksessa. Uudelle kiinteistön omistajalle tulee erikseen ilmoittaa kokouksen pitämisestä. Panttioikeudesta ennen kiinteistöjaotuksen muutosta maksettavaksi tulleiden kustannusten osalta on kuitenkin voimassa, mitä 30 §:ssä säädetään.

Maksut saadaan periä yhteisön kokouksen hyväksymän jakoluettelon perusteella. Jos maksua ei saada perittyä joltakin jäseneltä, on noudatettava, mitä 20 §:ssä säädetään.

28 §

Ennakkomaksut

Ojitusyhteisön kokous voi päättää ennakkomaksujen perimisestä jäseniltä. Passiivi-

osakasta ei voida velvoittaa suorittamaan ennakkomaksuja.

Ennakkomaksun viivästyessä osakas on velvollinen maksamaan viivästyneelle määrälle korkolain 4 §:n mukaista viivästyskorkoa, ellei yhteisön kokous päätä alhaisemmasta korosta.

29 §

Muilta hyödynsaajilta perittävät maksut

Jos toteutetusta ojituksesta aiheutuu muulle kuin ojitusyhteisön jäsenelle huomattavaa hyötyä, joka johtuu muusta kuin kiinteistön kuivatustilanteen parantumisesta, hän on velvollinen osallistumaan ojituksen kustannuksiin enintään hyödyn arvoa vastaavalla määrällä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun muun hyödynsaajan velvoittamisesta osallistumaan ojituksen kustannuksiin päättää ojitustoimitus ojitusyhteisön hakemuksesta. Maksuosuuden perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä luvussa säädetään maksujen perimisestä yhteisön osakkaalta.

30 §

Kiinteistöpankki

Hyödynsaajan kiinteistö on, siten kuin maakaaren (540/1995) 20 luvussa säädetään, panttina:

1) vahvistetun ojitus suunnitelman tai yhteisön kokouksen päätöksen mukaisesta kustannusosuudesta;

2) 29 §:n nojalla määrätystä kustannusosuudesta sekä kunnossapitokustannusosuuksista;

3) muista ojitusasian käsittelyn päättymisen jälkeen syntyneistä ojituksesta johtuvista kustannusosuuksista;

4) 1—3 kohdassa tarkoitettujen kustannusosuusien koroista.

Lupaviranomaisen on ojitusasiaa koskevan päätöksen antamisen jälkeen ilmoitettava 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetut maksuosuudet korkoineen kirjaamisviranomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittäviksi. Jos maksuosuutta koskevaan päätökseen haetaan muutosta, lupaviranomaisen on

viipymättä ilmoitettava tästä kirjaamisviranomaiselle. Lupaviranomaisen on ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle asiassa annetusta ratkaisusta, kun se on tullut lainvoimaiseksi. Mitä tässä pykälässä säädetään lupaviranomaisesta, sovelletaan valtion valvontaviranomaiseen, jos asia on ratkaistu ojitustoimituksessa.

Yhteisön toimitsijoiden on viipymättä ilmoitettava yhteisön kokouksen päätöksen mukaiset kustannusosuudet korkoineen sekä ojitussuunnitelmasta päättämisen jälkeen syntyneet ojituksesta johtuvat kustannusosuudet korkoineen kirjaamisviranomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittäviksi. Yhteisön toimitsijoiden on lisäksi ilmoitettava kustannusosuuksia koskevat muutokset, jos kustannusten jakoa on tarkistettu tai oikaistu 27 §:n 2 momentin nojalla yhteisön kokouksessa taikka muutettu 12 luvun 17 §:n nojalla tehdyn moitteen johdosta.

31 §

Ojitustoimituksen vireilletulo

Ojitustoimitusta on haettava kirjallisesti asianomaiselta valtion valvontaviranomaiselta. Valtion valvontaviranomaisen on annettava määräys ojitustoimituksen pitämiseen ympäristöhallinnon palveluksessa virkavastuulla toimivalle henkilölle, jolla on riittävä asiantuntemus (*toimitusmies*). Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimitusmiehen pätevyysvaatimuksista.

Toimitusmiehen on kutsuttava toimitusta suorittamaan kaksi uskottua miestä kiinteistötoimituksia varten valituista uskottuista miehistä siinä tai niissä kunnissa, joihin hankkeen vaikutus pääasiallisesti ulottuu. Ojitustoimitus voidaan suorittaa ilman uskottuja miehiä, jos uskottujen miesten käyttäminen asian luonteen vuoksi on ilmeisen tarpeetonta eikä kukaan asianosainen vaadi uskottujen miesten käyttämistä.

Samassa ojitustoimituksessa voidaan käsitellä useampia kuivatusalueita koskevia ojitusasioita, jos niiden yhdistäminen viivytystä tai muuta häittää tuottamatta käy päinsä.

32 §

Lupaviranomaisessa käsiteltävä ojitus

Jos toimitusmies havaitsee, että ojitus tai sen yhteydessä toteutettava toimenpide edellyttää lupaviranomaisen lupaa, toimitusmiehen on kehoitettava toimituksen vireillepanijaa hakemaan mainittua lupaa.

Lupahakemukseen tulee liittää toimituksessa laadittu tai siellä esitetty ehdotus ojitussuunnitelmaksi.

33 §

Toimituskokous

Ojitustoimituksessa on pidettävä toimituskokous, jossa on käsiteltävä kaikki ojitustoimitukseen kuuluvat asiat.

Toimitusmiehen on kutsuttava toimituskokoukseen ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Toimitusmiehen on varattava valtion valvontaviranomaiselle, kalatalousviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen ojitushankkeesta.

34 §

Loppukokous

Ojitustoimituksessa on pidettävä toimituskokouksen lisäksi erillinen loppukokous, jos ojitustoimituksessa on hyväksyttävä ojitussuunnitelma ja toimitusta koskevaan hakemukseen ei sisälly asianmukaista suunnitelmaa tai kyse on 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta ojituksesta.

Loppukokous on pidettävä, kun toimitusmiehen ja uskottujen miesten ehdotus ojitussuunnitelmaksi on valmistunut. Loppukokoukseen sovelletaan muutoin, mitä toimituskokouksesta säädetään.

35 §

Kokouksesta ilmoittaminen

Ojitustoimituksen toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on julkisesti kuulutettava vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueelle ojituksen vai-

kutukset ulottuvat. Ojitussuunnitelma on samassa ajassa toimitettava 33 §:n 2 momentissa mainituille viranomaisille ja lähetettävä asianomaiseen kuntaan pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on lisäksi ilmoitettava tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä niille maanomistajille, joita ojitus koskee. Jos ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, kirje on lähetettävä myös laitoksen tai rakennelman omistajalle.

Jos ojitus koskee yhteisen alueen järjestäytymätöntä osakaskuntaa, toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on ilmoitettava osakaskunnalle noudattaen soveltuvin osin, mitä 11 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Merkitykseltään vähäisissä ja sellaisissa ojitusasioissa, joissa 1 ja 2 momentin mukainen tiedoksianto ei asian luonteen vuoksi ole tarpeen, tieto toimituskokouksesta ja loppukokouksesta voidaan antaa muulla tavoin. Jos asia ei vaikuta muiden kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedoksiantoa ei tarvita.

36 §

Päätös ojitusasiassa

Ojituslaitoksessa on toimituskokouksen tai loppukokouksen tultua pidetyksi annettava päätös, jonka tulee sisältää:

- 1) toimituksessa käsitelty ojitussuunnitelma;
- 2) ratkaisu tehdyistä muistutuksista ja vaatimuksista;
- 3) määräykset ojituksen toimeenpanosta ja ojan kunnossapidosta;
- 4) arvio ojituskustannuksista;
- 5) menojen osittelu;
- 6) määräykset ojituksesta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta; sekä
- 7) laskelma ojitustoimituksen kustannuksista ja niiden korvaamisesta valtiolle.

Jos ojitus edellyttää 2 luvun 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeusta, ei ojitustoimituksessa saa antaa päätöstä ennen kuin lupaviranomainen on ratkaissut poikkeuksen myöntämistä koskevan asian.

Lupaviranomaisen päätökseen ojitusasiassa sovelletaan, mitä edellä 1 momentissa säädetään ojitustoimituksen päätöksen sisälöstä.

37 §

Ojituslaitoksen päätöksen antaminen

Ojituslaitoksen päätös on annettava 30 päivän kuluessa toimituskokouksesta tai loppukokouksesta, jollei valtion valvontaviranomainen erityisistä syistä pidennä tätä aikaa. Päätös annetaan valtion valvontaviranomaisen ilmoitustaululle asetettavassa kuulutuksessa mainittuna päivänä, jolloin sen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon.

Päätöksestä on lisäksi ilmoitettava tiedossa olevalla postiosoitteella niille, joita asia koskee. Päätös on toimitettava hakijalle ja jäljennös siitä muulle sitä pyytäneelle asianosaiselle. Jäljennös päätöksestä on myös lähetettävä asianomaisten kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, valtion valvontaviranomaiselle ja kalatalousviranomaiselle.

38 §

Ojituksen johdosta suoritettava tilusjärjestely

Jos ojituksen johdosta saattaa olla tarpeen suorittaa sellainen tilusjärjestely, jota tarkoitetaan vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/1988), ojitusasiassa päätöksen tekneen on toimitettava ojitussuunnitelma asianosaiselle maanmittaustoimistolle, kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

39 §

Ojituslaitoksen kustannukset

Hakijan on maksettava ojitustoimituksesta aiheutuvat kustannukset. Ojituslaitoksen kustannuksiksi katsotaan kokousten pitämisestä aiheutuneet kustannukset sekä uskoituille miehille ja avustavalle henkilöstölle maksettavat palkkiot. Toimitusmiehen päiväraha ja matkakustannusten korvaus suoritetaan valtion varoista.

Jos lupaviranomainen tai ojitustoimituksen toimitusmies hankkii ojitussuunnitelman taikka jos hakijan tai muun hyödynsaajan esittämä suunnitelma vaatii huomattavaa täydentämistä, hakijan on suoritettava siitä valtiolle aiheutuneet kustannukset. Maksun suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousminis-

terion asetuksella valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Ojituslaitosten kustannuksista voidaan määrätä suoritettavaksi ennakkomaksu. Asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 18 luvun 12 §:n 3 momentissa säädetään.

6 luku

Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan järven tai lammen keskivedenkorkeuden pysyvään muuttamiseen sitä alentamalla (*keskivedenkorkeuden alentaminen*) tai nostamalla (*keskivedenkorkeuden nostaminen*). Maan kuivattamisesta ojittamalla säädetään 5 luvussa, vesistön säännöstelystä 7 luvussa ja vesivoiman hyödyntämiseen liittyvästä keskivedenkorkeuden muuttamisesta 8 luvussa.

Tämän luvun 2—4, 7, 10 ja 11 §:ää sovelletaan myös rantojen pengerryksiin ja joen perkauksiin, vaikka niiden yhteydessä ei muuteta keskivedenkorkeutta.

2 §

Keskivedenkorkeuden alentamisesta tai nostamisesta saatava yksityinen hyöty

Keskivedenkorkeuden alentamisesta tai nostamisesta saatavana yksityisenä hyötynä pidetään tässä luvussa vesialueen tai rantakiinteistön käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon sitä käytetään tai olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää.

3 §

Luvanhakija

Lupaa keskivedenkorkeuden alentamiseen tai nostamiseen voi hakea:

1) hankkeesta 2 §:ssä tarkoitettua yksityistä hyötyä saavan kiinteistön omistaja;

2) hyödynsaajien tämän lain nojalla muodostama yhteisö;

3) yhteisen vesialueen osakas tai osakas-kunta;

4) asianomainen valtion viranomainen; tai

5) kunta.

4 §

Keskivedenkorkeuden muuttamisen erityiset edellytykset

Ellei kyse ole yleisen tarpeen vaatimasta hankkeesta, lupaa ei saa myöntää sellaiselle keskivedenkorkeuden nostamista tai laskeamista tarkoittavalle hankkeelle, josta aiheutuu:

1) sellaista rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa alueen omistajalle tai haltijalle eikä tämä ole hankkeeseen suostunut; tai

2) erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa heikentymistä.

5 §

Alueen omistajien suostumus

Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden alentaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolme neljännessä järven tai lammen pinta-alasta edustavan vesialueen omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa alentamiseen.

Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden nostaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolme neljännessä veden alle jäävän maa-alueen omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa nostamiseen. Lupa voidaan myöntää myös, jos luvanhakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella enempää kuin puolta veden alle jäävästä alueesta.

Alueen omistajien suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos keskivedenkorkeuden muuttaminen on yleisen tarpeen tai muun yleiseltä kannalta tärkeän tarkoituksen, kuten yhdyskunnan vedenhankinnan, tulvasuojelun, vesistön virkistyskäytön tai luonnonsuojelun vaatima.

6 §

Käyttöoikeus toisen alueeseen

Hankkeesta vastaava saa hankkeen edellyttämän käyttöoikeuden veden alle jäävään maa-alueeseen lupaviranomaisen päätöksellä, jolla myönnetään lupa keskivedenkorkeuden nostamiseen. Oikeuden antamisesta toisen alueeseen on muutoin voimassa, mitä 2 luvun 12 ja 13 §:ssä säädetään.

7 §

Osallistuminen keskivedenkorkeuden alentamisen kustannuksiin

Jos kyse on sellaisesta keskivedenkorkeuden alentamisesta tarkoittavasta hankkeesta, jonka kannattajat edustavat yli puolta hankkeesta saatavan yksityisen hyödyn arvosta, jokaisen hankkeesta hyötyä saavan on osallistuttava hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin.

Kustannuksia hyödynsaajien kesken jaettavaksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä ojituksesta 5 luvun 19 ja 20 §:ssä säädetään. Kustannusten panttioikeudesta on vastaavasti voimassa, mitä 5 luvun 30 §:ssä säädetään.

Jos keskivedenkorkeuden alentamisesta tulee 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa yksityisen hyödyn lisäksi muuta huomattavaa etua, lupaviranomainen voi luvan myöntämisen yhteydessä hakemuksesta velvoittaa tällaisen edun saajan osallistumaan hankkeen kustannuksiin. Edun saajan vastattavaksi tulevan määrän on oltava kohtuullinen ja enintään hänelle tulevan edun suuruinen.

8 §

Osallistuminen keskivedenkorkeuden nostamisen kustannuksiin

Lupaviranomainen voi lupapäätöksessä hakemuksesta velvoittaa keskivedenkorkeuden nostamista tarkoittavasta hankkeesta yksityistä hyötyä saavan osallistumaan hankkeen toteuttamiskustannuksiin. Hyödynsaajan maksettavaksi tulevan määrän tulee vastata hyödynsaajan osuutta hankkeen kokonaisyödyksestä. Määrä ei kuitenkaan saa ylittää hyödynsaajan saamaa yksityistä hyötyä.

9 §

Keskivedenkorkeuden nostamista varten perustettava yhteisö

Keskivedenkorkeuden nostamisen toteuttamista varten on perustettava yhteisö siten kuin 12 luvussa säädetään, jos luvanhakijoita on enemmän kuin yksi. Lupaviranomaisen tulee vahvistaa yhteisön säännöt lupapäätöksellä siten kuin 12 luvun 5 §:ssä säädetään.

Yhteisön jäseniksi voivat tulla kaikki hankkeesta hyötyä saavat. Jos kiinteistöjaotus muuttuu, uuden kiinteistön omistaja on yhteisön jäsen siltä osin kuin kiinteistön aluetta sisältyy hyötyalueeseen.

10 §

Keskivedenkorkeuden alentamista varten perustettava yhteisö

Keskivedenkorkeuden alentamisen toteuttamista varten on perustettava yhteisö siten kuin 12 luvussa säädetään, jos luvanhakijoita on enemmän kuin yksi.

Yhteisöstä on voimassa, mitä 9 §:ssä säädetään keskivedenkorkeuden nostamista varten perustettavasta yhteisöstä. Yhteisöön ovat kuitenkin sen jäseninä velvollisia osallistumaan kaikki hankkeesta yksityistä hyötyä saavat, jos kyse on hankkeesta, jonka kannattajat edustavat yli puolta hankkeesta saatavan yksityisen hyödyn arvosta.

11 §

Päätöksenteko keskivedenkorkeuden alentamista varten perustetussa yhteisössä

Keskivedenkorkeuden alentamista varten perustetussa yhteisössä on kullakin jäsenellä sellainen äänivalta, joka vastaa hanketta varten laaditussa suunnitelmassa hänen maksettavakseen määrätyn osuuden suhdetta koko hankkeen kustannuksiin.

12 §

Maksujen periminen

Maksujen perimiseen yhteisön jäseniltä so-

velletään, mitä ojitusyhteisöstä 5 luvun 27 ja 28 §:ssä säädetään.

7 luku

Säännöstely

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan muuhun kuin vähäiseen veden virtaaman ja korkeuden jatkuvaan säätelyyn sekä veden jatkuvaan juoksuttamiseen vesistöistä tai sen osasta toiseen (*vesistön säännöstely*).

2 §

Säännöstelyä koskeva lupa

Säännöstelystä saatava hyöty ja menetykset arvioidaan siten kuin 3 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään. Vesivoiman määrän lisääntymisestä saatava hyöty arvioidaan kuitenkin siten kuin 8 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään.

Säännöstelyä koskevassa lupapäätöksessä on, sen lisäksi mitä 3 luvun 10—14 §:ssä säädetään, annettava määräykset veden juoksutuksesta.

Jos siinä vesistössä tai vesistön osassa, johon säännöstely kohdistuu, on aikaisemmin toimeenpantuja hankkeita varten annettu 1 momentissa tai 3 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja määräyksiä, voidaan niitä muuttaa. Korvauksesta on vastaavasti voimassa, mitä 3 luvun 21 §:n 3 momentissa säädetään.

3 §

Rakennelman käyttäminen

Säännöstelyä koskevassa luvassa voidaan säännöstelyyn soveltuvan rakennelman omistaja velvoittaa käyttämään rakennelmaa säännöstelyn edellyttämällä tavalla.

Rakennelman käytöstä johtuva edunmenetyks on korvattava. Omistajan vaatimuksesta

luvanhakija voidaan myös määrätä lunastamaan rakennelma korvauksen määräämisen sijasta.

4 §

Kuulutushakemus

Jos säännöstelystä ilmeisesti aiheutuu hyötyä muille, luvanhakijan on tarjottava hyödynsaajille osallistumista säännöstelyyn tekemällä kuulutushakemus lupaviranomaiselle. Kun hakijana on valtion viranomainen, kuulutushakemusta ei ole tarpeen tehdä.

Kuulutushakemukseen on liitettävä hankkeen suunnitelma, selvitys hyödynsaajista ja heidän saamansa hyödyn arvioidusta suuruudesta sekä hankkeen kustannusarvio.

Lupaviranomaisen on julkisella kuulutuksella kehotettava hyödynsaajia ilmoittamaan lupaviranomaiselle osallistumisestaan hankkeeseen. Kuulutushakemus on kuitenkin hylättävä, jos hakemukseen liitetyn suunnitelman perusteella on ilmeistä, ettei lupaa sen mukaiseen hankkeeseen voida antaa.

Jos kuulutushakemus on tehty muulloin kuin lupahakemuksen yhteydessä, hanketta koskeva lupahakemus on tehtävä vuoden kuluessa kuulutusajan päättymisestä, jollei lupaviranomainen hakemuksesta ole pidentänyt määräaika.

5 §

Osallistuminen säännöstelyhankkeeseen

Toisen vireille panemasta säännöstelyhankkeesta merkittävää hyötyä saavalla on oikeus osallistua säännöstelyhankkeeseen. Hyötyä saavan on ilmoitettava osallistumisestaan kirjallisesti lupaviranomaiselle kuulutuksessa määrätyn ajan kuluessa.

Jos 1 momentin mukaan osallistumiseen oikeutettu hyödynsaaja on ilmoittanut osallistuvansa hankkeen toteuttamiseen, lupaviranomaisen on säännöstelyä koskevan lupa-asian tultua vireille osoitettava hakija ryhtymään 12 luvussa tarkoitettuihin toimenpiteisiin säännöstely-yhteisön perustamiseksi.

6 §

Säännöstely-yhteisö

Säännöstelyhanketta varten on perustettava säännöstely-yhteisö, jos luvanhakijoita on enemmän kuin yksi tai jos hyödynsaaja 5 §:n 1 momentin mukaisesti ilmoittaa osallistuvansa toisen vireille panemaan hankkeeseen. Yhteisö on perustettava siten kuin 12 luvussa säädetään. Lupaviranomainen vahvistaa yhteisön säännöt 12 luvun 5 §:n mukaisesti lupapäätöksellä.

7 §

Säännöstely-yhteisön jäsenet

Säännöstely-yhteisön jäseniä ovat luvanhakijat, säännöstelyyn 5 §:n mukaan osallistuvaksi ilmoittautuneet ja ne hyödynsaajat, jotka yhteisö myöhemmin on hyväksynyt jäseniksi. Säännöstely-yhteisössä voi jäsenenä olla myös ojitusyhteisö tai muu vesioikeudellinen yhteisö, jos lupaviranomainen harkitsee sen asianmukaiseksi.

Hyödynsaajalla on oikeus liittyä jo perustettuun säännöstely-yhteisöön, jos hänen jäseneksi pääsemiseensä on perusteltu syy.

Säännöstely-yhteisön jäsenellä on oikeus erota yhteisöstä, jos hänen saamansa hyöty on huomattavasti pienempi kuin yhteisöä perustettaessa hänelle arvioitiin tulevan ja yhteisö eroamisesta huolimatta kykenee vastaamaan velvoitteistaan.

8 §

Päätöksenteko säännöstely-yhteisössä

Säännöstely-yhteisön jäsenten osuus yhteisössä ja oikeus käyttää äänivaltaa määräytyy suhteellisesti sen hyödyn mukaan, jonka säännöstely kullekin heistä tuottaa.

9 §

Säännöstely-yhteisön jäsenen vastuu säännöstelyn kustannuksista

Säännöstely-yhteisön jäsenten vastuu säännöstelystä aiheutuviin kustannuksiin määräytyy suhteellisesti sen hyödyn mukaan, jonka

säännöstely kullekin heistä tuottaa.

Säännöstelykustannuksista sekä jäsenten suoritettavista maksuista on voimassa, mitä ojituksesta 5 luvun 19, 27 ja 28 §:ssä säädetään.

10 §

Ulkopuolisen hyödynsaajan vastuu säännöstelyn kustannuksista

Lupaviranomainen voi lupapäätöksessä hakemuksesta velvoittaa hyödynsaajan, joka ei halua osallistua säännöstelyhankkeeseen, osallistumaan hankkeen kustannuksiin. Valtiota ei pidetä hyödynsaajana, ellei säännöstelystä välittömästi aiheudu hyötyä valtion omaisuudelle tai valtion säännöstelyhankkeelle.

Luvanhakijan on 4 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen antamisen jälkeen todistettavasti toimitettava hyödynsaajalle vaatimuksensa tämän velvoittamiseksi osallistumaan kustannuksiin sekä jäljennös kuulutuksesta.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta määrätä hankkeesta vastaavan antamaan selvityksen 1 momentissa tarkoitetun suorituksen käytöstä. Selvitys on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle, jossa sen tulee olla selvitystä vaatineen nähtävänä.

11 §

Ulkopuolisen hyödynsaajan kustannusosuuden määrittäminen

Ulkopuolisen hyödynsaajan kustannusosuus on määrättävä siten, että se kohtuudella vastaa hyödynsaajan osuutta hankkeen kokonaishyödystä. Kustannusosuus ei kuitenkaan saa ylittää hyödynsaajan hankkeesta saamaa hyötyä.

Kustannusosuutta määrättäessä on otettava huomioon:

1) säännöstelyä varten välttämättömistä töistä, laitteista ja rakennelmista aiheutuvat kustannukset;

2) edunmenetysten korvaamisesta aiheutuvat kustannukset; sekä

3) laitteiden ja rakennelmien kunnossapidosta ja säännöstelyn toimeenpanosta arvion mukaan aiheutuvat vuotuiset menot kaksikymmenkertaisina.

Ulkopuolisen hyödynsaajan osuus voidaan määrätä maksettavaksi kertasuorituksena tai enintään kahtenakymmenenä vuotuisena samansuuruisena suorituksena.

8 luku

Vesivoiman hyödyntäminen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan vesivoiman käyttöön ja vesivoimalaitoksen rakentamiseen.

Voimalaitoksen rakentamiseksi luetaan myös vesistön perkaaminen ja uuden uoman tekeminen laitosta varten sekä muut vesivoiman käyttöön ottamista tarkoittavat toimenpiteet.

2 §

Luvan myöntämisen edellytykset

Voimalaitoksen rakentamista koskevan luvan myöntämisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 3 luvun 4 §:ssä säädetään, että:

1) hakijalla on omistajana tai käyttöoikeuden haltijana oikeus hankkeessa käytettävään vesivoimaan; tai

2) hakija saa luvan myöntämisen yhteydessä oikeuden vesivoiman käyttämiseen.

Hyötyjä ja menetyksiä 3 luvun 6 ja 7 §:n mukaan arvioitaessa otetaan vesivoiman käytöstä saatavana hyötynä huomioon vesivoimatuotannon arvo. Arvon tulee olla vähintään keskimäärin vuosittain tuotettavan sähkön hinta kaksikymmenkertaisena. Tuotannon arvon määrittämisessä voidaan lisäksi ottaa huomioon laitoksesta saatava säätöhyöty sekä muut yksilöitävissä olevat hyödyt.

3 §

Vesivoiman käyttöoikeuden luovuttaminen

Oikeus tietyltä vesialueelta saatavan vesivoiman tai sen osan käyttämiseen (*vesivoi-*

man käyttöoikeus) voidaan luovuttaa toiselle määrääjäksi tai pysyvästi. Luovutussopimus on, jotta sillä olisi tässä laissa tarkoitetut vaikutukset, tehtävä kirjallisesti noudattaen mitä kiinteän omaisuuden luovuttamisen muodosta maakaassa säädetään.

Pysyvästi tai määrääjäksi toiselle luovutettu kiinteistöön kuuluvan vesivoiman käyttöoikeus voidaan kirjata maakaaren 14 luvun mukaisesti.

4 §

Hakijan lunastusoikeus

Sen lisäksi, mitä 2 luvun 12 ja 13 §:ssä säädetään oikeuden antamisesta toisen alueeseen, voidaan hakijalle samoin edellytyksin myöntää oikeus lunastaa omaksi toiselle kuuluva alue voimalaitosta tai sen käyttöä varten.

5 §

Yhteisen vesivoiman käyttäminen

Aloitteen vesivoiman käyttöön ottamista varten tarvittavan voimalaitoksen rakentamiseksi voi tehdä se, jolle omistusoikeuden, vesialueen osuuden luovutuksen tai vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden perusteella kuuluu vähintään viidesosa sellaisesta vesistön osan vesivoimasta, jota tarkoituksenmukaisesti voidaan käyttää samassa voimalaitoksessa. Aloitteen voivat tehdä myös sellaiset vesivoiman osakkaat yhdessä, joille kuuluu vähintään viidesosa käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Jos vesivoiman käyttöönotosta ei voida sopia, aloitteentekijän tulee tehdä osallistumista tarkoittava tarjous siten kuin 8 §:ssä säädetään niille käyttöön otettavan vesivoiman osakkaille, joille kuuluu vähintään sadasosa käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Aloitteentekijälle sekä niille, jotka siihen oikeutettuina haluavat osallistua hankkeeseen, voidaan antaa lupa voimalaitoksen rakentamiseen ja sen yhteydessä pysyvä oikeus korvausta vastaan käyttää muiden sanotun vesivoiman osakkaiden osuuksia, jos luvan myöntämisen edellytykset muutoin ovat olemassa.

6 §

Aloite määräaikaisen käyttöoikeuden päättyessä

Jos vesivoiman omistaja ei entisin tai kohtuullisiksi katsottavin uusin ehdoin halua uudistaa sopimusta, jolla vesialue on annettu vuokralle vesivoiman käyttämistä varten tai jolla 3 §:ssä tarkoitettu vesivoiman määräaikainen käyttöoikeus on luovutettu, vuokra- tai käyttöoikeuden haltijalla on oikeus tarjota vesivoiman omistajalle ja muille vesivoiman osakkaille osallistumista hankkeeseen siten kuin tässä luvussa säädetään. Vuokra- tai käyttöoikeuden haltijalla on tämä oikeus myös silloin, kun hänen osuutensa vesivoimasta on vähemmän kuin viidesosa.

7 §

Osakeyhtiön perustaminen yhteisen vesivoiman käyttämiseksi

Edellä 5 §:ssä tarkoitettua yhteisen vesivoiman käyttämistä varten on perustettava osakeyhtiö, jollei toisin sovita.

Hankkeeseen osallistuvat luovuttavat yhtiölle vesivoimaosuutensa käyttöoikeuden osakkeita vastaan. Osakkeita on annettava kullekin vesivoiman osakkaalle siinä suhteessa, joka vastaa hänen vesivoimaosuutensa suhdetta yhtiöön osallistuville yhteensä kuuluvasta vesivoimasta. Samassa suhteessa on yhtiöön osallistuvan otettava osakkeita myös sitä osakepääoman osaa vastaan, joka suoritetaan rahana.

Osakeyhtiön yhtiösopimusta tai yhtiöjärjes-tyksen tekemistä koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi hankkeeseen osallistuvalla on oikeus pyytää käräjäoikeutta asettamaan kaksi välimiestä ja näille puheenjohtaja ratkaisemaan erimielisyydet soveltuvin osin noudattamalla, mitä välimiesmenettelystä annetussa laissa (967/1992) säädetään.

8 §

Osallistumistarjous

Aloitteentekijän on tarjottava muille 5 §:n mukaan osallistumaan oikeutetuille osallistumista voimalaitoksen rakentamiseen teke-

mällä kuulutushakemus lupaviranomaiselle.

Kuulutushakemukseen on liitettävä hankkeen suunnitelma, selvitys, josta käy ilmi, kenelle käyttöön otettava vesivoima kuuluu, sekä hankkeen kustannusarvio ilmoitukseen siitä, mikä osa kustannuksista on tarkoitettu hankkeeseen osallistuvien rahoitettavaksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä.

9 §

Julkinen kuulutus voimalaitoksen rakentamisesta

Lupaviranomaisen on julkisella kuulutuksella kehotettava osallistumaan oikeutettuja kirjallisesti ilmoittamaan lupaviranomaiselle osallistumisestaan hankkeeseen sekä esittämään tarvittava selvitys osallistumisoikeudesta viimeistään kuulutuksessa määrätynä päivänä. Kuulutushakemus on kuitenkin hylättävä, jos hakemukseen liitetyn selvityksen perusteella on ilmeistä, ettei lupaa hankkeeseen voida antaa.

Asiakirjojen tulee olla kuulutusajan asianomaisten nähtävänä lupaviranomaisen virka- huoneistossa tai kuulutuksessa ilmoitetussa muussa paikassa. Aloitteentekijän on viivytyksettä kuulutuksen antamisen jälkeen todistettavasti toimitettava jäljennös kuulutuksesta muille käyttöön otettavan vesivoiman osakkaille, joille kuuluu vähintään sadasosa käytö- töön otettavasta vesivoimasta.

Vesivoiman osakas, joka ei määräajassa tee 1 momentin mukaista ilmoitusta, menettää oikeutensa osallistua hankkeeseen. Sama koskee ilmoituksen määräajassa tehnyttä osakasta, joka ei 60 päivässä todisteellisen kehoituksen saamisesta allekirjoita yhtiösopimusta siihen liittyvine yhtiöjärjestyksineen tai tee 7 §:n 3 momentin mukaista pyyntöä.

10 §

Lupahakemus

Hanketta koskeva lupahakemus on tehtävä vuoden kuluessa 9 §:ssä tarkoitettussa kuulutuksessa määrätyn ajan päättymisestä uhalla, että aloite on muutoin katsottava rauenneeksi.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta pidentää määräaikaa.

Jollei toisin ole sovittu, lupahakemus on tehtävä 7 §:n mukaisesti perustettavan osakeyhtiön nimiin. Lupahakemuksen yhteydessä on esitettävä selvitys siitä, että osallistumis-tarjous on annettu 9 §:n mukaisesti tiedoksi.

9 luku

Puutavaran uitto

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan 2 luvun 3 §:ssä säädetyn yleiskäyttöoikeuden nojalla harjoitettavaan uittoon ja sen kannalta tarpeellisiin toimintapaikkoihin.

2 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *uitolla* puutavaran kuljettamista vedessä hinaamalla nipuiksi sidottuna tai kehälau-toissa;

2) *uiton toimintapaikalla* uiton harjoittamisen kannalta tarpeellista puutavaran pudotus-, varasto-, erottelu- tai niputuspaikkaa taikka suojasatamaa;

3) *uittajalla* sitä, joka vastaa uiton harjoittamisesta;

4) *yksityisuitolla* puutavaran omistajan omaan lukuunsa harjoittamaa uittoa;

5) *yhteisuitolla* usean puutavaran omistajan yhteiseen lukuun harjoitettavaa uittoa; ja

6) *uittovahingolla* uiton harjoittamisesta uiton toimintapaikalla tai muualla aiheutunutta edunmenetystä, jota uiton toimintapaikkaa koskevaa asiaa ratkaistaessa ei ole voitu ennakoita.

3 §

Uiton toimintapaikkojen kokonaisuus

Uiton toimintapaikkaa koskevaa lupa-asiaa ratkaistessa on 3 luvun 6 §:n 1 momentin tar-koittamana hyötynä otettava huomioon

toimintapaikan merkitys osana uiton toimintapaikkojen muodostamaa kokonaisuutta.

4 §

Uiton toimintapaikan käyttötarkoituksen muuttaminen

Lupaviranomainen voi uittajan hakemuksesta antaa oikeuden uiton toimintapaikan käyttämiseen myös puutavaran muuta vesitse tapahtuvaa kuljettamista varten.

Uiton toimintapaikkaa koskevaan lupapäätökseen on liitettävä tarpeelliset määräykset 1 momentissa tarkoitettuun käytöstä aiheutu-vien haittojen välttämiseksi siten kuin 2 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään.

5 §

Uittajan oikeudet

Uittajalla on oikeus siirtää vesistöissä ole- via pyydyksiä sekä muita irtaimia esineitä, jos ne vaikeuttavat uittoa. Pyydykset ja esi- neet on sijoitettava helposti havaittavaan paikkaan vesistöissä tai rannalla tai otettava talteen omistajalle toimittamista varten.

Uittaja saa varastoida tilapäisesti puutava- raan uiton harjoittamista varten jäälle, jos vesi- alueen ja erityiseen käyttöön otetun rannan omistaja ovat antaneet suostumuksensa tähän. Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden tässä momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Edellä tässä pykälässä tarkoitetuista toi- menpiteistä aiheutunut edunmenetys on kor- vattava siten kuin 13 luvussa säädetään.

6 §

Alueiden ja rakenteiden käyttö

Jokaisella vesistöissä uittoa harjoittavalla on oikeus käyttää:

1) aluetta, johon tämän lain nojalla on uittoa varten myönnetty käyttöoikeus;

2) alueella olevia rakenteita, jotka on mää- rätty uittoa varten tehtäviksi; ja

3) alueelle puutavaran veteen siirtämiseksi tai vedestä nostamiseksi tehtyjä laitteita.

Käyttäjän tulee sopia käytön yksityiskoh- dista rakenteiden ja laitteiden omistajan

kanssa. Käyttäjän on suoritettava korvauksena omistajalle kohtuulliseksi katsottava, käyttöä vastaava osuus vuotuisista pääoma- ja kunnossapitokustannuksista.

7 §

Yhteisuito

Uitto on harjoitettava puutavaran omistajien yhteiseen lukuun yhteisuittona. Lupaviranomainen voi kuitenkin hakemuksesta antaa luvan yksityisuitoon tietyllä alueella, jos uiton harjoittaminen yksityisuitoona on vesistöissä uitettavan puutavaran kuljetuskustannukset huomioon ottaen yhteisuittoa edullisempaa eikä uiton harjoittaminen yksityisuitoona aiheuta haittaa uiton yleiselle järjestykselle eikä vesistön muulle käytölle.

Puutavaran omistajalla on aina oikeus yksityisesti uittaa kotitarvekäyttöön tarkoitettua puunsa.

8 §

Uittovahingon korvaaminen

Uittoyhteisön on korvattava toiminta-alueellaan harjoitetusta uitosta aiheutunut uittovahinko. Muualla kuin uittoyhteisön toiminta-alueella harjoitetusta uitosta aiheutuneen uittovahingon korvaa uittaja.

Uittovahingon korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä korvausvelvolliselle kirjallisesti viimeistään vahingon tapahtumista seuraavan kalenterivuoden aikana. Jos asianosaiset eivät sovi uittovahingon korvaamisesta, asia voidaan panna lupaviranomaisessa viereille erillisenä korvausasiانا.

9 §

Rannalle tai vesistöön jääneet uittopuut

Uittajan tulee kerätä uiton jälkeen rannalle tai vesistöön jääneet uittopuut. Jos uitosta on jäänyt uittopuuta rannalle tai vesistöön, rannan tai vesialueen omistajalla tai haltijalla taikka yhteisen vesialueen osakkaalla on oikeus ottaa se talteen. Vesistöön jääneen uponneen tai uppoamistilassa olevan uittopuun saa ottaa talteen se, joka kärsii siitä haittaa.

Uittopuuta talteen ottanut on velvollinen kuukauden kuluessa ilmoittamaan uittajalle samana kalenterivuonna uitetun puun talteen ottamisesta. Jos uittopuun talteen ottamisesta ei ole tarpeen ilmoittaa uittajalle tai uittaja ei kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä ota puutavaraa haltuunsa, talteen ottaja saa puutavaran omakseen. Jos uittaja ottaa puutavaran haltuunsa, hänen on korvattava talteen ottajalle talteen ottamisesta ja ilmoittamisesta aiheutuneet kustannukset.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske puutavaraa, jota säilytetään uiton toimintapaikkaa koskevassa luvassa määrättyllä varasto-, erottelu- ja niputuspaikalla.

10 §

Haitallisten uppopuiden poistaminen vesistöistä

Lupaviranomainen voi velvoittaa uittajan puhdistamaan vesistön sellaisesta uitosta jääneestä uponneesta tai uppoamistilassa olevasta puutavarasta tai uittotarvikkeista, jotka aiheuttavat haittaa vesistön käytämiselle. Jos uittajaa ei enää ole, määräys voidaan antaa vesistöissä viimeksi uittoa harjoittaneelle. Hakemuksen uittajan velvoittamiseksi puhdistamaan vesistö voi tehdä valtion valvontaviranomainen tai haittaa kärsivä. Asian käsittelyssä on noudatettava soveltuvin osin, mitä 14 luvussa säädetään.

Kun uitto on lakannut eikä toimivaa uittoyhteisöä ole, valtion valvontaviranomainen voi 1 momentin estämättä poistaa vesistöistä vaaraa tai haittaa aiheuttavat uppopuut ja muut uittojätteet, jos toimenpiteestä ei aiheudu 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettua muutosta tai seurausta.

Jos valtion valvontaviranomainen on 1 tai 2 momentin nojalla puhdistanut vesistön, vesistöistä nostettu puutavara siirtyy valtion omaisuudeksi.

11 §

Uittoyhteisö ja sen tehtävät

Yhteisuiton harjoittamista varten on perustettava uittoyhteisö siten kuin 12 luvussa säädetään, jos alueella ei ole ennestään toimivaa

uittoyhteisöä. Uittoyhteisön tehtävänä on suorittaa yhteisuito sen säännöissä määrättyllä toiminta-alueella, hoitaa yhteisön omaisuutta sekä huolehtia muista sille tämän lain mukaan kuuluvista tehtävistä.

Uittoyhteisö voi myös ottaa hoitaakseen muita uittoon liittyviä tehtäviä. Yhteisö voi käyttää uittoon varten hankittua omaisuutta ansiotarkoitukseen, jos yhteisön varsinaiset tehtävät eivät siitä kärsi. Muuta toimintaa yhteisö ei saa harjoittaa.

12 §

Uittoyhteisön jäsenet

Uittoyhteisöön kuuluvat jäseninä yhteisuitossa uitettavan puutavaran omistajat.

Metsänomistajilla on oikeus yhteiseen edustajaan uittoyhteisössä. Uittoyhteisön tulee pyytää niitä metsäkeskuksia, joiden toimialueelta tulevaa puutavaraa yhteisö uittaa, nimeämään ehdokkaansa metsänomistajien edustajaksi. Lupaviranomaisen tulee määrätä metsänomistajien edustajaksi metsäkeskusten nimeämistä ehdokkaista se, joka parhaiten edustaa alueen metsänomistajia.

Metsänomistajia uittoyhteisössä edustavalla on oikeus saada kohtuullinen korvaus tehtävästään hänet ehdokkaaksi nimenneeltä metsäkeskukselta. Jos uitettava puutavara on peräisin useiden metsäkeskusten toimialueilta, metsäkeskukset vastaavat korvauksen suorittamisesta siinä suhteessa, missä alue, jolta uitettava puutavara tulee, jakaantuu metsäkeskusten toimialueisiin. Jos korvauksen suuruudesta tai sen jakaantumisesta metsäkeskusten kesken syntyy erimielisyyttä, asia voidaan panna vireille lupaviranomaisessa siten kuin 11 luvussa säädetään.

13 §

Uittoyhteisön säännöt

Uittoyhteisön säännöissä on sen lisäksi, mitä 12 luvun 4 §:ssä säädetään, mainittava:

- 1) yhteisön toiminta-alue;
- 2) miten uittopäällikkö otetaan toimeensa; sekä
- 3) milloin ja miten puutavaran omistajien on ilmoitettava uitettava puutavara.

14 §

Uittoyhteisön kokous

Kunkin vuoden uittoja koskevien asioiden käsittelyyn uittoyhteisön kokouksessa saavat osallistua ne uittoyhteisön jäsenet, jotka saottuna vuonna ovat ilmoittaneet puutavaraa uittoon tai joiden omistamaa puutavaraa uittoyhteisö on uitannut, sekä metsänomistajien edustaja.

Uittoyhteisön kokouksessa on, perustavaa kokousta lukuun ottamatta, metsänomistajien edustajan äänimäärä viidennes äänestykseen osallistuvien jäsenten yhteisestä äänimäärästä.

15 §

Uittoyhteisön hallitus ja uittopäällikkö

Uittoyhteisöllä tulee olla hallitus, johon kuuluvat yhteisön kokouksessa valitut jäsenet ja metsänomistajien edustaja. Metsänomistajien edustajan määräämisestä tehtävänsä ja palkkiosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 12 §:ssä säädetään. Uittoyhteisöllä tulee lisäksi olla uittopäällikkö. Hallitukseen ja uittopäällikköön sovelletaan, mitä 12 luvun 13 §:ssä säädetään hallituksesta ja toimitsijoista.

16 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen ja ulosmittaus

Uittoyhteisö saa luovuttaa tai kiinnittää velan vakuudeksi sille kuuluvaa kiinteää omaisuutta, jos lupaviranomainen on hakemuksesta antanut siihen luvan. Hakemus on hylättävä, jos omaisuuden säilyminen uittoyhteisön hallinnassa on uiton jatkuvan harjoittamisen kannalta välttämätöntä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta siihen kuuluvine laitteineen ja rakennelmineen ei saa ulosmitata muusta kuin kysymyksessä olevaan kiinteistöön kiinnitetystä saatavasta.

17 §

Rahastot

Uittoyhteisöllä voi olla sen muista varoista

erillään pidettäviä, vahvistettujen sääntöjen mukaan hoidettavia rahastoja omaisuuden hankinta- ja kunnossapitokustannusten tasoittamista, eläkkeen suorittamista, toimihenkilöiden ja työntekijöiden muuta huoltoa, uiton jälkihoitotoimenpiteitä ja oppopuiden poistoa sekä sellaisia vero-, korvaus- ja muita maksusuorituksia varten, jotka eräänyvät uittovuoden jälkeen.

Uittoyhteisön on haettava rahaston perustamista ja sen sääntöjen hyväksymistä koskevalle yhteisön kokouksen päätökselle lupaviranomaisen vahvistus. Lupaviranomainen voi tehdä rahaston sääntöihin yhteisön jäsenten edun turvaamiseksi tarpeellisia muutoksia.

Rahaston varoja saadaan ulosmitata vain sellaisesta velasta, jonka maksamiseen rahaston varat sääntöjen mukaan on tarkoitettu käytettäväksi.

18 §

Uittoyhteisön jäseniltä perittävät maksut

Uittoyhteisö kattaa yhteisuiton harjoittamisesta aiheutuvat vuotuiset kustannukset jäseniltä perittävillä maksuilla. Maksujen tulee olla tasapuoliset, kohtuulliset ja suhteessa kunkin jäsenen käyttämien yhteisön palveluiden määrään.

19 §

Uittoyhteisön purkaminen

Uittoyhteisö on purettava sen jälkeen kun yhteisuito on päätynyt vesistöissä tai sen osassa. Jos uittoyhteisön hallitus ei viiden vuoden kuluessa uiton päättymisestä ole ryhtynyt yhteisön purkamiseksi tarpeellisiin toimiin, valtion valvontaviranomaisen on tehtävä lupaviranomaiselle hakemus uittoyhteisön purkamiseksi ja hallituksen velvoittamiseksi ryhtymään tarpeellisiin toimiin tai selvitysmiesten määräämiseksi. Hakemuksen uittoyhteisön purkamiseksi ja selvitysmiesten määräämiseksi voi tehdä myös uittoyhteisön toimiva tai viimeksi toiminut hallitus. Selvitysmiehiä voi olla yksi tai useampia tehtävän laajuudesta riippuen. Selvitysmiehillä on tehtävää hoitaessaan uittoyhteisön hallitukselle kuuluvat valtuudet.

Kun uittoyhteisön purkamiseen on ryhtytty, uittoyhteisön kokoukselle kuuluvaa päätösvaltaa käyttää uittoyhteisön hallitus tai tehtävään nimitetyt selvitysmiehet. Jos asia koskee tietyn vuoden uittoa, uittoyhteisön kokoukselle kuuluvaa päätösvaltaa käyttää kuitenkin yhteisön sanotun vuoden jäsenet.

20 §

Uittoyhteisön selvitystoimet

Uittoyhteisölle kuuluva irtain ja kiinteä omaisuus, jonka säilyttäminen vesistöalueella jatkuvan uiton harjoittamiseksi ei ole välttämätöntä, on muutettava rahaksi. Selvitystoimista vastaavan on laadittava esitys uittoyhteisön kiinteän omaisuuden rahaksi muuttamisesta ja jätettävä sitä koskeva hakemus lupaviranomaiselle. Lupaviranomaisen on määrättävä, mikä osa kiinteästä omaisuudesta on muutettava rahaksi. Muu osa kiinteästä omaisuudesta on määrättävä siirrettäväksi valtiolle.

Uittoyhteisön omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla on maksettava uittoyhteisön velat. Loput varat on käytettävä uiton jälkihoitotoimenpiteisiin asianomaisella vesistöalueella. Lupaviranomainen voi määrätä selvitystoimista vastaavan tai valtion valvontaviranomaisen hakemuksesta varat siirrettäväksi asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle, jos se ottaa huolehtiakseen 21 §:n mukaisista jälkihoitotoimenpiteistä.

Selvitysmiesten tehtävä päättyy kaikkien uittoyhteisön varojen ja veloitteiden tultua selvitettyä tai varojen siirryttyä valtion valvontaviranomaiselle 2 momentin mukaisesti.

21 §

Jälkihoitotoimenpiteet

Jos uitto vesistöissä tai sen osassa on päätynyt eikä sillä alueella ole toimivaa uittoyhteisöä, valtion valvontaviranomainen voi hakea lupaviranomaiselta uiton toimintapaikkoja koskevien lupien määräämistä raukeamaan.

Valtion valvontaviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin sellaisten aikaisemmin harjoitettua uittoa varten tehtyjen laitteiden ja ra-

kennelmien poistamiseksi tai muuttamiseksi, jotka voivat olla vaaraksi tai haitaksi vesistöä käytettäessä, sekä peratun uoman palauttamiseksi ennalleen. Jos toimenpiteistä aiheutuu 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, toimenpiteille on haettava lupa. Asia voidaan käsitellä samanaikaisesti 1 momentissa tarkoitettujen hakemuksen kanssa tai erikseen.

10 luku

Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan yleisiin kulkuväyliin ja muihin vesiliikennealueisiin.

Yleiseksi kulkuväyläksi määrittämiseen sekä väylän rakentamiseen ja ylläpitoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä vesitalous-hankkeesta ja hankkeeseen myönnettävästä luvasta säädetään, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

2 §

Yleiseksi kulkuväyläksi määrittäminen

Lupaviranomainen voi Liikenneviraston hakemuksesta määrätä julkiseksi kulkuväyläksi sellaisen vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennettä varten.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta määrätä yleiseksi paikallisväyläksi julkiseen väylään kuulumattoman vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennettä varten. Yleisenä veneliikenteenä pidetään myös vapaa-ajan veneilyä.

Julkisen kulkuväylä tai yleinen paikallisväylä voidaan määrätä myös vesistöön, jossa on valtaväylä.

3 §

Yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisen edellytykset

Yleiseksi kulkuväyläksi määrättävän vesistön osan on täytettävä vaatimukset, jotka ve-

sistössä harjoitettava liikenne huomioon ottaen yleiselle kulkuväylälle kohtuudella voidaan asettaa. Lupaviranomaisen päätöksessä on määrättävä yleisen kulkuväylän sijainti. Jos sijainti joltakin osin vahvistetaan poikkeamaan siitä, mitä hakemuksessa on esitetty, hakijalle on varattava tilaisuus vastineen esittämiseen ennen päätöksen tekemistä.

Väyläksi määrittämistä koskevaan päätökseen on sisällytettävä myös määräykset ruoppauksesta ja ruoppausmassan sijoittamisesta vesialueelle tai muista toimenpiteistä, jos nämä ovat tarpeen väylän rakentamiseksi. Lupaviranomainen voi kuitenkin asian laajuuden tai muun syyn vuoksi määrätä väylästä erikseen ennen sanotuista toimenpiteistä päättämistä.

Lupaviranomaisen on väyläksi määrittämistä koskevassa päätöksessä määrättävä, milloin yleinen paikallisväylä otetaan käyttöön. Julkisen kulkuväylän käyttöön ottamisesta päättää Liikennevirasto.

4 §

Yleistä kulkuväylää koskevan päätöksen muuttaminen

Yleistä kulkuväylää koskevaa lainvoimaista päätöstä voidaan hakemuksesta muuttaa tai väylä lakkauttaa noudattaen soveltuvin osin kulkuväyläksi määrittämistä koskevia säännöksiä. Jos väylän ylläpitäjä vastustaa muuttamista tai lakkauttamista tarkoittavaa vaatimusta, edellytyksenä on lisäksi, että väylästä tai sen käyttämisestä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota vesialuetta väyläksi määrittäessä ei ole ennakoitu, tai että olosuhteet ovat myöhemmin olennaisesti muuttuneet.

Julkisen kulkuväylän ylläpitäjä voi sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, merenkulun turvallisuuden ylläpitämiseksi tai muun tärkeän syyn vuoksi muuttaa vähäisessä määrin kulkuväylän sijaintia tai ulottuvuutta, jos siitä ei aiheudu yleisten tai yksityisten etujen loukkausta. Muutoksesta on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle.

Julkisen kulkuväylän ylläpitäjä voi väliaikaisesti muuttaa julkista kulkuväylää, jos se on tarpeen meriturvallisuuden ylläpitämiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

5 §

Turvalaitteiden asettaminen

Yleisen kulkuväylän ylläpitäjä saa asettaa toisen vesialueelle reuna- ja tutkamerkkejä, kelluvia turvalaitteita, kuten poijuja ja viittoja sekä muita näihin verrattavia, vaikutuksiltaan vähäisiä laitteita. Samoin ylläpitäjä saa kiinnittää vesistöön tai sen rannalle merenkulun turvalaitteiden apulaitteita, kuten viittasijoittajia, pultteja, seipäitä ja muita vähäisiä laitteita. Tässä momentissa tarkoitetut laitteet on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu alueen omistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle mainittavaa haittaa.

Lupaviranomainen voi antaa yleisen kulkuväylän ylläpitäjälle luvan muun kuin 1 momentissa tarkoitetun merenkulun turvalaitteen asettamiseksi vesistöön tai sen rannalle sekä turvalaitteiden näkymistä haittaavien esteiden poistamiseen, jos asiasta ei ole sovittu alueen omistajan kanssa. Erityiseen käyttöön otetulle alueelle lupaa ei saa myöntää ilman pakottavaa tarvetta.

Liikennevirastolla on 1 ja 2 momentissa säädettyin edellytyksin oikeus sijoittaa yleisen kulkuväylän ulkopuolelle sellaisia turvalaitteita, jotka ovat tarpeen matalikon tai karin merkitsemiseksi tai muusta vastaavasta syystä.

Turvalaitteiden rakentamisesta yleiseen kulkuväylään tai sen rannalle on lisäksi voimassa, mitä merenkulun turvalaitteista erikseen säädetään.

6 §

Yksityisen kulkuväylän turvalaitteet

Vesiliikenteen turvallisuuden kannalta tarpeellinen vähäinen turvalaite voidaan sijoittaa toisen vesialueelle yksityisen kulkuväylän merkitsemiseksi, jos sijoittamisesta ei aiheudu alueen omistajalle tai alueen muulle käytölle mainittavaa haittaa. Sijoittamisesta on ennakolta ilmoitettava vesialueen omistajalle. Yksityisen kulkuväylän merkitsemisestä on muutoin voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

7 §

Oikeus toisen vesialueeseen eräissä tapauksissa

Sen lisäksi, mitä 2 luvun 12 ja 13 §:ssä säädetään oikeuden antamisesta toisen alueeseen, lupaviranomainen voi hakemuksesta myöntää kulkuväylään liittyvää yleistä lastaus- tai ankkuroimisaluetta tai yleistä satamaa varten oikeuden vesialueen käyttöön saamiseen tai omaksi lunastamiseen.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta myöntää kulkuväylään liittyvää yksityistä lastaus- tai ankkuroimisaluetta varten käyttöoikeuden toiselle kuuluvaan vesialueeseen. Rannan omistajan hakemuksesta lupaviranomainen voi myöntää myös yksityistä satamaa varten käyttöoikeuden toiselle kuuluvaan vesialueeseen, jos kysymys on tärkeäksi katsottavasta liikenteestä. Tässä momentissa tarkoitettu käyttöoikeus voidaan myöntää samoin edellytyksin kuin lupa vesitaloushankkeelle 3 luvun 4 §:n mukaan.

8 §

Eräät puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtäviä varten tarpeelliset oikeudet

Puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on oikeus virkatehtäviensä varten asettaa pysyvästi toisen alueelle 5 §:ssä tarkoitettuja turvalaitteita noudattaen soveltuvin osin, mitä sanotussa pykälässä säädetään yleisen kulkuväylän ylläpitäjän oikeudesta. Sama on soveltuvin osin voimassa alusten tilapäistä ankkurointia tai kiinnittämistä varten tarvittavista pulteista ja niihin rinnastettavista laitteista. Jos tällainen laite on vähäinen, siihen sovelletaan, mitä 5 §:n 1 momentissa säädetään turvalaitteen apulaitteesta, jollei kysymys ole erityiseen käyttöön otetusta alueesta.

Lupaviranomainen voi myöntää puolustusvoimille tai rajavartiolaitokselle niiden tehtävien suorittamiseksi tarpeellisen käyttö- tai lunastusoikeuden lastaus- tai ankkuroimisaluetta taikka satamaa varten muissakin kuin 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Hakijan on annettava lupaviranomaiselle riittävä selvitys haetun oikeuden tai toimenpiteen tarpeellisuudesta.

9 §

Edunmenetyksen korvaaminen

Edunmenetyksestä, joka aiheutuu tämän luvun säännösten nojalla suoritetuista toimenpiteistä toisen maa- tai vesialueella taikka oikeudesta saada käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa aluetta, on suoritettava korvaus.

Väylän ylläpitäjä on velvollinen korjaamaan tai korvaamaan kulkuväyläksi määräämisestä tai väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvan edunmenetyksen, jonka sietämistä ei ole pidettävä kohtuullisena. Ennalta arviotavien edunmenetyksen korjaamisesta tai korvaamisesta on määrättävä kulkuväyläksi määräämistä koskevassa päätöksessä. Lupaviranomainen voi myös määrätä, että annettuja korjaus- tai korvausmääräyksiä on erikseen tarkistettava päätöksessä määrättävänä ajankohtana. Jos edunmenetyksiä ei voida ennakolta arvioida, lupaviranomainen voi määrätä väylän ylläpitäjän panemaan määrääjassa vireille korvausten määräämistä tarkoittavan hakemusasian.

Ennakoimattoman edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan lisäksi, mitä 13 luvun 8 §:n 1 momentissa säädetään.

10 §

Kulkuväylän käytön maksullisuus

Vesistöissä olevan kulkuväylän käyttämisestä ei saa periä maksua. Jos rakentamiskustannukset ovat huomattavan suuret, lupaviranomainen voi hakemuksesta myöntää yksityisen kulkuväylän ylläpitäjälle ja liikenne- ja viestintäministeriö yleisen paikallisväylän ylläpitäjälle oikeuden rakentamiskustannusten korvaamiseksi periä maksua väylän käyttäjiltä. Päätöksessä on määrättävä maksun suuruus ja perusteet sekä aika, jonka oikeus periä maksuja on voimassa.

Yksityiseen kulkuväylään kuuluvan sulkutai muun laitteen omistajalla on oikeus periä kohtuullinen maksu laitteen käyttämiseen kuuluvista palveluksista. Omistaja tai se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea, voi hakea lupaviranomaiselta maksun suuruuden ja perusteiden vahvistamista.

Maksun perimisestä yleisten kanavien ja satamien käyttämisestä sekä väylämaksulaissa (1122/2005) tarkoitetuista väylämaksuista on 1 momentin estämättä voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

11 §

Valtion lunastusvelvollisuus

Muutettaessa yksityinen kulkuväylä tai yleinen paikallisväylä julkiseksi kulkuväyläksi valtion tulee lunastaa kulkuväylään kuuluvat laitteet niiden senhetkisestä arvosta, jos ne ovat julkisen kulkuväylän käytölle tarpeellisia.

Jos kulkuväylän ylläpitäjä on muutoin käyttänyt varoja kulkuväylän rakentamiseen tai parantamiseen, valtion tulee suorittaa kulkuväylän ylläpitäjälle korvaus näistä kustannuksista siltä osin kuin niitä ei ole katettu 10 §:n mukaisia maksuja perimällä tai niihin ei ole myönnetty tukea valtion varoista.

12 §

Kunnossapitovelvollisuus

Se, jolla kulkuväyläksi määräämistä koskevan päätöksen perusteella on oikeus kulkuväylän rakentamiseen tai parantamiseen, on velvollinen pitämään kulkuväylän ja siihen tehdyt laitteet kunnossa noudattaen soveltuvin osin mitä 2 luvun 9 §:ssä säädetään.

11 luku

Hakemusmenettely

1 §

Soveltamisala

Hakemusasioiden käsittelyyn lupaviranomaisessa sovelletaan hallintolain lisäksi tämän luvun säännöksiä.

2 §

Hakemusasian vireillepano

Asia pannaan vireille lupaviranomaisessa kirjallisella hakemuksella.

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Lupahakemuksessa on esitettävä:

1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön;

2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;

3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyrityksille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille;

4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitetulle hankkeelle, hakemusasikirjoihin on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisälöstä ja hakemukseen liitettävistä tiedoista.

4 §

Hakemuksen laatijan pätevyys

Hakemuksen laatijalla on oltava hankkeen laatu, laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen riittävä asiantuntemus hakemuksen laatimiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen laatijalta edellytettävästä asiantuntemuksesta.

5 §

Hakemuksen täydentäminen

Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemusta viranomaisen asettamassa määräajassa

uhalla, että asia voidaan muutoin jättää tutkimatta.

Jos asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta tai painavat syyt sitä edellyttävät, hakija voidaan velvoittaa täydentämään hakemusta tai hankkimaan hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys uhalla, että se hankitaan hakijan kustannuksella.

6 §

Lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty lausunto siltä valtion valvontaviranomaiselta, jonka toimialueella hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä asianomaisilta yleistä etua valvoilta viranomaisilta, jollei lausunnon pyytäminen näiltä ole ilmeisen tarpeetonta. Yhteiskunnan kannalta tärkeästä hankkeesta, jolla on valtakunnallista merkitystä ja josta voi aiheutua huomattavia tai laajalle ulottuvia haitallisia vaikutuksia, on pyydetty lausunto valtioneuvostolta.

Lupaviranomaisen on lisäksi pyydetty lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä hakemuksen tarkoittaman hankkeen sijaintialueen kunnalta ja tarvittaessa hankkeen vaikutusalueen kunnilta.

Jos hanke sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaisen kotiseutualueelle ja hanke voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin, lupaviranomaisen on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus antaa lausunto.

Lupaviranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia lausuntoja ja selvityksiä.

7 §

Muistutukset ja mielipiteet

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (*asianosainen*), tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta.

Muulle kuin asianosaisille on ennen asian

ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

8 §

Hakijan selitys

Hakijalle ja muille asianosaisille on tarpeen mukaan varattava tilaisuus selityksen antamiseen hakemuksen johdosta tehdyistä lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä. Selityksen johdosta voidaan asianosaiselle varata tilaisuus selityksen antamiseen.

9 §

Viranomaisen puhevalta

Hakemusasiassa on asianosaisen puhevalta yleistä etua valvovilla valtion viranomaisilla toimialallaan sekä niiden kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla, joiden alueelle hakemuksessa tarkoitetun hankkeen vaikutukset saattavat ulottua.

10 §

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan lupaviranomaisen ilmoitustaululla ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustaululla. Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä muistutuksia tehtäessä ja mielipiteitä ilmaistaessa on noudatettava, sekä muut valtioneuvoston asetuksella säädettyvät seikat.

Kuulutus on pidettävä nähtävänä 30 päivän ajan lupaviranomaisen määräämästä päivästä. Lupaviranomainen voi kuitenkin asian laatu huomioon ottaen päättää, että kuulutus on pidettävä nähtävillä tätä pitempään, kuitenkin enintään 45 päivän ajan. Tiedoksiantoa varten kappale hakemusta ja sen liitteitä on toimitettava asianomaiseen kuntaan pidettäväksi nähtävänä kuulutuksessa mainitussa paikassa.

Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Jos hakemus koskee Suomen talousvyöhykkeellä toteutettavaa hanketta, 1 momentissa tarkoitettu kuulutus on julkaistava niissä kunnissa, joiden alueen kohdalla hanke toteutetaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettava virallisessa lehdessä.

Merkitykseltään vähäisissä hakemusasioissa ja hakemusasioissa, joissa 1 momentin tai 11 §:n mukainen tiedoksianto ei asian laadun vuoksi ole tarpeen, tieto hakemuksesta voidaan antaa muulla tavoin. Jos asia ei vaikuta muuhun kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedoksiantamista ei tarvita.

11 §

Tiedon antaminen erikseen

Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Yhteisalueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle voidaan antaa hakemuksesta tieto yhteisalueen 26 §:n estämättä julkisella kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla siten kuin siitä erikseen säädetään. Jos hakemus koskee osakkaiden oikeutta muutoin kuin vähäisessä määrin, kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

12 §

Lupahakemusten yhteiskäsittely

Jos hanke sisältää sekä tämän lain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, lupa-asiat käsitellään yhdessä ottaen huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 39 §:ssä säädetään.

Tämän lain mukainen lupahakemus ja samaa toimintaa tarkoittava ympäristönsuojelulain mukainen vesien pilaantumista koskeva hakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanke edellyttää ympäristöluvan lisäksi ainoastaan 4 luvun mukaista lupaa veden ottamiseen eikä veden ottamisen ja sen takaisin vesistöön päästämisen välillä ole välitöntä vesitaloudellista yhteyttä.

Jos tämän lain mukaista hakemusasiaa käsiteltäessä ilmenee hankkeen edellyttävän myös ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, lupaviranomaisen on määrättävä hakija tekemään kohtuullisessa ajassa ympäristölupahakemus uhalla, että vireillä oleva lupahakemus muussa tapauksessa jätetään tutkimatta.

13 §

Yhdessä käsittelyminen

Jos hakemukset liittyvät läheisesti toisiinsa, lupaviranomainen voi käsitellä ne yhdessä, jos sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena eikä yhteinen käsittely kohtuuttomasti viivytä asian käsittelyä tai aiheuta muuta haittaa.

14 §

Tarkastus

Lupaviranomainen tai sen palveluksessa oleva virkamies voi suorittaa asiassa hallintolain 39 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastuskertomus on liitettävä asiakirjoihin.

15 §

Suullinen todistelu

Lupaviranomainen voi hallintolain 38 §:n mukaisen katselmuksen yhteydessä tai muutoin tarpeen mukaan kuulla todistajaa valan tai vakuutuksen nojalla ja asianosaista totuusvakuutuksen nojalla.

Suullisessa todistelussa on asianosaiselle, jota kuuleminen koskee, varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista.

16 §

Eriyisen selvityksen hankkiminen

Tiedoksiantamisen tapahduttua lupaviranomainen voi määrätä hankittavaksi asian ratkaisemisen kannalta erityistä selvitystä, jota ei muuten voida vaikeudetta saada. Selvitystä hankittaessa asianosaisille on tarvittaessa varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Selvityksen hankkii ympäristöhallinnon palveluksessa oleva riittävän asiantunteva henkilö. Jos selvityksen hankkii muu kuin lupaviranomaisen palveluksessa oleva henkilö, määrätään hänet lupaviranomaisen sivutoimiseksi esittelijäksi selvityksen tekemistä varten.

Selvitys laaditaan lausunnoksi. Lausunto ja muut asiakirjat on toimitettava lupaviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lupaviranomainen on ilmoittanut menetelyn aloittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä erityisen selvityksen hankkimisessa noudatettavaa menettelyä.

17 §

Päätösharkinta

Asian ratkaisevan viranomaisen on tutkittava asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset sekä lupa-asiassa luvan myöntämisen edellytykset.

Lupa-asiassa lupa myönnetään, jos hanke täyttää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt vaatimukset.

Lupa tai oikeus annetaan hakijalle. Jos hankkeen toteuttamista varten on perustettu yhteisö, lupa tai oikeus annetaan sille.

18 §

Asian ratkaiseminen osittain

Lupaviranomainen voi erityisestä syystä antaa hakemusasiassa päätöksen yksittäisestä asiakysymyksestä ennen asian ratkaisemista muilta osin. Korvaukseen sovelletaan tällöin, mitä 13 luvussa säädetään.

Jos hankkeesta aiheutuvien edunmenetyksen yksityiskohtainen selvittäminen viivästyttäisi asian ratkaisemista kohtuuttomasti ja edellytykset hankkeen toteuttamiselle ilmeisesti ovat olemassa, asia voidaan ratkaista muilta kuin hankkeesta aiheutuvien edunmenetysten korvaamista koskevalta osalta. Korvaus omaisuuden omaksi lunastamisesta tai käyttöoikeuden antamisesta on kuitenkin määrättävä luvan myöntämisen yhteydessä.

Lupaviranomainen voi erityisestä syystä määrätä hakemuksen mukaisesta toimenpi-

teestä aiheutuvan vahingon korvaamisen ratkaistavaksi myöhemmin. Lupaviranomaisen on asiaa ratkaistessaan velvoitettava hankkeesta vastaava hankkimaan korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys ja panemaan määräajassa vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi. Päätös korvauskysymyksen siirtämisestä ratkaistavaksi erikseen ei estä vahingonkärsijää hakemasta korvausta tämän lain mukaisesti.

19 §

Aikaisemman päätöksen muuttaminen

Antaessaan myöhemmin päätöksen asiasta siltä osin, kuin sitä ei vielä ole ratkaistu, lupaviranomainen voi tehdä aikaisempaan päätökseensä ainoastaan sellaisia muutoksia, jotka ovat välttämättömiä ristiriitaisten tai ilmeisen epätarkoituksenmukaisten määräysten poistamiseksi.

Jos 18 §:n 2 momentin mukaisessa päätöksessä asetetun kalatalousvelvoitteen tai maksun perusteista on saatu uutta selvitystä, lupaviranomainen voi ottaa viran puolesta käsiteltäväkseen velvoitteen tai maksun tarkistamista ja täydentämistä koskevan asian. Lupapäätöstä voidaan tällöin tarkistaa 3 luvun 14 §:n mukaisesti sen estämättä, mitä lupamääräysten tarkistamisesta muutoin tässä laissa säädetään.

20 §

Vakuus

Jos muulle hakijalle kuin valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle myönnetään lupa 18 §:n 2 momentin mukaisesti, hakijan on asetettava hyväksyttävä vakuus toiminnasta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta. Vakuuden asettamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 luvun 17 §:n 1 momentissa säädetään.

Vakuus asetetaan aluehallintovirastolle, jonka tulee valvoa korvauksensaajan etuja vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevilla asioilla. Vakuuden määrää on tarvittaessa tarkistettava.

Vakuus on vapautettava, kun korvausvel-

lollisuus on täytetty taikka kun korvausta koskeva päätös on saanut lainvoiman eikä toimintaa sitä ennen ole aloitettu. Jos korvaukset määrätään maksettaviksi toistuvaiserin, vakuus kuitenkin vapautetaan, kun korvauksen määräämistä koskeva päätös saa lainvoiman, jos kaikki siihen mennessä erääntyneet maksuerät on maksettu tai muun säännöksen nojalla talletettu. Vakuuden vapauttamista koskevaan lupaviranomaisen päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

21 §

Päätöksen sisältö

Päätöksessä on annettava hanketta koskevat tarpeelliset 3 luvun 10—14 §:n mukaiset määräykset sekä muut määräykset siitä, miten hanke on toteutettava.

Päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa ja muistutuksissa tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Jos hankkeesta aiheutuu korvattavaa edunmenetystä, päätöksessä on määrättävä korvauksista siten kuin 13 luvussa säädetään.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukainen vesienhoitosuunnitelma on otettu huomioon.

22 §

Päätöksen antaminen ja päätöksestä tiedottaminen

Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää lupaviranomaisen ilmoitustaululla.

Päätös on toimitettava hakijalle. Päätöksestä on toimitettava jäljennös niille, jotka ovat sitä pyytäneet, valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille.

Jäljennös päätöksestä on lähetettävä hank-

keen vaikutusalueen kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksen nähtäväksi asettamisesta näissä kunnissa julkisella kuulutuksella. Kuulutuksessa on mainittava, milloin valitus-aika päättyy. Jäljennös kuulutuksesta on lähetettävä tiedossa olevalla postiosoitteella 11 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille, 9 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaisseille.

Tieto päätöksestä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

23 §

Edunvalvontakustannusten korvaaminen

Asianosaiset vastaavat omista kuluistaan lupaviranomaisessa.

Asianosaisella on oikeus saada korvaus kuluistaan, jos hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu hankkeesta korvattavaa edunmenetystä, tai jos kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.

Jos vahinkoa kärsineen hakemuksesta määrätään vahingon aiheuttajan suorittavaksi korvaus tai toimenpide, lupaviranomainen voi määrätä vahingon aiheuttajan suorittamaan vahinkoa kärsineelle korvausta asian selvittämisestä aiheutuneista kuluista. Jos asianosaiselle on myönnetty oikeusapua oikeusapulain (257/2002) nojalla, lupaviranomaisen on korvausasian ratkaisemisen yhteydessä vahvistettava avustajan palkkion suuruus ja oikeusavun saajan omavastuuosuus sekä velvoitettava hänet suorittamaan omavastuuosuus avustajalleen siten kuin mainitussa laissa säädetään.

24 §

Asian käsittely kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa

Asian käsittelyyn kunnan ympäristönsuoje-luviranomaisessa sovelletaan, mitä 1—11, 13, 14, 17 ja 21—23 §:ssä säädetään asian käsittelystä lupaviranomaisessa.

12 luku

Vesioikeudellinen yhteisö

1 §

Vesioikeudellinen yhteisö

Tässä luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö voidaan perustaa seuraavien vesitaloushankkeiden yhteistä toteuttamista varten:

- 1) 5 luvun mukainen ojitus;
- 2) 6 luvun mukainen keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen;
- 3) 7 luvun mukainen vesistön säännöstely;
- 4) 9 luvun mukainen puutavaran uitto;
- 5) tämän lain mukaisia toimenpiteitä edellyttävä vesistön kunnostaminen tai muuta vastaavaa tarkoitusta varten toteutettava vesitaloushanke.

Vesioikeudelliseen yhteisöön sovelletaan lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään.

Aloitteen vesioikeudellisen yhteisön perustamiseksi voi tehdä kuka tahansa yhteisön mahdollisista jäsenistä.

2 §

Yhteisön jäsenyys ja jäsenluettelo

Vesioikeudellisen yhteisön jäseniä ovat 1 §:ssä tarkoitettua hankkeesta hyötyä saavien kiinteistöjen omistajat, hankkeeseen liittyvien rakenteiden käyttäjät ja muut hyödynsaajat. Yhteisön jäseniä ovat lisäksi muut tahot siten kuin muualla tässä laissa säädetään.

Yhteisön hallituksen tai toimitsijan on yhteisön toiminnan järjestämiseksi pidettävä luetteloa yhteisön jäsenistä. Luetteloon on merkittävä jäsenen tunnistetiedot ja yhteystiedot. Jäsentä koskevat tiedot on poistettava viiden vuoden kuluttua jäsenyyden päättymisestä. Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolaissa (523/1999).

3 §

Perustava kokous

Vesioikeudellisen yhteisön perustamista varten aloitteentekijän on kutsuttava kaikki tiedossa olevat hyödynsaajat ja muut mahdolliset jäsenet perustavaan kokoukseen. Perus-

tavaa kokousta voidaan jatkaa uutta kutsua lähettämättä kokouksen päättämänä ajankohdantana. Perustavassa kokouksessa yhteisölle on hyväksyttävä säännöt ja valittava sille yksi tai useampia toimitsijoita tai hallitus. Perustavassa kokouksessa jokaisella jäsenellä on yksi ääni.

Perustavan kokouksen kokouskutsusta on ilmoitettava vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä sekä lähetettävä kutsukirje tiedossa oleville jäsenille. Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle kutsu voidaan toimittaa yhteisäluelain 26 §:n 3 momentin mukaisesti tai lähettämällä kutsukirje tiedossa oleville osakkaille. Kutsu on asianmukaisesti toimitettu, kun kirjeet on postitettu ja ilmoitus julkaistu vähintään 14 päivää ennen kokousta.

4 §

Säännöt

Vesioikeudellisen yhteisön säännöissä on mainittava:

- 1) yhteisön nimi ja kotipaikkana oleva kunta;
- 2) yhteisön tarkoitus;
- 3) yhteisön jäsenten äänimäärän laskemisen perusteet yhteisön kokouksessa;
- 4) montako toimitsijaa tai hallituksen jäsentä vuosittain pidettävässä varsinaisessa yhteisön kokouksessa valitaan ja mahdollisten varajäsenten lukumäärä;
- 5) miten hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan sekä heidän toimikautensa pituus ja palkkionsa määrääminen;
- 6) toimivallan antaminen nimetyissä asioissa yhdelle tai useammalle toimitsijalle tai hallituksen jäsenelle;
- 7) toimitsijoiden tai hallituksen koollekutsuminen ja päätöksentekomenettely;
- 8) yhteisön nimen kirjoittaminen;
- 9) yhteisön tilikausi sekä minkä ajan kuluessa tilinpäätös vahvistetaan sekä miten tilit tarkastetaan;
- 10) milloin yhteisön varsinainen kokous pidetään;
- 11) milloin ja miten kutsu yhteisön kokouksiin ja muut tiedonannot toimitetaan jäsenille;

12) jäseniltä perittävien kustannusten jaon perusteet;

13) toiminnan rahoituksen järjestäminen.

5 §

Sääntöjen vahvistaminen

Vesioikeudellisen yhteisön säännöt vahvistaa lupaviranomainen, jollei 5 luvun 24 §:stä muuta johdu. Säännöt on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä niistä aiheudu vahinkoa jäsenelle. Sääntöihin voidaan tehdä vähäisiä muutoksia, jos se on tarpeen sääntöjen vahvistamiseksi.

Yhteisön asioita on hoidettava hyväksytyjen sääntöjen mukaisesti jo ennen niiden vahvistamista. Vahvistettuja sääntöjä on noudatettava, vaikkei vahvistamista koskeva päätös ole lainvoimainen.

Sääntöjä muutettaessa on meneteltävä siten kuin 1 momentissa säädetään.

6 §

Vesiyhteisörekisteri

Vesioikeudellisten yhteisöjen rekisteröintiä varten on vesiyhteisörekisteri. Vesiyhteisörekisteri on osa ympäristönsuojelun tietojärjestelmää. Vesiyhteisörekisteriä pitää ympäristöministeriö.

Vesiyhteisörekisteriin merkitään:

- 1) yhteisöä koskevat perustiedot;
- 2) yhteisön säännöt;
- 3) tiedot yhteisön hallituksesta ja toimitsijasta.

Vesioikeudellista yhteisöä koskevat henkilötiedot poistetaan rekisteristä viiden vuoden kuluttua yhteisön purkautumisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vesiyhteisörekisteriin merkittävistä tiedoista.

7 §

Rekisteröinnin oikeusvaikutukset

Rekisteröity vesioikeudellinen yhteisö kantaa ja vastaa hanketta koskevissa asioissa. Yhteisö voi saada nimiinsä oikeuksia sekä tehdä sitoumuksia tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamiseksi.

8 §

Yhteisön rekisteröinti

Lupaviranomainen merkitsee perustetun yhteisön vesiyhteisörekisteriin. Jos yhteisö on perustettu ja sen säännöt vahvistettu ojitustoimituksessa, ojitustoimitukseen määräyksen antanut valtion valvontaviranomainen vastaa tietojen merkitsemisestä vesiyhteisörekisteriin.

9 §

Tietojen merkitseminen

Vesioikeudellisen yhteisön on ilmoitettava 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista valtion valvontaviranomaiselle. Valtion valvontaviranomainen merkitsee muutokset vesiyhteisörekisteriin.

Valtion valvontaviranomainen tekee Vaasan hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä johtuvat merkinnot vesiyhteisörekisteriin.

10 §

Oikeus saada tietoja

Vesiyhteisörekisteri on julkinen. Jokaisella on oikeus saada tietoja vesiyhteisörekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Lupaviranomaisella, valtion valvontaviranomaisella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus saada maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot vesiyhteisörekisteristä.

11 §

Yhteisön kokous

Vesioikeudellisen yhteisön päätösvaltaa käyttää yhteisön kokous. Yhteisön kokouksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Yhteisön varsinainen kokous on pidettävä säännöissä määrättyinä aikana. Jos sitä ei ole kutsuttu koolle, jokaisella jäsenellä on oikeus vaatia kokouksen pitämistä.

Yhteisön ylimääräinen kokous on pidettävä, jos vähintään kymmenesosaa yhteisön koko äänimäärästä edustavat jäsenet vaativat sitä kirjallisesti ilmoittamansa asian käsitte-lyä varten.

Jos yhteisön toiminta on lakannut, yhteisön jäsen tai valvontaviranomainen voi kutsua yhteisön kokouksen päättämään hallituksen taikka yhden tai useamman toimitsijan asettamisesta huolehtimaan yhteisölle kuuluvista velvoitteista.

12 §

Yhteisön kokouksessa päätettävät asiat

Yhteisön kokouksessa on päätettävä:

1) jäsenyyden alkamisesta ja päättymisestä;

2) kiinteistön hankkimisesta, luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka yhteisön toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta;

3) jäsenten suoritettavaksi tarkoitettujen maksujen määräämisestä;

4) toimitsijan, hallituksen tai sen jäsenen taikka tilintarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta;

5) tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä;

6) yhteisön sääntöjen muuttamisesta; ja

7) yhteisön purkautumisesta.

Hallitus tai toimitsija voivat 1 momentissa säädetyn estämättä päättää yhteisön sääntöihin sisältyvän määräyksen perusteella yhteisön omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä.

13 §

Hallitus ja toimitsijat

Yhteisöllä tulee olla joko hallitus taikka yksi tai useampi toimitsija. Hallituksella on oltava puheenjohtaja. Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla hallituksen jäsenenä tai toimitsijana.

Hallituksen ja toimitsijoiden tehtävänä on huolehtia yhteisön päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muusta käytännön toiminnasta. Heidän tulee hoitaa yhteisön hallintoa huolellisesti ja ottaa yhteisön jäsenten edut tasapuolisesti huomioon.

Hallitus ja toimitsijat käyttävät yhteisön puhevaltaa tuomioistuimessa sekä edustavat muutoinkin yhteisöä. Haasteen tai muun ilmoituksen katsotaan tulleen yhteisön tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi jollekin yhteisön hallituksen jäsenistä tai toimitsijoista.

14 §

Hallituksen päätösvaltaisuus ja päätösten teko

Jollei yhteisön säännöissä ole toisin määrätty, hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenten koko lukumäärästä.

Hallituksen päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta enemmistö äänistä on annettu. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että päätös on tehtävä määräenemmistöllä tai yksimielisesti. Äänen mennessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide. Jos kysymyksessä on vaali, ratkaistaan asia äänen mennessä tasan arvalla.

15 §

Kirjanpito

Yhteisön tuloja ja menoja koskevat asiakirjat, tositteet ja liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Kirjanpitoaineisto tulee järjestää siten, että tositteiden ja kirjausten välinen yhteys voidaan vaikeuksitta todeta.

Jos yhteisö on kirjanpitolain (1336/1997) mukaan liike- tai ammattitoiminnasta kirjanpitovelvollinen, kirjanpito on järjestettävä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Jäsenellä on oikeus tutustua yhteisön kirjanpitoon ja muihin yhteisön toimintaan liittyviin asiakirjoihin. Jäsenellä on oikeus käyttää avustajaa sekä oikeus saada jäljennöksiä kirjanpidosta ja muista asiakirjoista. Yhteisöllä on oikeus saada jäseneltä korvaus yhteisölle aiheutuneista asiakirjojen jäljentämisen ja lähettämiskuluista.

16 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Yhteisön hallituksen jäsen, toimitsija ja tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhteisölle. Sama koskee tätä lakia tai yhteisön sääntöjä rikkomalla yhteisön jäsenelle aiheutettua vahinkoa.

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Yhteisölle tai sen jäsenelle aiheutetun vahingon korvaamista on vaadittava kanteella käräjäoikeudessa.

17 §

Päätöksen moitteenvaraisuus

Jäsen voi moittia yhteisön kokouksen, hallituksen tai toimitsijan päätöstä, jos päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai se on lain tai yhteisön sääntöjen vastainen taikka päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia on pantava vireille hakemuksella lupaviranomaisessa 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 18 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, jäsenellä on kuitenkin oikeus panna asia vireille 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

Lupaviranomainen voi ennen asian lopullista ratkaisemista erityisestä syystä antaa luvan päätöksen täytäntöönpanoon, jos täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

18 §

Oikaisuvaatimus

Jäsen, jonka oikeutta yhteisön kokouksen, hallituksen tai toimitsijan päätös koskee, voi 17 §:ssä säädetyn estämättä vaatia yhteisön kokoukselta päätöksen oikaisemista. Oikaisuvaatimus voidaan tehdä sillä perusteella, että

päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai se on lain tai yhteisön sääntöjen vastainen taikka loukkaa oikaisun vaatijan oikeutta. Oikaisuvaatimusta ei voi tehdä, jos päätökselle on haettava lupaviranomaisen vahvistus.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 21 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Yhteisön hallituksen tai toimitsijan on 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemisestä kutsuttava yhteisön kokous koolle käsittelemään oikaisuvaatimus tai päätettävä samassa ajassa, ettei oikaisuvaatimusta saateta yhteisön kokouksen käsiteltäväksi. Hallituksella tai toimitsijalla on myös oikeus itse samassa ajassa ratkaista tekemäänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

19 §

Yhteisön purkautuminen

Yhteisö ei voi purkautua, jos sillä on vesitaloushankkeelle myönnettyyn lupaan tai oikeuteen perustuvia velvoitteita tai vastuita. Jos yhteisö on luvanhaltijana 3 luvun 19 §:ssä tarkoitettussa hankkeessa, yhteisö voi purkautua, jos lupaviranomainen on antanut luvan hankkeen keskeyttämiselle.

Kun yhteisö on päättänyt purkautua, yhteisön hallituksen tai toimitsijoiden on huolehdittava purkautumiseksi tarpeellisista selvitystoimista, jollei yhteisö ole valinnut tehtävään yhtä tai useampaa muuta selvitysmiestä. Purkautumisesta päättäneen yhteisön taloudellista toimintaa saadaan jatkaa siinä laajuudessa kuin tarkoituksenmukainen selvittely sitä vaatii.

Purkautumisesta päättäneen yhteisön on maksettava sille kuuluvat velat ja huolehdittava lupaviranomaisen sille määräämistä velvoitteista. Jos kaikki yhteisön velkojat eivät ole tiedossa, yhteisön on otettava julkinen haaste tuntemattomille velkojille. Jos yhteisön varat ovat velkoja suuremmat ja yhteisön jäsenten välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, ylijäämä on jaettava jäsenten kesken äänimäärän mukaan.

Selvitystoimista 2 momentin mukaan vastaavan tai jonkun yhteisön jäsenistä on ilmoitettava yhteisön purkautumisesta lupaviranomaiselle 45 päivän kuluessa selvitystoimien

saattamisesta loppuun. Ilmoitukseen tulee liittää loppuseelvitys, josta ilmenee 3 momentissa säädetyt seikat. Lupaviranomaisen on tarkastettava ilmoitus. Jos yhteisön purkautumiseen liittyvät selvitystoimet on suoritettu siten kuin 3 momentissa säädetään, lupaviranomaisen on todettava yhteisö purkautuneeksi ja tehtävä asiasta merkintä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

13 luku

Korvaukset

1 §

Laillisesti aiheutettu edunmenetyks

Hankkeesta vastaava on velvollinen korvaamaan tämän lain tai siihen perustuvan luvan nojalla suoritettusta tai suoritettavasta toimenpiteestä aiheutuvan edunmenetyksen siten kuin tässä luvussa säädetään, jos edunmenetyks aiheutuu:

1) luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta;
2) oikeudesta käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa omaisuutta;

3) toimenpiteestä, joka 3 luvun 2 §:n mukaan on luvanvarainen, mutta johon lupaa ei ole haettu sen vuoksi, ettei siitä ole voitu otaksua aiheutuvan sanotussa lainkohdassa tarkoitettuja seurauksia; ja

4) 2 luvun 5 ja 6 §:ssä, 5 luvun 9 §:ssä, 10 luvun 9 §:ssä ja 18 luvun 5 §:ssä tarkoitettusta toimenpiteestä sekä 9 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitettusta tapahtumasta.

2 §

Yhteisvastuu

Jos hankkeesta vastaavia on useita, he ovat yhteisvastuullisesti velvollisia tässä luvussa tarkoitettun korvauksen suorittamiseen. Jos korvausvelvollinen on suorittanut korvausta enemmän kuin oman osuutensa, hän voi periä muilta korvausvelvollisilta näiden osuuden.

Jos joku korvausvelvollisista on ilmeisesti maksukyvytön, hänen oleskelupaikkansa on tuntematon tai hän ei maksa osuuttaan kuukauden kuluessa siitä, kun yli oman osuutensa maksanut on esittänyt tätä koskevan

vaatimuksen, muut korvausvelvolliset vastaavat vajauksesta.

3 §

Erityistilanteesta aiheutunut edunmenetys

Vesijohdon, viemärin tai muun sellaisen johdon, ojan taikka vesistöön tai sen rannalle tehdyn tai tekeillä olevan tässä laissa tarkoitettun laitteen tai rakennelman virheellisestä toiminnasta aiheutunut edunmenetys on korvattava siten kuin 1 §:ssä säädetään, jos virheellinen toiminta ei aiheudu poikkeuksellisesta ulkopuolisesta syystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun rakennelman tai laitteen omistaja ja haltija vastaavat edunmenetyksen korvaamisesta yhteisvastuullisesti tuottamuksestaan riippumatta. Muu kuin omaisuutta välittömästi kohdannut edunmenetys on korvattava kuitenkin vain, jos rakennelman tai laitteen omistaja tai haltija ovat menettelleet tahallisesti tai tuottamuksellisesti.

Rakennelman sortumisesta tai muusta arvaamattomasta syystä aiheutunut vahinko on lupapäätöksen lainvoiman estämättä korvattava siten kuin 1 §:ssä säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa edunmenetyksessä on kyse ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), jäljempänä *ympäristövahinkolaki*, tarkoitettusta ympäristövahingosta, sovelletaan edunmenetyksen korvaamiseen mainittua lakia.

4 §

Vesistöissä kulkemisesta aiheutunut edunmenetys

Jollei merilaista (674/1994) muuta johdu, aluksen omistaja vastaa vesistöissä kulkemisesta aiheutuneen edunmenetyksen korvaamisesta, jos edunmenetys on aiheutunut tahallisuudesta tai huolimattomasta menettelystä. Korvaus määrätään siten kuin tässä luvussa säädetään. Laivanisännän vastuun rajoittamiseen ja meripanttioikeuteen sovelletaan, mitä merilaissa säädetään.

Valtaväylään tai yleiseen kulkuväylään

laittomasti pannulle esineelle aiheutunutta edunmenetystä ei korvata. Sama koskee vesistöissä olevaa pyydystä, ellei edunmenetystä ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

Jos vahingoittuneen omaisuuden puutteellinen kunto tai hoito ovat vaikuttaneet edunmenetyksen aiheutumiseen, tämä on otettava huomioon korvausta määrättäessä.

5 §

Lainvastaisesti aiheutettu edunmenetys

Tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesta toimenpiteestä aiheutuneen edunmenetyksen sekä tämän lain mukaisesta toimenpiteestä johtuvan henkilövahingon korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Jos kyse on ympäristövahingosta, sovelletaan sen korvaamiseen ympäristövahinkolakia.

6 §

Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet

Tässä luvussa tarkoitettun edunmenetyksen korvaamista koskevan asian ratkaisee lupaviranomainen, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu.

Ojitusoimituksessa käsiteltävästä asiasta aiheutuvan edunmenetyksen korvaaminen ratkaistaan ojitusoimituksessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee sen myöntämään oikeuteen sekä 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettuihin asioihin liittyvät korvausasiat, ellei tämän pykälän 3 momentista muuta johdu.

Käräjäoikeus käsittelee:

1) henkilövahingon korvaamista koskevan asian;

2) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettun asian, jollei asia ympäristönsuojelulain 72 §:n mukaan kuulu lupaviranomaisen käsiteltäväksi;

3) 4 §:ssä tarkoitettun asian, jollei merilaista muuta johdu; sekä

4) 5 §:ssä tarkoitettun asian, jollei 7 §:n 2 momentista muuta johdu tai asiassa ole viireillä 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettua hallinto-

pakkomenettelyä.

7 §

Hakemusasiaan liittyvät korvaukset

Myöntäessään tämän lain mukaisen luvan tai oikeuden viranomaisen on viran puolesta määrättävä hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset korvattavaksi, jollei 11 luvun 18 §:stä muuta johdu.

Viranomaisen voi 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneen tai 1 §:n 3 kohdassa tarkoitetun edunmenetyksen korvaamista.

Viranomaisen on käsiteltävä 2 momentissa tarkoitettu vaatimus, jollei siitä aiheudu olennaista viivästystä. Jos vaatimusta ei voida käsitellä lupa-asian yhteydessä, korvausta on vaadittava lupaviranomaisessa erillisellä hakemuksella. Korvausvaatimuksen erikseen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei saa hakea valittamalla muutosta.

8 §

Erilliset korvausasiat

Lupaviranomaisessa voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia hakemuksella korvausta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu. Jos edunmenetyks on aiheutunut ojitustoimituksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelemästä asiasta, ratkaisee asian kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Erillisellä hakemuksella vaaditaan korvausta myös:

1) edunmenetyksestä, jonka aiheuttaneeseen toimenpiteeseen ei vaadita tämän lain mukaista lupaa;

2) sellaisesta 3 §:n 1 momentissa tarkoitetusta edunmenetyksestä, joka ei kuulu käräjäoikeudessa käsiteltäviin asioihin; ja

3) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettusta edunmenetyksestä, jollei korvausvaatimusta voida käsitellä lupa-asian yhteydessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia on pantava vireille, jos luvassa ei ole määrätty

pidemmästä ajasta, kymmenen vuoden kuluessa valmistumisilmoituksen tekemisestä. Jos rakennustyötä ei ole saatettu loppuun ennen valmistumisilmoituksen tekemistä, lasketaan aika rakennustyön loppuun saattamisesta. Korvausta rakennelman sortumisesta tai muusta arvaamattomasta syystä aiheutuvasta vahingosta voidaan kuitenkin hakea määräajasta riippumatta.

9 §

Korvattava edunmenetyks

Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, 1 §:ssä tarkoitettuna edunmenetyksenä korvataan:

1) edunmenetyks, joka aiheutuu tämän lain nojalla myönnettystä käyttöoikeudesta tai oikeudesta lunastaa omaksi kiinteää tai irtainta omaisuutta;

2) kiinteän tai irtaimen omaisuuden tai sen osan muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä aiheutuva menettäminen, vahingoittuminen tai huononeminen, omaisuuden käytön estyminen tai vaikeutuminen, sen tuoton vähentyminen, edellä mainituista seikoista aiheutuva arvon aleneminen sekä omistusoikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen mukaan lukien omaisuuden siirtämisestä ja toisenlaiseksi muuttamisesta koituvat kustannukset;

3) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta edunmenetyksestä johtuva, samalle omistajalle kuuluvan muun kiinteän tai irtaimen omaisuuden käyttöarvon väheneminen tai arvon alentuminen tai rakennuksen tai muun omaisuuden siirtämisestä tai uudelleen rakentamisesta koituvat kustannukset;

4) rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen, sen käyttämisen estyminen tai vaikeutuminen samoin kuin sellaiseen oikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen; vuokraan perustuvan oikeuden osalta kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokralaisella ei ole oikeutta 21 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen;

5) rakennuksen tai muun rakennelman, laitteen tai kaluston käyminen osittain tai kokonaan hyödyttömäksi 4 kohdassa tarkoitettuna edunmenetyksen takia;

6) muuhun kuin omistusoikeuteen tai 4 kohdassa tarkoitettuun erityiseen oikeuteen perustuvan, edun käyttäjälle tarpeellisen veden saannin tai vesialueen tai sen rannan muun tärkeän käyttämismahdollisuuden estyminen tai huomattava vaikeutuminen;

7) porotalouden tai ammattimaisen kalastuksen estyminen tai vaikeutuminen muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa; ja

8) liikkeen harjoittamisen keskeytyminen toimenpiteen kohteeksi joutuneella kiinteistöllä sekä sellaiselta kiinteistöltä muuttamisesta johtuvat kustannukset.

Jos 1 momentin nojalla korvattava edunmenetyksistä aiheutuu melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä, hajusta tai muusta niitä vastaavasta häiriöstä, sovelletaan, mitä ympäristövahinkolain 12 §:ssä säädetään.

Alueen omistajalla ei ole oikeutta saada korvausta alueelta otettavasta vedestä. Korvattavana edunmenetyksenä pidetään kuitenkin veden ottamisesta omistajalle tai muun erityisen oikeuden nojalla pohjavettä käyttävälle aiheutuvaa veden saannin huonontumista, jos se ei ole vähäinen. Käyttöoikeudesta suoritettava korvausta määrättäessä on otettava huomioon myös pohjaveden otto-mahdollisuuden perustuva maan lisäarvo.

10 §

Yleiskäytön estyminen tai vaikeutuminen

Edellä 9 §:n nojalla korvattavaksi edunmenetykseksi ei katsota tässä laissa säädettyyn yleiskäyttöön perustuvan vesistöissä kulkemisen ja uiton estymistä tai vaikeutumista, ellei 9 §:n 1 momentin 6 tai 7 kohdasta muuta johdu.

11 §

Korvauksen määrä

Edellä 9 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettu edunmenetyksestä on määrättävä täysi korvaus, jollei 4 momentista tai 12 §:stä muuta johdu. Korvaus kiinteän omaisuuden tai siihen kuuluvan osan luovuttamisesta tai kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta on määrättävä siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oike-

uksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Jos korvaukseen oikeutetun omaisuudelle koituu edunmenetyksen aiheuttaneesta toimenpiteestä välittömästi hyötyä eikä hän sen perusteella ole velvollinen osallistumaan hankkeen kustannuksiin, hänen saamansa hyöty on kohtuuden mukaan sovitellen otettava huomioon korvausta määrättäessä.

Edellä 9 §:n 1 momentin 6—8 kohdassa tarkoitettu edunmenetyksestä on määrättävä korvaus olosuhteiden mukaan ottamalla huomioon myös korvaukseen oikeutetulle hankkeesta välittömästi koitua hyöty, jos hänen ei ole osallistuttava hankkeen kustannuksiin.

Korvaus maapohjaan ja sillä oleviin rakennuksiin, rakennelmiin ja laitteisiin kohdistuvasta edunmenetyksestä on määrättävä puolitoistakertaisena, jos se aiheutuu oikeudesta lunastaa, ottaa pysyvään käyttöön tai muuttaa vesialueeksi toiselle kuuluva maa-alue. Myös korvaus perustetusta käyttöoikeudesta vesivoimaan tai menetetyistä vesivoimasta on määrättävä puolitoistakertaisena. Ojaa, vesijohtoa, vedenottamoita tai viemäriä varten tarvittavan alueen käyttö- tai lunastusoikeudesta aiheutuva edunmenetyksistä korvataan kuitenkin siten kuin 1 momentissa säädetään.

12 §

Lunastusvelvollisuus

Jos tähän lakiin perustuvalla toimenpiteellä toiselle kuuluva maa-alue saatetaan pysyvästi veden alle tai aiheutetaan muutoin välittömästi huomattavaa pysyvää haittaa toisen kiinteistön tai siihen kuuluvan alueen käyttämiselle, voidaan omistajan vaatimuksesta kysymyksessä oleva kiinteistö, yhteisalue tai niiden osa määrätä lunastettavaksi. Jos osa tällaisesta alueesta lunastetaan omistajalta tai hän menettää mahdollisuuden sen käyttämiseen ja jäljelle jäävän osan käyttämiselle aiheutuu tästä huomattavaa pysyvää haittaa, on haitan kohteena oleva alue omistajan vaatimuksesta määrättävä lunastettavaksi.

Lunastettavaksi voidaan omistajan vaatimuksesta määrätä myös sellainen hyödyttömäksi käyvä kiinteä tai irtain omaisuus, josta

sen omistajalla on oikeus vaatia korvausta 9 §:n 1 momentin 3 tai 5 kohdan perusteella, jos omistajan tyytymistä korvaukseen edunmenetyksestä ei ole pidettävä kohtuullisena.

Tämän pykälän nojalla suoritettava korvaus on puolitoistakertainen sellaisen omaisuuden osalta, jota tarkoitetaan 11 §:n 4 momentissa.

13 §

Korvauksesta sopiminen

Asianosaiset saavat sopia korvauksen suorittamisesta ja määrästä sekä muistakin korvausta koskevista seikoista. Sopimus on laadittava kirjallisena.

Jos sopimus koskee kiinnitettyä kiinteää omaisuutta tai yritys kiinnityksen piiriin kuuluvaa omaisuutta, sopimukseen on saatava tällaisen oikeuden haltijan suostumus.

14 §

Edunmenetyksen ehkäiseminen tai vähentäminen erityisin toimenpitein

Korvausvelvollinen on määrättävä, jos sitä on pidettävä kohtuullisena, korvauksen sijasta omalla kustannuksellaan tekemään tämän lain mukaan korvattavan edunmenetyksen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tarpeelliset toimenpiteet, joiden kustannukset eivät suhteettomasti ylitä edunmenetyksestä maksettavan korvauksen määrää.

15 §

Vedensaannin turvaaminen

Jos luvanvarainen vesitaloushanke estää tai huomattavasti vaikeuttaa vedenottoa, lupaviranomaisen on korvaukseen oikeutetun vaatimuksesta määrättävä korvausvelvollinen korvauksen sijasta tekemään tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi.

Korvaukseen oikeutettu vastaa 1 momentin nojalla tehtyjen laitteiden ja rakennelmien kunnossapidosta, jollei lupaviranomainen olosuhteet huomioon ottaen toisin määrää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu edunmenetykseen aiheutuu vedenottamon tekemisestä tai käytämisestä, lupaviranomainen voi korvauksen

sijasta antaa korvaukseen oikeutetulle oikeuden saada ottamosta enintään hänen aiempaa kulutusta vastaavan määrän vettä. Oikeuden antamisesta ei saa aiheutua kohtuuttomia kustannuksia, eikä se saa vaarantaa ottamon käyttötarkoitusta. Oikeus on voimassa niin kauan kuin ottamoa käytetään. Oikeudenhaltija on velvollinen maksamaan saamastaan vedestä sitä vastaavan osuuden ottamon käyttökustannuksista. Korvausvelvollinen vastaa tarvittavan vesijohdon tekemisestä ja kunnossapidosta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu toimenpiteestä aiheutuva hyöty on 1 momentissa tarkoitettua edunmenetystä suurempi, lupaviranomainen voi toimenpiteestä päätettäessä velvoittaa korvaukseen oikeutetun kohtuuden mukaan osallistumaan toimenpiteen kustannuksiin enintään hänen saamaansa hyötyä vastaavalla osuudella.

16 §

Korvauksen maksaminen

Korvausvelvollisuutta koskevassa ratkaisussa on määrättävä, milloin ja miten korvaus suoritetaan. Vahvistettu korvaus on määrättävä maksettavaksi yhdellä kertaa, jolleivät erityiset syyt vaadi sen maksamista määräajoin. Määräajoin maksettavan korvauksen suorittamisesta voidaan korvauksen saajan vaatimuksesta määrätä asetettavaksi lupaviranomaisen hyväksymä vakuus.

Päätöksessä on määrättävä, milloin saadaan ryhtyä päätökseen perustuviin toimenpiteisiin, joista on suoritettava korvausta.

Kertakaikkinen rahakorvaus on määrättävä maksettavaksi tai asianmukaisesti tallettavaksi aluehallintovirastoon lupaviranomaisen määräämänä aikana ennen korvausvelvollisuuden aiheuttavaan toimenpiteeseen ryhtymistä, jolleivät asianosaiset toisin sovi tai 3 luvun 17 §:stä tai 11 luvun 18 §:n 2 momentista muuta johdu. Korvaus on kuitenkin maksettava vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Korvaus on määrättävä maksettavaksi 30 päivän kuluessa korvauspäätöksen antamisesta 1 §:n 3 kohdan tilanteissa ja 11 luvun 18 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos luvassa tarkoitettu toiminta on aloitettu.

Korvaus 8 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta edunmenetyksestä on määrättävä maksettavaksi 30 päivän kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Määräajoin maksettavan korvauksen osalta 30 päivän määräaika sovelletaan kuitenkin vain niihin maksueriin, jotka kohdistuvat korvauspäätöstä edeltävään aikaan.

17 §

Korvaukselle suoritettava korko

Määrättäessä korvaus 8 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua edunmenetyksestä on samalla määrättävä maksettavaksi vuotuista korkoa kuusi prosenttia eräpäivään saakka siitä hetkestä, jolloin korvausvaatimus esitetiin viranomaiselle tai sitä koskevan korvauskysymyksen käsittely muutoin tuli vireille.

Jos korvausvelvollisuuden aiheuttavaan toimenpiteeseen saadaan ryhtyä ennen korvauksen määräämistä, maksamista tai tallettamista tai jos siihen jo on ryhdytty 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, korvaukselle on määrättävä suoritettavaksi vuotuista korkoa kuusi prosenttia toimenpiteeseen ryhtymisestä eräpäivään saakka.

Määräajoin maksettavan korvauksen osalta 1 ja 2 momenttia sovelletaan kuitenkin vain niihin maksueriin, jotka kohdistuvat korvauspäätöstä edeltävään aikaan.

Korvaukselle on määrättävä maksettavaksi eräpäivän jälkeiseltä ajalta viran puolesta korkolaissa säädettyä viivästyskorkoa.

18 §

Korvauksen palauttaminen

Korvauksen maksajalla on oikeus vaatia perusteetta tai liikaa maksetun korvauksen palauttamista lupaviranomaiselle osoitetulla hakemuksella. Lupaviranomainen tai muutoksenhakuviranomainen voi korvauksen määrä ja olosuhteet huomioon ottaen määrätä, ettei korvausta tarvitse palauttaa.

19 §

Kiinnitetylle omaisuudelle maksettava korvaus

Jos kertakaikkinen korvaus määrätään suo-

ritettavaksi kiinteistön tai siihen kuuluvan alueen luovuttamisesta, kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta tai siihen tämän lain nojalla muutoin kohdistetusta toimenpiteestä ja kysymyksessä olevaan omaisuuteen on vahvistettu kiinnitys, lupaviranomaisen tulee samalla määrätä, että korvaus on päätöksen saatua lainvoiman talletettava aluehallintovirastoon ja jaettava niin kuin ulosmitatun omaisuuden myyntihinnasta säädetään. Panttioikeuden haltijalla on talletettuun korvausmäärään yhtäläinen oikeus kuin hänellä oli panttioikeuden kohteena olleeseen omaisuuteen.

Korvausta ei tule määrätä talletettavaksi, jos panttioikeuden haltija suostuu korvauksen tallettamatta jättämiseen. Korvausta ei tule myöskään määrätä talletettavaksi, jos vakuuden arvo ei korvattavan edunmenetyksen vähäisyyden tai muun tällaisen syyn vuoksi ole sanottavasti heikentynyt.

Jos edunmenetyksestä suoritettava korvaus kohdistuu kiinnitettyyn kiinteään omaisuuteen ja perustuu sellaiseen toimenpiteeseen, joka tulee samalle omistajalle kuuluvan muun kiinteistön tai luonteeltaan itsenäisen hankkeen hyväksi, on lupaa toimenpiteeseen myönnettäessä vahvistettava edunmenetystä vastaava korvaus ja määrättävä se tallettavaksi siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

20 §

Korvaus omaisuuteen kuuluvana etuna

Kiinteälle omaisuudelle tai kiinnityskelpoiselle laitokselle aiheutuvasta edunmenetyksestä määräajoin maksettavaksi määrätty korvaus kuuluu kysymyksessä olevaan omaisuuteen etuna, jota ei voida siitä erottaa.

21 §

Vuokramaksun alentaminen

Jos vuokralainen tässä laissa tarkoitettun toimenpiteen vuoksi menettää vuokraoikeuden nojalla hallitsemansa alueen osan hallinnan tai käyttömahdollisuuden, hänellä on oikeus saada kärsimäänsä menetystä vastaavalta osalta vuokramaksua alennetuksi. Vuokramaksun alentamista koskeva asia kä-

sitellään käräjäoikeudessa.

22 §

Korvausvelvollisuuden poistaminen

Jos luvan saajan on 16 §:n 3 momentin nojalla maksettava korvaus tai osa siitä ennen toimenpiteen aloittamista ja hän sittemmin ilmoittaa luopuvansa hankkeesta, jota ei ole aloitettu, lupaviranomainen voi määrätessään luvan rauenneeksi luvanhaltijan hakemuksesta poistaa siinä asetetun korvausvelvollisuuden.

14 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 §

Valvontaviranomaiset

Valtion valvontaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain noudattamisen valvontaan ja sen järjestämiseen liittyvistä menettelyistä.

2 §

Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta

Jos tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen:

- 1) kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely;
- 2) pantava vireille 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia;
- 3) ilmoitettava asiasta poliisille esituttavaksi varten, jollei tekoa ole olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä.

3 §

Tiedonsaanti ja tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella tai sen määrää-

mällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten:

1) saada viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapito-velvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta sekä toiminnanharjoittajilta;

2) kulkea toisen alueella;

3) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä;

4) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;

5) tarkkailla toiminnan vaikutuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus on myös valvontaviranomaista tehtävässään avustavalla henkilöllä.

Valvontaviranomainen saa tehdä edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi, tai milloin valvontaviranomaisella on perusteltu syy epäillä 16 luvun 1 §:ssä tarkoitettua tekoa.

4 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, lupaviranomainen voi:

1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;

3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Jos ojituksessa tai ojan käytössä on menetetty tämän lain säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka jos ojan kunnossapito laiminlyödään, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitettua kiellon tai määräyksen. Jos kieltoa tai määräystä annettaessa joudutaan ratkaisemaan kysymys lupaviranomaisen luvan tarpeellisuudesta tai luvan noudattamisesta, kiellon tai määräyksen antaa kuitenkin lupaviranomainen. Jos asiaa käsiteltäessä havaitaan, että kyse on lupaa edel-

lyttävästä hankkeesta tai luvan noudattamisesta, asia on siirrettävä lupaviranomaisen ratkaistavaksi.

Kielto tai määräys voidaan antaa myös kiinteistön uudelle omistajalle tai haltijalle, vaikka tämä ei itse olisi vastuussa lainvastaisen tilan syntymisestä.

5 §

Menettely hallintopakkoasiassa

Ennen kiellon tai määräyksen antamista on sille, jota kielto tai määräys koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Tarvittaessa on kuultava myös muita asianosaisia, valvontaviranomaisia ja yleistä etua valvovia viranomaisia.

Edellä 4 §:ssä tarkoitetun hallintopakkoasian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään hakemusasian käsittelystä. Päätös annetaan kiellon tai määräyksen kohteena olevalle todisteellisenä tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa säädetään.

Asian käsittelystä asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

6 §

Luontovahingon korjaaminen

Jos tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen patoamiseen taikka vedenottoon liittyvä toimenpide tai velvollisuuksien laiminlyönti aiheuttaa tai uhkaa välittömästi aiheuttaa huomattavan haitallisen muutoksen vesistöissä tai pohjavedessä taikka luonnonsuojelulain 5 a §:ssä tarkoitetun luontovahingon, lupaviranomaisen on, sen lisäksi, mitä tämän luvun 4 §:ssä säädetään, määrättävä haitan aiheuttanut ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi taikka ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Asian käsittelyssä noudatetaan tämän luvun 5 §:ssä säädettyä menettelyä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee

myös luontovahinkoa, joka on tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutettu muulla kuin 1 momentissa mainitulla tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella toimenpiteellä taikka laiminlyönnillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vesistön ja pohjaveden haitallisen muutoksen huomattavuutta arvioitaessa on muun ohella otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä haitallisen muutoksen huomattavuuden arvioimisesta ja arvioinnissa huomioon otettavista seikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Luontovahingosta ilmoittaminen

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun haitan tai vahingon tai niiden välittömän uhan aiheuttaneen on viipymättä ilmoitettava asiasta valtion valvontaviranomaiselle ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin haitan tai vahingon ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi.

8 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, 4 tai 6 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Valvontaviranomainen voidaan oikeuttaa tekemään tarvittava toimenpide.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen teettämisvastuun maksamiseen sovelletaan uhkasakko-lain 17 §:ää kuten asiassa, jossa teettämisestä on päättänyt kunnan viranomainen.

9 §

Omistajattomat rakennelmat

Jos 2 luvun 9 §:n 1 momentissa säädetty rakennelman kunnossapito laiminlyödään eikä rakennelman omistajaa tai siitä muutoin vastaavaa tiedetä eikä saada hankaluudetta selville, lupaviranomainen voi hakemuksesta oikeuttaa valvontaviranomaisen ryhtymään haitan tai vaaran poistamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin valtion kustannuksella. Lupaviranomainen voi valvontaviranomaisen hakemuksesta määrätä toimenpiteistä valtiolle aiheutuneet kulut kokonaan tai osaksi perittäviksi kunnossapidon laiminlyöneeltä, jos tämä myöhemmin saadaan selville.

Vaaran tai haitan poistamista koskevan asian käsittelyyn sovelletaan soveltuvin osin, mitä 11 luvussa säädetään. Päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä 15 luvun 8 §:ssä säädetään.

10 §

Valvontaviranomaisen välittömät toimet

Jos tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen toimenpide tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä haittaa tai vaaraa turvallisuudelle, terveydelle tai muulle tärkeälle yleiselle edulle taikka huomattavaa vaaraa toisen omaisuudelle, valvontaviranomainen voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin haitan tai vaaran poistamiseksi.

Valvontaviranomaisen on 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen viivytyksettä pantava vireille 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hallintopakkoa koskeva asia, jollei tämä ole tarpeetonta.

11 §

Toiminnan keskeyttäminen

Valvontaviranomainen voi keskeyttää 2 luvun 15 §:ssä tarkoitettujen toiminnan, jos se on ilmeisen lainvastaista. Valvontaviranomaisen on keskeyttämisen jälkeen viivytyksettä pantava vireille 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu

hallintopakkoa koskeva asia, jollei tämä ole tarpeetonta.

Valvontaviranomainen voi määrätä, että sen palveluksessa oleva virkamies tai viranhaltija antaa 1 momentissa tarkoitettua määrääksen.

12 §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Sama velvollisuus on tullin- ja rajavartiolaitosviranomaisilla toimialoillaan.

13 §

Toimenpiteet valmistumisilmoituksen johdosta

Valtion valvontaviranomaisen on tiedotettava saamastaan valmistumisilmoituksesta kuuluttamalla siitä julkisella kuulutuksella hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla, jos kyseessä olevasta hankkeesta aiheutuu merkittäviä tai laajalle ulottuvia ympäristövaikutuksia. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Valvontaviranomainen voi ilmoituksen johdosta suorittaa hallintolain 39 §:n mukaisen tarkastuksen tai ryhtyä muihin tämän luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko hanke toteutettu lupamääräysten mukaisesti.

14 §

Vireillepano

Jollei 4 tai 6 §:ssä tarkoitettu asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille:

1) asianosainen;

2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) vesitaloushankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät;

4) asiassa yleistä etua valvova viranomaisen.

15 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöön-pano

1 §

Muutoksenhaku

Lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätöseen ja ojitustoimituksessa annettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lupapäätöstä ja oikeuden myöntämistä tarkoittavaa päätöstä koskeva valituskirjelmä liitteineen on toimitettava päätöksen tehneelle viranomaiselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ojitustoimituksessa ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä koskeva valituskirjelmä liitteineen on kuitenkin toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle.

Valvontaviranomaisen 3 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä kalatalousviranomaisen 3 luvun 15 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan kirjallisesti oikaisua lupaviranomaiselta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Päätös oikaisuvaatimukseen annetaan julki-panon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin 11 luvun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja tiedottamisesta. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

2 §

Valitusoikeus

Muutosta tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa hakea:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka

tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) vesitaloushankkeen sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella hankkeen ympäristövaikutukset ilmenevät;

4) valtion valvontaviranomainen sekä hankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen;

5) muu 11 luvun 9 §:ssä tarkoitettu yleistä etua valvova viranomaisen;

6) saamelaiskäräjät, jos vesitaloushanke sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaisien kotiseutualueelle ja hanke voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin.

3 §

Kuuleminen valituksen johdosta

Päätöksen antaneen viranomaisen on tiedotettava valituksesta kuuluttamalla siitä vähintään 14 päivän ajan ilmoitustaulullaan ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla. Valitusasiakirjat on pidettävä nähtävillä asianomaisissa kunnissa kuulutusajan.

Viranomaisen on varattava luvanhakijalle, niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Saamelaiskäräjille on varattava tilaisuus vastineen antamiseen, jos hanke sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaisien kotiseutualueelle ja hanke voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin.

Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaisissa säädetään. Viranomaisen on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

Päätöksen tehneen viranomaisen on toimitettava valitusasiakirjat, vastineet, muut päätösasiakirjat sekä tarvittaessa lausuntonsa Vaasan hallinto-oikeudelle viipymättä, mutta kuitenkin 30 päivän kuluessa vastineen jättämiselle varatun määräajan päättymisestä.

Jos muutoksenhaku koskee ojitustoimituk-

nessa tai hallintopakkoasiassa annettua päätöstä, Vaasan hallinto-oikeuden on tilattava asiassa kertyneet asiakirjat valitusasian käsittelyä varten. Hallinto-oikeuden on varattava asianosaisille ja viranomaisille tilaisuus vastineen antamiseen siten kuin 2 ja 3 momentissa säädetään. Hallinto-oikeuden on tiedotettava valituksesta kuuluttamalla siitä vähintään 14 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla.

4 §

Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa

Vaasan hallinto-oikeus voi tarvittaessa varata lupaviranomaiselle tai kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle tilaisuuden antaa lausuntonsa valituksesta.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta, Vaasan hallinto-oikeus tai sen määräyksestä asian ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja tai jäsen tai asian esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen.

Ojitustoimitusta koskevaan valitusasiaan ei sovelleta hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin toisen virkkeen säännöstä.

5 §

Päätöksen antaminen

Tämän lain mukaista hakemusasiaa koskeva Vaasan hallinto-oikeuden päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksestä on lisäksi viipymättä ilmoitettava vesitaloushankkeen sijaintikunnan ja vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla.

Päätös on toimitettava valittajalle. Päätöksen jäljennös on toimitettava sitä pyytäneille asianosaisille sekä lupaa koskevassa asiassa hankkeesta vastaavalle, jos tämä ei ole valittajana. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä päätöksen jäljennöksen toimittamisesta viranomaisille.

Tämän lain mukaista hallintopakkoasiaa koskeva Vaasan hallinto-oikeuden päätös on annettava tiedoksi todisteellisenä tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa säädetään.

6 §

Muutoksenhaku Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen

Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valmistelulupaa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä ja sellaisesta yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty, saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa on soveltuvin osin voimassa, mitä 4 §:ssä ja 5 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään Vaasan hallinto-oikeudesta.

7 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytän-töönpano

Hanketta ei saa aloittaa ennen kuin siihen oikeuttava päätös on saanut lainvoiman. Valitus korvauksesta ei estä hankkeen aloittamista. Tämän lain nojalla annettuun päätökseen ei sovelleta hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta.

Vaasan hallinto-oikeus voi hakijan pyynnöstä määrätä, että hanke voidaan valituksesta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen. Päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön kokonaan tai osaksi tai tietynä ajankohtana. Määräys voidaan antaa, jos toiminnan aloittamiselle esitetään perusteltu syy, täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan aluehallintovirastolle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

Korkein hallinto-oikeus voi määrätä, että täytäntöönpanoa koskeva määräys lakkaa olemasta voimassa.

8 §

Hallintopakkoa koskevan päätöksen täytän-töönpano

Viranomaisen voi asian kiireellisyyden tai muun erityisen syyn vuoksi määrätä, että 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhakutuomioistuimien voi vastavasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön tai että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa.

9 §

Tarkkailua koskevan päätöksen täytäntöönpano

Viranomaisen voi hyväksyessään sille esitetyn tarkkailusuunnitelman määrätä, että päätöstä on noudatettava oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhakutuomioistuimen toimivaldasta määrätä päätöksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään.

16 luku

Rangaistussäännökset

1 §

Ympäristörikokset ja yleisvaaralliset rikokset

Rangaistus vastoin tätä lakia tehdystä ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 luvun 1—4 §:ssä.

Rangaistus vedentulva aikaansaamalla tehdystä tuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, yleisvaaran tuottamuksesta tai törkeästä yleisvaaran tuottamuksesta säädetään rikoslain 34 luvun 1, 3, 7 ja 8 §:ssä.

2 §

Vesilain luparikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) ryhtyy 3 luvun 2 tai 3 §:ssä taikka 5

luvun 3 §:ssä tarkoitettuun hankkeeseen ilman lupaviranomaisen myöntämää lupaa,

2) toteuttaa hankkeen luvan vastaisesti tai laiminlyö lupamääräyksen noudattamisen,

3) vaarantaa 2 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua vesiluontotyyppin luonnontilan ilman lupaviranomaisen myöntämää poikkeusta,

4) laiminlyö saattaa lupaan perustuvan hankkeen loppuun siten, että siitä saattaa aiheutua haittaa tai vaaraa toiselle tai toisen omaisuudelle,

5) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa pitää kunnossa patoa, rakennelmaa, laitetta tai pengertä vesistöissä tai sen ulkopuolella,

6) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa pitää kunnossa ojaa, vedenjohtoa tai viemäriä,

7) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa kulkuväylän ylläpitämiseen tai

8) ryhtyy 5 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun hankkeeseen ilman ojitustoimituksen päätöstä tai toteuttaa hankkeen ojitustoimituksen päätöksen vastaisesti,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vesilain luparikkomuksesta* sakkoon.

3 §

Vesilain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) estää 2 luvun 10 §:n vastaisesti veden vapaata juoksua norossa tai ojassa siten, että teosta aiheutuu vähäistä suurempi yksityisen edun loukkaus,

2) ottaa pintavettä toisen vesialueelta 4 luvun 3 §:n vastaisesti tai pohjavettä toisen alueelta 4 luvun 4 §:n vastaisesti,

3) estää ilman laillista oikeutta vesistöissä kulkemista, puutavaran uittoa tai muuta tähän lakiin tai sen nojalla annettuun lupaan tai oikeuteen perustuvaa vesi- tai maa-alueen käyttämistä,

4) käyttää väärin 9 luvun 5 tai 6 §:ssä uittajalle säädettyjä oikeuksia tai toimii vastoin uittosäännön määräyksiä,

5) toimii vastoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 4 luvun 2 §:n taikka 5 luvun 5 tai 9 §:n nojalla antamaa päätöstä,

6) liikkuu vesistöissä, ottaa vettä, sijoittaa rakennelman toisen vesialueelle tai ryhtyy 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen vastoin 2 luvun 3—8 §:ää tai

7) laiminlyö ilmoittaa toimenpiteestä valtion valvontaviranomaiselle siten kuin 2 luvun 15 §:ssä tai 5 luvun 6 §:ssä säädetään, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vesilain rikkomisesta* sakkoon.

4 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 2 ja 3 §:ssä tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi.

5 §

Valtion valvontaviranomaisen puhevalta

Jos tässä luvussa rangaistavaksi säädettyä tekoa koskevassa rikosasiassa on loukattu yleistä etua, valtion valvontaviranomainen käyttää asiassa asianomistajan puhevaltaa.

17 luku

Kiinteistöoikeudellisia säännöksiä

1 §

Lunastuksesta ilmoittaminen

Lupaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin tehtäviä merkintöjä varten päätöksestä, jolla on annettu oikeus tai määrätty velvollisuus lunastaa kiinteistö tai sen määräala, kiinteistöjen yhteinen alue tai sen määräala taikka kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu liitännäisalue.

Kun lunastusta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi ja päätöksessä määrätty korvaus on maksettu omistajalle tai talletettu asianmukaisesti, lupaviranomaisen on ilmoitettava asiasta kirjaamisviranomaiselle.

2 §

Omistusoikeuden siirtyminen

Omistusoikeus tämän lain nojalla lunastettuun alueeseen siirtyy omaisuuden saajalle, kun lunastuksen päättymisestä on tehty merkintä lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

Kirjaamisviranomaisen on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettun merkinnän tekemisestä asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle.

3 §

Lunastetun alueen muodostaminen kiinteistöksi

Lunastettu kiinteistön määräala, kiinteistöjen yhteinen alue tai sen määräala tai liitännäisalue muodostetaan kiinteistöksi lohkomalla siten kuin kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) säädetään.

Lohkomistoimitus tulee vireille, kun kirjaamisviranomaisen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on saapunut kiinteistörekisterin pitäjälle.

4 §

Panttioikeus ja muut oikeudet

Lunastettu alue vapautuu siihen kohdistuvasta panttioikeudesta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana. Kirjaamisviranomaisen on tehtävä merkinnät kiinnitysten kohdentamisesta tai poistamisesta.

Jos muuta kiinteistöön kohdistuvaa oikeutta ei hankkeen toteuttamisen vuoksi voida säilyttää tai oikeuden käyttäminen huomattavasti vaikeutuu ja haltija vaatii oikeuden lunastamista, lupaviranomaisen tulee lunastamista koskevassa päätöksessä määrätä oikeus raukeamaan siitä lukien, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja oikeuden menettämisestä suoritettavaksi määrätty korvaus maksettu tai asianmukaisesti talletettu.

5 §

Tietojen merkitseminen kiinteistötietojärjestelmään

Lupaviranomaisen on huolehdittava sellai-

sen lainvoiman saaneen päätöksen merkitsemisestä kiinteistötietojärjestelmään, jolla on myönnetty oikeus:

- 1) tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma;
- 2) saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle;
- 3) käyttää toisen omistamaan kiinteistöön tai yhteiseen alueeseen kuuluvaa vesivoimaa;
- 4) muutoin jatkuvasti käyttää hyväksi toisen kiinteää omaisuutta.

Kiinteistötietojärjestelmään on lisäksi merkittävä:

1) lainvoiman saanut päätös, jolla alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä on muutoin rajoitettu;

2) luvan myöntämistä varten tarpeellinen kiinteistökohtainen sopimus, jonka perusteella luvan hakijalla on oikeus saattaa toiselle kuuluva alue pysyvästi veden alle.

Merkintä on tehtävä myös sellaisesta lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta on muutettu.

Jos oikeus koskee ojan, vesijohdon tai viemärin tekemistä toisen maalle, pienehkön laitteen tai rakennelman pitämistä toisen alueella tai muuta käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta, joka kohdistuu vain vähäiseen osaan kiinteistöstä, päätöstä ei merkitä kiinteistötietojärjestelmään.

Kiinteistötietojärjestelmään voidaan merkitä myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tekemä päätös ja ojitustoimituksessa tehty päätös. Ojitustoimituksessa tehdyn päätöksen merkitsemisestä kiinteistötietojärjestelmään huolehtii se valtion valvontaviranomainen, joka on antanut määräyksen ojitustoimituksen pitämiseen.

6 §

Kiinteistötoimitus

Jos 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja ei voida merkitä kiinteistötietojärjestelmään ilman erityistä selvitystä, maanmittaustoimiston on lupaviranomaisen hakemuksesta annettava määräys kiinteistötoimituksen suorittamiseen. Toimitukseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaissa säädetään kiinteistönmäärityksestä.

Toimituskustannuksista vastaa se, jolle

kiinteistötietojärjestelmään merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu. Jos kiinteistötoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvityksen vuoksi, toimitus suoritetaan valtion kustannuksella.

7 §

Oikeudet ja velvollisuudet omistajanvaihdoksessa

Jos kiinteistö tai hanke, jonka hyväksi on annettu tässä laissa tarkoitettu lupa tai oikeus tai jonka puolesta on osallistuttu sille hyötyä tuottavaan toimenpiteeseen, siirtyy toiselle, siirtyvät tälle myös luvan- tai oikeuden saajalle tai toimenpiteeseen osallistuneelle kuuluneet oikeudet ja velvollisuudet.

Tämän lain nojalla saatu toisen kiinteistöön ja muuhun omaisuuteen kohdistuva oikeus pysyy voimassa omistajanvaihdoksesta huolimatta.

Jos säännöstelyä tai veden ottamista koskeva lupa tai oikeus siirtyy toiselle, saajan on ilmoitettava siirrosta valtion valvontaviranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava lisäksi, jos lupaan sisältyy kalatalousvelvoite.

8 §

Käyttöoikeuden antaminen

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa hakijalle 2 luvun 12 ja 13 §:ssä tarkoitettun käyttöoikeuden, jos:

1) hakijalle on myönnetty tämän lain mukainen lupa;

2) hakija on muutoin kuin tämän lain nojalla saanut oikeuden hankkeen edellyttämään alueeseen, mutta alue riidan, konkurssin tai ulosoton johdosta tai muusta syystä on joutunut pois siltä, jolle sen lupaa myönnettäessä katsottiin kuuluvan; ja

3) käyttöoikeus hankkeen laatu ja merkitys huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Jos oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettuun vesivoimaan on 1 momentin 2 kohdassa mainitulla tavalla menetetty, lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa voimalaitoksen omistajalle 8 luvun 5 §:n mukaisen pysyvän käyttöoikeuden tähän vesivoimaan. Lupa ra-

kentaa voimalaitos pysyy voimassa siitä huolimatta, että oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettavaan vesivoimaan tai alueeseen joko kokonaan tai osaksi on menetetty edellä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun käyttöoikeuden saajan on suoritettava korvaus käyttöoikeudesta siten kuin 13 luvussa säädetään.

9 §

Sopimukseen perustuvan oikeuden suojaaminen

Kun oikeus sellaiseen toimenpiteeseen, johon tämän lain nojalla voitaisiin antaa lupa, perustuu asianosaisten väliseen sopimukseen, voidaan lupa kuitenkin hakemuksesta myöntää kyseisen oikeuden pysyttämiseksi voimassa myös kiinteistön uutta omistajaa kohden.

Rasitteen perustamisesta säädetään kiinteistömuodostamislaisissa.

10 §

Toisen maalla oleva rakennus ja laitos

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, koskee soveltuvien osin myös sellaista toisen maalla olevaa rakennusta tai laitosta, joka hallintaoikeuksineen maahan voidaan maan omistajaa kuulematta luovuttaa.

11 §

Tilusjärjestely

Lupaviranomaisen on toimitettava lainvoiman saanut lupapäätös asianomaiselle maanmittaustoimistolle, jos:

1) päätöksellä annetaan 6 luvun 6 §:n mukainen käyttöoikeus; tai

2) päätöksen mukaisen hankkeen toteuttaminen aiheuttaa vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa tarkoitettua tilusten pirstoutumista tai supistumista, kulkuyhteyksien katkeamista tai vaikeutumista taikka muuta vastaavaa haittaa.

Jos 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettu veden alle jäävä alue kuuluu muuhun kiinteistöön kuin

yleiseen alueeseen tai muuhun yhteiseen alueeseen kuin yhteismetsään ja se rajoittuu eri rekisteriyksikkönä olevaan yhteiseen vesialueeseen, veden alle jäävä alue on liitettävä osaksi siihen rajoittuvaa vesialuetta.

Asian käsittelyssä on noudattava, mitä vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa ja kiinteistömuodostamislain 133 §:n 2 momentissa, 133 a ja 134 §:ssä säädetään.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävät tiedot

Ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitään tiedot lupaviranomaisen, Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamista päätöksistä.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään voidaan lisäksi merkitä tietoja:

1) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamista päätöksistä;

2) ojitustoimitusten päätöksistä;

3) valvontaviranomaisille tehdyistä ilmoituksista;

4) ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annetuista viranomaisten päätöksistä.

Tietojärjestelmään voidaan merkitä asianosaisia koskevia tunniste- ja yhteystietoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojärjestelmään merkittävistä tiedoista.

2 §

Tietojen merkitseminen

Merkinnän ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tekee asian ratkaissut viranomainen. Jos asia on ratkaistu ojitustoimituksessa, merkinnän tekee ojitustoimitukseen määräyksen antanut valtion valvontaviranomainen.

Valtion valvontaviranomainen tekee myös merkinnän ympäristönsuojelun tietojärjestel-

mään 10 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetusta julkisen kulkuväylän muuttamisesta.

Vaasan hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä johtuvien merkintöjen tekemisestä vastaa 1 momentissa tarkoitettu viranomaisena.

3 §

Viranomaisen oikeus saada tietoja maksutta

Lupaviranomaisella, valtion valvontaviranomaisella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on, sen estämättä mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä.

Liikennevirastolla on merikartan ylläpitämiseksi oikeus saada maksutta tarpeelliset tiedot yleisestä paikallisväylästä sen ylläpitäjältä.

4 §

Vaarantorjuntatoimet

Jos poikkeuksellisista luonnonoloista tai muusta ylivoimaisesta tapahtumasta aiheutuu tulva tai muu sellainen vesistön tai sen vesistöjen muutos, josta voi aiheutua yleistä vaaraa ihmisen hengelle, turvallisuudelle tai terveydelle taikka suurta vahinkoa yksityiselle tai yleiselle edulle, lupaviranomaisen on määrättävä valtion valvontaviranomaisen tai vesitaloushankkeesta vastaava ryhtymään vaaran poistamiseksi tai vahinkojen vähentämiseksi välttämättömiin väliaikaisiin toimenpiteisiin. Määräys voidaan antaa sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään tai sen nojalla annetuissa luvissa tai päätöksissä määrätään.

Jos luvan saaneen vesitaloushankkeen toteuttamiseksi on tarpeen ryhtyä kiireellisesti väliaikaisiin toimenpiteisiin hanketta uhkaavan kuivuuden, tulvan, sortuman, jään tai muun poikkeuksellisen syyn vuoksi, lupaviranomaisen voi hakemuksesta antaa vesitaloushankkeesta vastaavalle oikeuden ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin haitallisten seurausten estämiseksi.

Hakemuksen 1 momentissa tarkoitettun määräyksen antamiseksi voi tehdä valtion valvontaviranomaisen. Jos asian kiireellisyys tai muu painava syy sitä edellyttää, 1 ja 2 momentissa tarkoitettu hakemus voidaan käsitellä noudattamatta, mitä 11 luvussa säädetään hakemusasioiden käsittelystä. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu lupaviranomaisen päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

5 §

Jäästä aiheutuvien vahinkojen torjuminen

Laitoksen tai rakennelman omistajalla, uittajalla ja valtion viranomaisella on oikeus jääytymisestä tai jäästä johtuvan vahingon tai haitan estämiseksi räjäyttää jäätä, asettaa tilapäisiä puomeja ja suorittaa muita välttämättömiä toimenpiteitä.

Jäästeen räjäyttämässä on noudatettava tarpeellista varovaisuutta. Räjäyttäminen on tehtävä niin, ettei yleistä tai yleisesti käytettyä talvitietä ilman pakottavaa tarvetta katkaista eikä kalakantaa sanottavasti vahingoteta. Räjäyttämistä on ilmoitettava poliisille ja valtion valvontaviranomaiselle.

6 §

Vaaran ja vahinkojen torjumisesta johtuva edunmenetyks

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuneista omaisuutta välittömästi kohdanneista edunmenetyksistä on suoritettava korvaus valtion varoista. Korvattavana vahinkona ei pidetä vesivoiman menetyksestä aiheutuvia edunmenetyksiä. Jos korvaukseen oikeutettu on saanut 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua tapahtumasta tai vaarantorjuntatoimista hyötyä, korvausta voidaan kohtuuden mukaan sovitella.

Edellä 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä johtuva edunmenetyks on hakemuksesta korvattava. Korvausvelvollinen on toimenpiteen suorittaja.

7 §

Tutkimuslupa

Jos asiasta ei sovita, lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden toisen alueella tehtäviin maaperä-, vesimäärä- tai muihin tutkimuksiin, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitettun hankkeen vaikutusten tai toteuttamismahdollisuuksien taikka pohjavesivarojen selvittämiseksi (*tutkimuslupa*). Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä.

Tutkimus on tehtävä niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa alueen omistajalle ja alueen käytölle. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, tutkimuksesta on etukäteen ilmoitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Tutkimuslupahakemuksen kohteena olevan alueen omistajaa tai haltijaa on kuultava hakemuksen johdosta. Tutkimuslupa annetaan määräajaksi ja siihen on otettava tarpeelliset määräykset haittojen välttämiseksi. Tutkimuksesta aiheutuva edunmenetyks on korvattava.

Tutkimuslupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuuomioistuim voi määrätä tutkimuksen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Tutkimuslupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

8 §

Lupaviranomaisessa käsiteltävä erimielisyys

Luvan tarpeellisuutta, lupamääräysten soveltamista, hankkeen toteuttamista, kunnossapitovelvollisuutta, laitoksen tai rakennelman poistamista taikka olojen ennalleen palauttamista koskeva erimielisyys, jonka ratkaisu ilmeisesti vaikuttaa muuhunkin kuin kantajan tai vastaajan oikeuteen tai etuun, käsitellään lupaviranomaisessa. Asia pannaan vireille hakemuksella.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on pantu vireille käräjäoikeudessa, käräjäoikeuden on siirrettävä asia 1 momentissa tarkoitettulta osin lupaviranomaisen käsiteltäväksi. Käräjä-

oikeus ei saa ratkaista korvausta koskevaa vaatimusta ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu erimielisyys on ratkaistu lainvoimaisesti.

9 §

Käyttö- tai omistusoikeutta koskeva erimieli-syys

Jos asianosaisten välillä syntyy luvan tai oikeuden myöntämisen edellytyksenä olevaa käyttö- tai omistusoikeutta koskeva erimielisyys, jota ei voida ratkaista hakemuksen yhteydessä esikysymyksenä, lupaviranomaisen on päätöksellään osoitettava asianosainen määräajassa panemaan käräjäoikeudessa vireille asiaa koskeva kanne tai, jos asia on kiinteistönmuodostamislain 281 §:n nojalla ratkaistava kiinteistötoimituksessa, hakemaan sanottua toimitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei estä hakemuksen edelleen käsittelyä ja lupasian ratkaisemista, ellei lupaviranomainen katso olevan painavia syitä käsittelyn siirtämiseen siksi, kunnes erimielisyys on ratkaistu.

10 §

Lupaviranomaisen lausunto

Jos yleisessä tuomioistuimessa on käsiteltävänä riita- tai rikosasia, jonka ratkaiseminen edellyttää erityistä vesitalousasioiden tuntemusta, tuomioistuimen on hankittava asiasta lausunto siltä lupaviranomaiselta, jonka toimialueen vesioloja asia koskee.

11 §

Päätöksen täytäntöönpano eräissä tapauksissa

Jos tämän lain nojalla annetussa lainvoimaisessa päätöksessä määrätään käyttö- tai lunastusoikeudesta taikka 13 luvussa tarkoitetuista korvauksista tai velvoitteista, näiden määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään.

12 §

Asian käsittelystä perittävät maksut

Tämän lain mukaisen asian käsittelystä lupaviranomaisessa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa voidaan periä maksu. Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepanun asian käsittelystä. Muiden vaatimuksesta vireillepanun asian käsittelystä saadaan periä maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Valtiolle perittävän maksun suuruus määrätään siten kuin valtion maksuperustelaissa ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Kunnalle perittävän maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Kunnan hyväksymän taksan perusteiden tulee noudattaa soveltuvin osin valtion maksuperustelakia.

Lupaviranomainen voi määrätä suoritettavaksi ennakkomaksun 1 momentissa tarkoitetuista asian käsittelykustannuksista ja samalla määrätä, että asian käsittelyä ei jatketa ennen kuin maksu on suoritettu tai hyväksyttävä vakuus sen maksamisesta asetettu. Ennakkomaksun on perustuttava lupaviranomaisen laatimaan laskelmaan.

Lupaviranomaisen määräämän viranomaisen 3 luvun 11 §:n 3 momentissa ja 15 §:ssä tarkoitetuista päätöksistä voidaan periä maksu siten kuin 1 momentissa säädetään.

13 §

Eräiden maksujen periminen

Suoraan ulosottokelpoisia ovat seuraavat maksut:

- 1) kalatalousmaksu;
- 2) ojitusyhteisön jäseniltä 5 luvun 27 §:n nojalla perittävät maksut;
- 3) keskivedenkorkeuden pysyvää muuttamista varten perustetun yhteisön jäseniltä 6 luvun 12 §:n nojalla perittävät maksut;
- 4) 5 luvun 39 §:n 3 momentissa ja tämän luvun 12 §:n 3 momentissa tarkoitettut ennakkomaksut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen maksujen perinnässä on noudatettava, mitä verojen

ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Perustevalitus maksuunpanosta tehdään kuitenkin Vaasan hallinto-oikeuteen.

14 §

Merensuojeluun liittyvien tietojen antaminen

Ympäristöministeriön tai sen määräämän viranomaisen on annettava tämän lain nojalla annetuista merensuojeluun liittyvistä luvista ja niitä koskevista selvityksistä tietoja siten kuin merensuojelulain (1415/1994) 13 §:n 1 momentissa säädetään.

Muista ilmoituksista Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen osalta on vastaavasti voimassa, mitä merensuojelulain 13 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

15 §

Kalavesidirektiivin mukaiset toimet

Valtioneuvoston asetuksella säädetään suojelua ja parantamista edellyttävien makeiden vesien laadusta kalojen elämän turvaamiseksi annetun neuvoston direktiivin 78/659/ETY täytäntöönpanemiseksi kalavesiksi nimeämisen perusteista, kalavesien veden laadun vaatimuksista ja seurannasta sekä veden tilan parantamiseksi laadittavista toimenpideohjelmissä.

Ympäristöministeriö nimeää kalavesiksi katsottavat alueet, vahvistaa seurannassa käytettävät analyysimenetelmät ja päättää seurannan lopettamisesta. Seurannan järjestämisestä ja toimenpideohjelmien laatimisesta vastaa ympäristöhallinto.

16 §

Rajavesistöt

Tämän lain säännöksiä on sovellettava myös valtakunnan rajalla oleviin vesistöihin ja vesiin, jos vieraan valtion kanssa tehdyn sopimuksen perusteella ei ole muuta säädetty.

Vesitaloushankkeen vaikutukset vesistöön tai pohjaveteen toisessa valtiossa otetaan tätä lakia sovellettaessa huomioon kuten vastaava

vaikutus Suomessa, jollei asianomaisen valtion kanssa tehdystä sopimuksesta muuta johdu.

17 §

Viranomaisten tiedonvaihto

Valtion valvontaviranomaisen tulee antaa sille toimitetusta 2 luvun 15 §:ssä tarkoitetusta ilmoituksesta tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella toteutettavasta toimenpiteestä on kysymys tai jonka alueelle toimenpiteen vaikutukset kohdistuvat.

18 §

Vesialueen rajan määrittäminen

Jos 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua vesialueen rajaa maata vasten on vesistön säännöstelyn aiheuttaman vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi vaikea määrätä, lupaviranomainen voi tarvittaessa lupapäätöksessä tai erikseen tehdystä hakemuksesta määrätä, missä sanotun rajan on katsottava kulkevan.

Jos vettä on sallittu pidettäväksi määrättyllä samalla ylimmällä korkeudella huomattava osa kasvukaudesta, voidaan vesialueen raja maata vasten määrätä tämän korkeuden mukaisesti. Muussa tapauksessa lupaviranomaisen tulee rajaa määrätessään asianmukaisesti ottaa huomioon säännöstelyn aikaisten sallittujen ylimpien vedenkorkeuksien ajankohta ja pysyvyys.

19 luku

Voimaantulo

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2012.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2 §

Aiemmin annetut säädökset

Tällä lailla kumotaan vesilaki (264/1961), jäljempänä *vanha vesilaki*.

Vanhan vesilain nojalla annetut asetukset sekä valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätökset jäävät voimaan, kunnes tämän lain nojalla toisin säädetään.

Jos muussa laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen vesilakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

3 §

Vireillä olevat asiat

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoo päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

4 §

Aikaisemmin voimassa olleiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jonka täytäntöönpano on laillisesti aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olutta tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaa lupaa on noudatettava. Hankkeen ja toimenpiteen toteuttamiseen sekä luvan tarkistamiseen sovelletaan, mitä luvussa määrätään, sekä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä. Hankkeen ja toimenpiteen kunnossapitoon ja poistamiseen sovelletaan, mitä 2 luvun 9 §:ssä säädetään.

Mitä 2 momentissa säädetään luvasta, so-

velletaan myös muuhun tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaan viranomaisen päätökseen, joka on ollut voimassa tämän lain tullessa voimaan. Ojan kunnossapitoon ja käyttämiseen sovelletaan, mitä 5 luvun 8 §:ssä säädetään.

5 §

Päätökseen sisältyvien määräysten tarkistaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa annetussa vesitaloushanketta koskevassa luvassa tai lupaan rinnastuvassa muussa päätöksessä on määrätty määräysten tarkistamisesta, tarkistamiseen sovelletaan, mitä 3 luvun 21 §:ssä säädetään.

Jollei tästä luvusta muuta johdu, lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun lupaan tai lupaan rinnastuvaan muuhun viranomaisen tekemään päätökseen sisältyviä määräyksiä tai antaa uusia määräyksiä noudattaen soveltuvin osin, mitä 3 luvun 21 §:ssä säädetään.

Jos määräysten tarkistaminen tai uusien määräysten antaminen vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä eikä hanketta voida toteuttaa tarkoitustaan vastaavalla muulla tavalla, lupanhaltijalla on oikeus saada hakijalta korvaus lupaan tai päätökseen perustuvan käytönmahdollisuuden vähäistä suuremmasta menetyksestä tai vaatia hankkeen lunastamista.

6 §

Valvonta ja hallintopakko

Tämän lain 14 luvun säännöksiä valvonnasta ja hallintopakosta sovelletaan myös niihin vesitaloushankkeisiin, joille on myönnetty lupa tai oikeus tai jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

7 §

Säännöstely

Jos säännöstelyhankkeesta, jolle on myönnetty lupa ennen 1 päivää toukokuuta 1991, aiheutuu vesiympäristön ja sen käytön kannalta huomattavia haitallisia vaikutuksia, asianomaisen valtion valvontaviranomaisen

tulee selvittää mahdollisuudet vähentää säännöstelyn haitallisia vaikutuksia. Selvitys on tehtävä riittävässä yhteistyössä lupanhaltijan, säännöstelystä hyötyä saavien, vaikutusalueen kuntien ja asianomaisten viranomaisten kanssa. Valtion valvontaviranomaisen tulee tarvittaessa kuulla muitakin asianosaistahoja.

Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, valtion valvontaviranomainen, kalatalousviranomainen tai kunta voi hakea lupamääräysten tarkistamista tai uusien määräysten asettamista, jollei haitallisia vaikutuksia voida muutoin riittävästi vähentää.

Tarkistamisen edellytyksenä on, että siitä saatava hyöty on yleisen edun kannalta olosuhteisiin nähden merkittävä. Tarkistaminen ei saa myöskään vähentää huomattavasti säännöstelystä saatavaa kokonaisyhtäyksiä eikä muuttaa olennaisesti säännöstelyn alkupeleistä tarkoitusta, ellei se ole jo menettänyt merkityksensä. Jos tarkistamisen edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, lupaviranomainen voi, jollei hakemusasiakirjoissa ole riittävä selvitystä, määrätä myös lupanhaltijan toimittamaan lupaviranomaiselle tarvittavat lisäselvitykset. Tähän lupaviranomaisen päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Jollei lupanhaltija ole toimittanut lisäselvitystä määräajassa lupaviranomaiselle, se voidaan teettää hänen kustannuksellaan. Tarkistamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 3 luvun 21 §:ssä säädetään.

Tarkistamisesta aiheutuvat edunmenetykset, jolleivät ne ole vähäisiä, määrätään hakijan korvattaviksi noudattaen soveltuvin osin 13 luvun säännöksiä. Korvaukset maksetaan kuitenkin valtion varoista, jos tarkistamisella ei ole pääasiassa paikallista merkitystä. Säännöstelystä saatavan hyödyn menetyksestä maksettavia korvauksia voidaan sovitella ottaen huomioon tarkistamisesta saatavat hyödyt ja siitä aiheutuvat edunmenetykset sekä aika, jonka hyödynsaaja on voinut käyttää säännöstelyä hyväkseen.

8 §

Vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavat lupamääräykset

Muulle kuin säännöstelyä koskevalle vesitaloushankkeelle ennen tämän lain voimaan-

tuloa myönnetyn luvan vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavia lupamääräyksiä voidaan tarkistaa tai antaa uusia määräyksiä noudattaen soveltuvin osin, mitä 7 §:ssä säädetään.

9 §

Tarkkailuvelvoite

Lupaviranomainen voi valtion valvontaviranomaisen hakemuksesta määrätä 3 luvun 11 §:n mukaisen tarkkailuvelvoitteen myös hankkeelle, jolle on myönnetty lupa ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla. Tarkkailuvelvoitteen määrittämisestä ja muuttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 luvun 11 §:ssä säädetään.

10 §

Kalatalousvelvoite ja kalatalousmaksu

Lupaviranomainen voi 3 luvun 22 §:n mukaisesti hakemuksesta muuttaa myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettua kalatalousvelvoitetta tai kalatalousmaksua koskevia määräyksiä.

Tarkistamisen edellytyksenä on, että sitä on pidettävä yleisen tai tärkeän yksityisen edun kannalta tarpeellisena. Lupaviranomaisen tulee päätöksessään ottaa huomioon kalatalousmaksun määrittämisestä kuluneen ajan pituus ja muut asiaan vaikuttavat näkökohdat.

11 §

Kulkuväylät

Mitä 10 luvun 4 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös ennen tämän lain voimaantuloa annettua yleistä kulkuväylää koskevaa lainvoimaista päätöstä.

Merenkulkuhallituksen päätökset, joilla on ennen 1 päivää syyskuuta 1992 vahvistettu julkisia kulkuväyliä, ovat voimassa. Näihin väyliin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään julkisesta kulkuväylästä.

12 §

Aikaisemmin tehdyt rakennelmat

Jos ennen vanhan vesilain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla on myönnetty lupa rakentaa vesistöön, lupaviranomainen voi hakemuksesta velvoittaa tällaisen luvan nojalla tehdyn rakennelman omistajan sallimaan kalakannan säilyttämistä, liikenteen turvaamista, uiton toimittamista tai vesistön tilan turvaamista varten tarpeellisten laitteiden tekeminen ja luovuttamaan käytettäväksi niitä varten tarvittavan vesimäärän.

Rakennelman omistajalle 1 momentissa tarkoitettua velvoitetta aiheutuva edunmenetys on korvattava, jos se ei ole vähäinen. Jos rakennelman omistaja kuitenkin olisi 1 momentissa tarkoitettua lainsäädännön mukaan ollut velvollinen korvauksetta poistamaan rakennelman eikä hän sitä halua poistaa, lupaviranomainen voi velvoittaa hänet omalla kustannuksellaan tekemään tarvittavat laitteet ja rakennelmat.

13 §

Vesioikeudelliset yhteisöt

Tämän lain vesioikeudellisia yhteisöjä koskevia säännöksiä sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa perustettuihin vesioikeudellisiin yhteisöihin.

Jos yhteisön sääntöihin sisältyy tämän lain vastainen määräys, sovelletaan määräyksen sijasta lain säännöstä.

14 §

Jäteveden johtaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa on ryhtytty vanhan vesilain 10 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen tai jäteveden johtamiseen tarkoitettu uoma tai rakennelma on otettu käyttöön ennen 1 päivää huhtikuuta 1962, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 103 c §:ssä säädetään.

15 §

Uuden luvan hakeminen

Sille, joka on ennen tämän lain voimaantu-

loa saanut luvan vesitaloushankkeeseen tai joka muutoin on laillisesti toteuttanut toimenpiteen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla, voidaan hakemuksesta myöntää tämän lain mukainen lupa.

Lupa voidaan myöntää antamalla samalla yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset, jotka eivät sanottavasti vähennä hankkeesta saatavaa hyötyä eivätkä aiheuta hankkeen tuottamaan hyötyyn nähden kohtuuttomia kustannuksia.

16 §

Aikaisemmin annetun päätöksen selventäminen

Jos vesitaloushankkeelle on ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty viranomaisen päätöksellä lupa tai oikeus ja luvan tai oikeuden sisällöstä taikka haltijasta on epäselvyyttä, lupaviranomainen voi selventää tällaista päätöstä tai korvata sen tämän lain mukaisella päätöksellä.

Päätöksessä tulee antaa aikaisemmin annetun päätöksen perustuvat tai sitä tarkentavat yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi tarpeelliset määräykset haittojen välttämiseksi siten kuin 3 luvun 10—14 §:ssä säädetään. Määräykset eivät saa sanottavasti vähentää luvan tai oikeuden käytöstä saatavaa hyötyä tai aiheuttaa hankkeen tuottamaan hyötyyn nähden kohtuuttomia kustannuksia.

Hakemuksen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa voi tehdä luvan tai oikeuden haltija, valvontaviranomainen, hankkeen välittömänä kohteena olevan alueen omistaja tai alueeseen kohdistuvan muun oikeuden haltija. Lupaviranomainen voi omasta aloitteestaan ottaa asian käsiteltäväkseen, jos se lupaviranomaisessa vireillä olevan muun asian käsittelyn vuoksi on välttämätöntä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, koskee soveltuvin osin myös muuta toimenpidettä, joka on laillisesti toteutettu ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla.

17 §

Aikaisemmin annetun luvan tai oikeuden määrääminen raukeamaan

Lupa tai oikeus, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettuun päätökseen, voidaan määrätä raukeamaan noudattaen, mitä 3 luvun 24 ja 25 §:ssä säädetään.

18 §

Käyttöoikeus vesivoimaan

Voimalaitoksen omistaja, jolle on ennen vanhan vesilain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaan myönnetty lupa voimalaitoksen rakentamiseen ja siihen liittyvä määräaikainen oikeus käyttää toiselle kuuluvaa vesivoimaa, saa aloitteentekijänä tarjota muille vesivoiman osakkaille osallistumista hankkeeseen siten kuin 8 luvun 8 §:ssä säädetään. Tämä oikeus voimalaitoksen omistajalla on myös silloin, kun hänen osuutensa vesivoimasta on vähemmän kuin viidesosa.

Kuulutushakemus on tehtävä ennen määräaikaisen oikeuden päättymistä, kun vähintään neljä viidesosaa määräajasta on kulunut. Aloitteentekijälle ja niille, jotka siihen oikeutettuina haluavat osallistua hankkeeseen, voidaan myöntää uusi lupa ja pysyvä käyttöoikeus muille kuuluvaan vesivoimaan noudattaen, mitä 8 luvun 2, 5 ja 7 §:ssä säädetään.

19 §

Toiselle kuuluvan vesivoiman käyttäminen

Jos voimalaitoksessa, jonka rakentamiseen on ennen vanhan vesilain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaan myönnetty lupa, käytetään myös toiselle kuuluvaa vesivoimaa eikä voimalaitoksen omistajan oikeudesta vesivoimaan ole määrätty tai tietävästi sovittu, laitoksen omistajalla on sellainen oikeus, josta säädetään 18 §:ssä.

Se, joka voi osoittaa oikeutensa 1 momentissa tarkoitettussa voimalaitoksessa käyttöön otettuun vesivoimaan, voi hakemuksella pyy-

tää lupaviranomaista määräämään ajan, jonka kuluessa voimalaitoksen omistajan on ryhdyttävä 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn. Asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä 14 luvussa säädetään hallintopakosta.

20 §

*Oikeus osallistua voimalaitoksen
rakentamiseen*

Sillä, jolle ennen tämän lain voimaantuloa

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2011

on luovutettu yhteisalueen osakkaan osuuden perusteella pysyvä käyttöoikeus vesivoimaan, on sen estämättä mitä yhteisaluelaisissa säädetään, oikeus osallistua voimalaitoksen rakentamiseen siten kuin 8 luvun 5 §:ssä säädetään.

21 §

Vesipäätösrekisteri

Vanhan vesilain 12 luvun 11 §:ssä tarkoitettu vesipäätösrekisteri siirtyy osaksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmää.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*